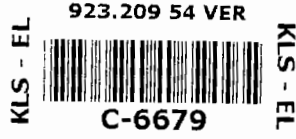

ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆ

ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್

ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹ :
ಮೋಹನ್ ವರ್ಣೇಕರ್

ಪ್ರಕಟಣೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಮಿತಿ

ವಿಧಾನಸೌಧ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560 001

Sri S.D. Gaonkar : Pratibhavantha Samsadhiya Patugala Baduku Barahamali (Eminent Parliamentarian Series) Written by Sri. Mohan Vernekar, Recording Officer Karnataka Legislative Assembly and Published by Karnataka Legislature Library Committee, Vidhana Soudha, Bangalore-01.

Pages : 209

Rupees : Twenty only.

© Rights of Publication rest with
Chairman, Karnataka Legislative Council and
Speaker, Karnataka Legislative Assembly
Vidhana Soudha,
Bangalore-01.

First Edition : October, 2004

Number of Copies : 1,500

Printed and Published : Government Printing Press, Bangalore-01.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ : ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹಮಾಲಿಕೆ -
ಮೂಲ ಕೃತಿ ಬರಹಗಾರರು ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ ವರ್ಣೇಕರ್, ಅಭಿಲೇಕನಾಧಿಕಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕ
ವಿಧಾನ ಸಭೆ, ಪ್ರಕಟಣೆ: ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಮಿತಿ ವಿಧಾನ ಸೌಧ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 001.

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ : 209

ಬೆಲೆ : ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂ.ಗಳು ಮಾತ್ರ

© ಪುಸ್ತಕದ ಮುದ್ರಣದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕು :

ಸಭಾಪತಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ

ವಿಧಾನ ಸೌಧ,

ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮೊದಲನೆ ಮುದ್ರಣ : ಅಕ್ಟೋಬರ್, 2004

ಪ್ರತಿಗಳು : 1,500

ಮುದ್ರಣ ಹಾಗೂ ಮುಖ ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು - 01.

ಪೀಠಿಕೆ

ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಯ ಅಂಗವಾಗಿ ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದು ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳಾಗಿ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಆನೇಕ ಮಹನೀಯರ ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲವು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಉಪ ಸಮಿತಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉಪ ಸಮಿತಿಯು ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರ, ಪ್ರಶ್ನಕರ್ತರ, ಖಾಸಗಿ ಬರಹಗಾರರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು. ಆದರಂತೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು-ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ 25 ಮಹನೀಯರ ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೇ, ಈಗಾಗಲೇ ಲೋಕಸಭಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯದವರು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿ ಹಾಗೂ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಉಪ ಸಮಿತಿಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಹೊರತಂದಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂತೋಷಕರ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸಹ ಉಲ್ಲೇಖಿಸ ಬಯಸುತ್ತೇವೆ.

ಈಗ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಲೇಖನಾಧಿಕಾರಿ ಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಮೋಹನ್ ವರ್ಣೀಕರ್ ರವರು ರಚಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಲೇಖಕರಿಗೆ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಉಪ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ದನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ, ಸಂತೋಧಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಂಸದೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ನೀಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ವಿ.ಆರ್. ಸುದರ್ಶನ್

ಸಭಾಪತಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು

ಬೆಂಗಳೂರು

1ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್, 2004

ಕೃಷ್ಣ

ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ

ನನ್ನೆರಡು ಮಾತು

ಶ್ರೀ ಸಖಾರಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬದುಕು-ಸಾಧನೆಯತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಇಣುಕು ನೋಟ ಬೀರಿದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅಚ್ಚರಿಯುಂಟಾಗದಿರದು. ಕಾರವಾರ ಸನಿಹದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ, ತನ್ನ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಜತೆಜತೆಗೆ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಜನಸಮುದಾಯದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ, ರಾಜಕೀಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಮೂರೈಸಬಹುದೆಂಬ ಆದರ್ಶವನ್ನು ತನ್ನೆದುರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದರತ್ತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವರು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು. ಅವರ ಹಲವು ವಿರಳಿತಗಲ ಬದುಕುಯಾನದ ಹಾದಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ಕೌತುಕಪೂರ್ಣ, ಕಾರವಾರದ ಪುರಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪೀಠವನ್ನು ಏರಿದಾಗ ಅವರ ವಯಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮುಂದೆ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ವಯಸ್ಸು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮಾತ್ರ ಸದನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯ ಶಾಸಕನೆಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ. ಆದಾದ ಬಳಿಕ ಮುಖ್ಯಾಂಶನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ವಯಸ್ಸು ನಲವತ್ತೊಂದು । ಅರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಪುನಃ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಮ್ಮ ನಲವತ್ತೇಳನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಭಾಪತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಹುದ್ದೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯವ್ಯಸನ ಸಭಾಪತಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ತಮ್ಮ ಸದಾ ಮಂದಿತ್ತ ವದನ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗದ ತಾಳ್ಮೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಸ್ನೇಹಪ್ರವೃತ್ತಿ ಶಿಸ್ತು-ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ನಿತ್ಯ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ರಾಜಕಾರಣದ ಪರಿಪಾಲನೆ, ಸರಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆ - ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಸದನದ ಒಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರತೆ ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಗತದಿನಗಳ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿದರೆ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ, ಸದನವನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ರೀತಿ ಅನನ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂದಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನೀಯ. ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಅವರು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಸದಾ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ.

ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ, ಜತೆಜತೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ, ಕಾರವಾರದ ಸುತ್ತಿಲಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ನಿಶಿ ದುಡಿದವರು ಇವರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಏಳುಬೀಳುಗಳು ದುರಾದರೂ ಸಮಚಿತ್ತ ಭಾವದಿಂದ

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೈರಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇವರದ್ದು. ಸರಿಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶಾಸಕರಾಗಿ, ನುರಿತ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳು ಚಿಂತನಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿ ದಿವಂತಗ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಅವರ ಶಾಸಕತ್ವದ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಸದಾವಕಾಶ ದೊರೆತದ್ದು ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ಉಭಯ ಸದನಗಳ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವಲಯದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು 'ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವಾಗಿ' ಪರಿಚಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಸಕರಾಗಿ ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಸೇವೆಗೈದು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶರಾಗಬಲ್ಲ ಅಪರೂಪದ ಗುಣಗಳ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು 'ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು-ಬರಹ' ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಲಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವವರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ದಾರಿದೀಪವಾಗಬಲ್ಲವು. ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ, ತಮ್ಮ ಧೀರೋದಾತ್ತ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ, ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಅನುಪಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಬದುಕಿಬಾಳಿದ ಈ ಶಾಸಕಾಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಹನೀಯರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಇಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಕೂಡ ಓದುವಂತಾಗುವೆವೆಂದು ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಪೇಕ್ಷೆ.

ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಹಂಬಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಆಸರೆಯಿತ್ತು ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನನಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರಿಗೆ, ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ, ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಉಪಸಮಿತಿಯ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ, ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಅಪರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮೋಹನ್ ವರ್ಣೇಕರ್

ಲೇಖಕ

ಪರಿವಿಡಿ

ಭಾಗ - 1

ಶ್ರೀ ಸಖಾರಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್

ವ್ಯಕ್ತಿ - ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಿರುಪರಿಚಯ

3 - 20

ಭಾಗ - 2

ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್

1. ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸ್ಪಂದನ ತುಡಿತ 23 - 72
2. ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತನ ಲಹರಿ 73 - 163
3. ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ 164 - 171
4. ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ತೀರ್ಪುಗಳು 172 - 200
5. ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ 201 - 205

ಭಾಗ - 3

ಗಣ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ್

209 - 212

ಭಾಗ - ೧

ಶ್ರೀ ಸಖಾರಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್

ವ್ಯಕ್ತಿ - ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಿರುಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್

ವ್ಯಕ್ತಿ - ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಿರುಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀ ಸಖಾರಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರದ್ದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅದರಲ್ಲೂ ಕಾರವಾರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಹೆಸರು. ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಂತೂ ಅವರದ್ದು ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಅಸದೃಶ ಸಂಘಟನಾ ಚಾತುರ್ಯ. ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಖಾರಾಮ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್ ಪ್ರಮುಖರು ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರಂತೆ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೇರ ನಡೆ-ನುಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಅಪರೂಪ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಇಂದು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗುವ ನಿಷ್ಠಾಭರಿತ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲವು ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಅವರು ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದರೆ, ತಮಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆತ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹಾದಿಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಖ, ಸಂಪತ್ತು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ದೊರೆತು ಐಷಾರಾಮಿ ಬದುಕು ನಡೆಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೈವ ನಿರ್ಣಯ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಜನಪ್ರೀತಿಯಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಒಡಮೂಡಿದ್ದ ಜನಸೇವೆಯ ತುಡಿತದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣ ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆದಾಗ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರದ ನಗರಸಭೆ ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಸೇವಾಕ್ಷೇತ್ರವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇದರ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ವಿಜಯದ ಸರಮಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ. ತಾವು ನೆಚ್ಚಿದ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸದಾವಕಾಶ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಂತರ ಜನತೆಯ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜನಸೇವೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಕ್ಷಿಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಏರೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರವಾರ ನಗರಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗ ಇವರ ವರ್ಷ ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ! ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವಿಗೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಏರಬೇಕಾದರೆ ಇವರು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ

ಜನಾನುರಾಗಿಯಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದ ಇವರ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯೇ ಇವರಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಡವರಿಗಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ತುಡಿತ ಇವರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಇಂದಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಎರಡನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಾಚಲ್ಯವಿದ್ದ ಕಾರವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಇವರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀ ಗಾವಕರ್ ಅವರ ವಯಸ್ಸು ಕೇವಲ ಮೂವತ್ತೆರಡು! ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ವೇಷಪಟ್ಟೋಷಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ಶಾಸಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದೇ ಅನೇಕರಿಗೆ ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಉಳಿದ ಶಾಸಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಸದಾ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಮುಗುಳ್ಳುಗು ಇವರಡೆಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತದನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ೧೯೬೮ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಪಸಭಾತಿಗಳಾಗಿ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಇವರು ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ಗಾವಕರ್ ಅವರ ಪ್ರಾಯ ಬರೇ ೪೧ವರ್ಷ. ಗಾವಕರ್ ಅವರು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಂಪುಟ ದರ್ಜೆಯ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಅವರು ತಾವು ನಂಬಿದ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸದಸ್ಯರಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರು. ಆದರೆ ಮುಂದಿನ ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಅವರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಆಗ ಇವರ ಪ್ರಾಯ ನಲ್ವತ್ತೇಳು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಆಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರು ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿವಯಸ್ಸಿನ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕಿರಿವಯಸ್ಸಿಗೆ ಯಾರೂ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ರಾಜಕಾರಣ, ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿನ ನಿಷ್ಠೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ, ಬಡಜನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆವಿರತ ಸೇವಾಮನೋಭಾವನೆ, ನೊಂದವರಿಗೆ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಈ ದಿಸೆಯತ್ತ ಅಹರ್ನಿಶಿ ದುಡಿತ - ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗಾವಕರ್ ಅವರು ಯಶಸ್ಸಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಏರುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ, ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸಕಾಂಗ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಭಾಷನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಜನನ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

೨೧ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೯೨೭ರಂದು ಕಾರವಾರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಾಳಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿನ ಮನಮೋಹಕ ಸುಂದರ ಗ್ರಾಮವಾದ ಹನಕೋನದಲ್ಲಿ ಸಮಾರಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾವಕರ್

ಅವರು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಶ್ರೀ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಸದಾಶಿವ ಗಾಂವಕರ್ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿನಾಗಿ ಕಾರವಾರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳಿಯಾಳ, ಸುಪಾ, ಅಂಕೋಲ, ಕಾರವಾರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ನಿರ್ವಹಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಸೇವೆಯತ್ತ ಇವರಿಗೆ ಸದಾ ತುಡಿತ. ಸಹಾಯ ಯಾಚಿಸಿ ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ನೇರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕುಟುಂಬ ಇವರದಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಮಡದಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಇವರು ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರೂ ತಾಯಿಮನೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈಕೆ ಬಹಳ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಮಾತೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಈಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಐದು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಸಖಾರಾಮ್ ಎರಡನೆಯವರು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಈ ಸ್ವಭಾವಗಳು ಬಾಲಕ ಸಖಾರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದವು. ಸಖಾರಾಮ್ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಹನಕೋನ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಡದಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಇವರ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಬಾಡದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ನಂತರ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಶಾಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ಗಾಂವಕರ್‌ಗೆ ಚರ್ಚಾಸ್ಪರ್ಧೆ ಮತ್ತು ಗಾಯನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ, ಅಂತೆಯೇ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಟೋಟ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲೂ ಇವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒಲವು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಲವಾರು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅನೇಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲೂ ಇವರು ಬಹುಮಾನ ಗಳಿಸದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯುಚ್ಛದ್ಧದಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಮುಂದೆ ಇವರು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮತ್ತು ದಕ್ಷ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಲು ಪೂರಕವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಬಾಲಕ ಗಾಂವಕರ್‌ನ್ನು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ಆಗ ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕೂಗು ಮೊಳಗಿದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೂಡ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಚಲೇಜಾವ್ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಇವರ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ತಮ್ಮ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸರಳ ನಡೆನುಡಿಯಿಂದ ಇವರು ಅಧ್ಯಾಪಕರುಗಳ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದರು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಕೂಡ ಸುಲಭವಾಗಿ

ದೊರೆಯಿತು, ಮತ್ತು ಇವರ ಪ್ರವೇಶವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಗಾಂವಕರ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಾರ ಮಾತ್ರ. ಅದೇಕೋ ಅವರಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು, ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರ ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿಗಿಂತ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಆಗ ಇಂಟರ್ ಮುಗಿಸಿದರೆ ನೇರವಾಗಿ ಕಾನೂನು ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೂಡ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ಸದಾವಕಾಶವನ್ನು ಇವರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಆರ್.ಎಲ್.ಲಾ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ೧೯೫೨ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ.ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಹರಾದರು. ಕಾನೂನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಇವರು ಚರ್ಚಾಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಶಟಲ್ ಬ್ಯಾಡ್‌ಮಿಂಟನ್ ಇವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಇವರು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿಂತರೆ ಯಾರಿಗೂ ಇದಿರಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಮಾತೆಂದರೆ ಅದು ಹೊರಗೊಂದು ಒಳಗೊಂದಾಗಿರದೆ ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿಸ್ತುಪಾಲನೆ, ನೇರನುಡಿ, ಪರಿಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅವರ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಮುಂದೆ ಇವರ ಸಂಘಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ಭೂಮಿಕೆಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ

ಕಾನೂನು ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನಂತರ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ೧೯೫೨ರಿಂದ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಬಹು ಬೇಗ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಪಾಟೀಸವಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಜಾಣ್ಮೆ ಮತ್ತು ಚಾತುರ್ಯಪೂರಿತ ಭಾಷಾಪ್ರೌಢಿಮೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬಹಳ ಅಲ್ಪ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯಶಸ್ವಿ ವಕೀಲರಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ವಕೀಲನಾದವನಿಗೆ ಅವನ ಕಾರ್ಯಭಾರದ ನಿಮಿತ್ತ ಇತರೇ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಆಗದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಅಪವಾದ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅನುಭವಿಸುವ ತೊಂದರೆಗಳು, ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಕಂಪ ಮತ್ತು ಪರಿತಾಪ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ

ಹಿಂದುಳಿದವರು, ದೀನದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಒಲುಮೆ. ಅಂತಹ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗಕ್ಕೆ ಅಡಿಯಿಡಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. ಬಡವರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ, ಧನಸಂಪಾದನೆಯಾದೇ ಬದುಕಿನ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿಲ್ಲದ ಅಪರೂಪದ ಮನೋಭಾವ ಸದಾ ಮಂದಸ್ಥಿತ ವದನ, ಇತರರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಎನಿಸಬಹುದಾದ ಅಪಾರ ತಾಳ್ಮೆ, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವ, ಶತ್ರುವಿಗೂ ಕೂಡ ಕೇಡೇನಿಸದ ಔದಾರ್ಯ, - ಹೀಗೆ 'ಸರ್ವಜನ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು' ಎಂದು ಮಹತ್ವದ ಧೈಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಬಹಳ ಬೇಗ ಜನಪ್ರಿಯರಾದರು. ಇದನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಜನಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು ಎನ್ನುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಏಕೆಂದರೆ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ದೂರು-ತಕರಾರು ಇತ್ತೆಂದರೆ ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾತರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಜತೆಜತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಆಸಕ್ತಿ ಅತಿ ಕಿರಿಮಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇವರ ಈ ಸಮಾಜಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ ಕಾರವಾರದ ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕಾರವಾರ ನಗರ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ೧೯೫೪ರಿಂದ ೧೯೫೭ರವರೆಗೆ ಇತರರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಬದುಕು ಅಭಿಯಾನ ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ನಲವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಈ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಯ ಕಾಲ ಇವರು ಸಕ್ರೀಯ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಅರ್ಪಿಸಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಹಲವಾರು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದರೂ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಎಡರುತೊಡರುಗಳು ಬಂದೊದಗಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಧೀರೋದ್ವಾಹ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಎದುರಿಸುವುದು ಅವರ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ ಭಲಗಾರಿಕೆ ಅವರದ್ದು. ಅವರ ಒಡನಾಟಕ್ಕೆ ಜಾತಿ,ಧರ್ಮ,ಪದವಿ, ಅಂತಸ್ತು, ಯಾರಿಗೂ ಎಂದಿಗೂ ಅಡ್ಡಗೊಡೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಜತೆಜತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದುಡಿಯುವುದು ಇವರ ಜಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು.

ವಿವಾಹ

೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅಡಿಯರಿಸಿದ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಕುಸುಮಾ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಸುವರ್ಣ. ಇವರ ತಂದೆ ಎಂ.ಎ.ನಾಯಕ್ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲೂ ಪತ್ನಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಇತ್ತು. ಮುಂದೆ ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಹಿರಿಯ ಮಗ ಡಾ: ರಾಜು ಮಹೇಂದ್ರ ಈಗ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೇ ಮಗ ಪ್ರೊ: ನರೇಂದ್ರ ಇಟಲಿಯ ಸೀಯೆನಾ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಶ್ರೀಮತಿ ಭಾರತಿ ಯು.ಎಸ್.ಎ.ಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕಿರಿಯವರು ಡಾ: ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವೈದ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ ಇವರದಾಗಿತ್ತು.

ವಿಧಾನಸಭೆ ಪ್ರವೇಶ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಶಾಸಕಾಂಗದ ನಂಟು ೧೯೫೭ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಕಾರವಾರ-ಹಳಿಯಾಳ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಎರಡನೇ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರು. ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಜತೆಗೆ ಕಾರವಾರದ ನಗರಸಭೆ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆಯಿಂದ, ಸೇವಾಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರವಾರ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಈ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವಿಜಯ ಕೂಡ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಾಯಿತೆನ್ನಬೇಕು. ಕಾರವಾರವನ್ನು ತನ್ನ ತೋಳಿತೆಕ್ಕೆಗೆ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಾಭಲ್ಯ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದವರು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿಬರುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಬಹುಮತ ಗಳಿಸಿ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿಬಂದದ್ದು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ರೋಚನೀಯ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಎರಡನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಇವರ ವಯಸ್ಸು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮಾತ್ರ! ಸದಾ ನಗುಮುಖದ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ಯುವಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಬಹುಬೇಗ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಹಿರಿಯ ಶಾಸಕರುಗಳ ವಿಶೇಷ ಆದರಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆಗಿನ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಾಕಾರ್ಯದಿಂದ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಶಾಸಕರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿದರು. ಈ

ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ರಾಜ್ಯಸರ್ಕಾರದವರು ಬಂಡೀಪುರದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಖೆಡ್ಡಾ ಅಪರೇಷನ್‌ನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಲಕ್ನೌ ಬಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಸ್ಸು ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಈಡಾಯಿತು. ಈ ಭೀಕರ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಎಡಗೈ ಮೂಳೆ ಮುರಿಯಿತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇವರು ನಲ್ವತ್ತೈಟು ಗಂಟೆಕಾಲ ಸ್ವತಃಹೀನ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ತೆರಳಿ ಅವರ ಏಟುಬಿದ್ದ ಕೈಗೆ ಪ್ಲಾಟಿನಂ ರಾಡ್‌ನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರಾಗಿದ್ದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಈ ದುರಂತದಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿದರು ಮತ್ತು ಅನೇಕರು ಗಾಯಗೊಂಡರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಡಾ: ಬಾಬು ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಣಿ ಎರಡನೇ ಎಲಿಜಬೆತ್ ಅವರು ಕೂಡ ಖೆಡ್ಡಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿತಿಳಿದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಯಾಳುಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಇವರುಗಳು ಬಂದಿದ್ದರೆಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಇದು ಗಾಂವಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಸದಾ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು, ಎಲಿಜಬೆತ್ ರಾಣಿಯಂಥವರು ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದದ್ದು ಅದು ಅವರ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯದ ಸೂಚಕವಾದರೆ ಇದು ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕ್ಷಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ಭಾವುಕರಾಗಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಹ್ವಾನ -ದ್ವಂದ್ವ

ಇವರು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಇವರನ್ನು ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಲಾಬಾದಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿತು. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಬಸ್ಸು ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ ನಂತರ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸುಧಾರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ರಾಂತ ಜೀವನ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕೆಂದು ವೈದ್ಯರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಿರಿಯ ಅಪಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕುಟುಂಬವರ್ಗದವರೂ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಿಂದ ವಿಮುಖರಾಗಲು ಅಲ್ಪಕಾಲದ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದಿದ್ದರು ನಿಜ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೂ ಬಿಟ್ಟರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿತೈಷಿಗಳ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಶಾಸಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದ್ದ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರತ್ತ ಸೆಳೆತ ಈ ನ್ಯಾಯಾದೀಶ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಬಹುಬೇಗನೆ ತೊರೆದುಬರಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಸಂತೋಷವನ್ನು

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ತೀವ್ರವಾಗಲು ಬಾಂಬೆ ಹೈೋರ್ಟಿನ ಚೇಫ್ ಜಸ್ತಿಸ್ ಆಗಿದ್ದ ಎಂ.ಸಿ.ಚಾಗ್ಲಾ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಿನಾಮೆ ಪತ್ರವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಚಾಗ್ಲಾರವರು ಗಾಂವಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಭವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ದೊರಕಬಹುದಾದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದರು. ಆದರೆ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರ ಅಚಲವಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜಸೇವೆ ಮಾಡಲು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವೆಂದು ಮನಸಾರೆ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಂದರು ಮತ್ತು ಪುನಃ ತಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಪುನರ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಉಪಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೊದಗಿಬಂದ ಭವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದಾದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶಾಸಕನಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯುವ ತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಮಹತ್ತರ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಅಂದು ಸದನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದು, ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಡೀ ಸಭೆಯೇ ಬೆರಗಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಈ ತ್ಯಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತ್ತು.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ

ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಮುಂದೆ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಎರಡು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸತತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಭಾಪತಿ ಮತ್ತು ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಎರಡೂ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ರೀತಿ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸುವಂಥಾದ್ದು. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅವಧಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದ ಇವರು ನಂತರ ಮರುವರ್ಷವೇ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಪತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತದಿಂದ ಜಯಗಳಿಸಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ೧೯೬೬ರಿಂದ ೬೮ರವರೆಗೆ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಈ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ತೋರಿದ ಪರಿಶ್ರಮ, ಜಾಣ್ಮೆ ಹಿರಿಯ ಮುಖಂಡರುಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಇವರು

ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಸ್ತು, ಸದಾ ಮಂದಸ್ಥಿತ ಮುಖ, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡುಹೋಗುವ ಪ್ರೀತಿಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೋಭಾವ, ಪಕ್ಷಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸಲುಗೆ ಮತ್ತು ಸಭಾಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಸಭಾಪತಿಗಳ ಗೃಹಾಜರಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಸಭಾಪತಿಯವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವ ಸದಸ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನೋವಾಗದಂತೆ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ವೈಖರಿ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸದಾ ಇವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಂದಹಾಸ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಉಪಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ

ದಿನಾಂಕ ೩೦ನೇ ಜುಲೈ ೧೯೬೬ರಂದು ಮೈಸೂರು ಲೆಜಿಸ್ಲೇಟಿವ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್‌ನ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಅಧಿವೇಶನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಉಪಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಆಗ ಇವರು ವಯಸ್ಸು ೪೧ ಮಾತ್ರ! ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಾನೀಯ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಯುತರು ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏಕೈಕ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಸರ್ವಾನುಮತದ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಸಭಾಪತಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

“ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನ್ಯ ಸಭೆಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಇವರಿಗೆ ಫಸ್ಟ್‌ಗ್ರೇಡ್ ಮುನ್ಸಿಫ್ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಇವರು ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗುವ ಮಹತ್ವದ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಇವರ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾತ್ರ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿತ್ತು. ‘ನಾನು ಸೇವೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಖಂಡಿತ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಅಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ನಾನು ಮೈಸೂರಿನ ಜನಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಜನಸೇವೆಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸಿದಾಗ ಇಡೀ ಸಭೆ ನಿಬ್ಬರಗಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅಭಿನಂದನೆಯ ಸುರಿಮಳೆ. ಸದಾ ನಗುಮುಖದ, ಸರಸ ಸ್ವಭಾವದ, ಯಾವುದೇ ಹಮ್ಮುಬಿಮ್ಮಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿ ಬೆರೆಯುವ ಇವರನ್ನು ಅನೇಕರು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

೩೦-೭-೧೯೬೬ ರಿಂದ ೧೩-೫-೧೯೬೮ ವರೆಗೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಉಪಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಸಭೆಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರುಗಳ ನಡುವಣ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಇವರು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಕಠಿಣ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಹತ್ತೊಂಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ದಿನಾಂಕ ೧೩-೫-೧೯೬೮ರಂದು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಉಪಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಾಗ ಪಕ್ಷಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಹಾಪೂರವೇ ಹರಿದುಬಂದಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಪುನಃ ಆರಿಸಿಬರಬೇಕೆಂಬುದೇ ಎಲ್ಲರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು! ದಿನಾಂಕ ೧೩-೫-೧೯೬೮ರಂದು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಅವಧಿ ಮುಗಿದ ಮರುದಿನವೇ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಪುನಃ ಎರಡನೇ ಅವಧಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಬಹುಮತದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಇದೊಂದು ಯೋಗಾನುಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಪರೂಪದ ಸಂಗತಿಯೂ ಹೌದು. ಮರುವರ್ಷವೇ ಅಂದರೆ ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿಭಜನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಂಸ್ಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ೧೯೬೯ರಿಂದ ೧೯೭೧ರ ನಡುವಣ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಪಕ್ಷದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ

ಶ್ರೀ ಸೋರಾಮ್ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಅವಧಿ ಎಂದರೆ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡುಹೋದದ್ದು. ಬಹು ದಿನಗಳಿಂದ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಸಭಾಪತಿಯವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ದಿನಾಂಕ ೧೦-೪-೧೯೭೨ರಂದು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಈ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಂಗತಿ. ಇದು ದೇಶವಾದ್ಯಂತ ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯಾಯಿತು. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿರೋಧಪಕ್ಷವಾದ ಸಂಸ್ಥಾಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಇತರ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ.ರಾಮರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಗಾಂವಕರ್ ಬಹುಮತದಿಂದ ಸೋಲಿಸಿ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಮುಂದಿನದ್ದು ಇತಿಹಾಸ. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ, ಆಳುವ ಮತ್ತು

ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ತಾವು ಪಕ್ಷಧುರಂತ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯರಾಗಿ, ಜಟಿಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಬಗ್ಗೆ, ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಚಾರಿತ್ರಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಅಂದರೆ ೧೦-೪-೧೯೭೨ರಿಂದ ೧೩-೫-೧೯೭೪ರವರೆಗೆ ಇವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿನ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಇವರು ಎಂತಹ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಸದನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲೇ ದಿನಾಂಕ ೧೫ನೇ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೭೨ರಂದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಂದದ ಜನತೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣವಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಅಪ್ರೀತ ದೇಶದ ಮಲಾವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಾಗತಿಕ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಂತರ ಅವರು ಹಲವು ಯುರೋಪ್ ಹಾಗೂ ಏಶಿಯಾ ಖಂಡದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ್ಯವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ದಿನಾಂಕ ೧೩-೫-೧೯೭೪ರಂದು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಾಗ ಪುನಃ ಆರಿಸಿಬರುವಂತೆ ಅನೇಕರು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಒತ್ತಾಯವೂ ಇತ್ತು, ಆದರೆ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಇದಕ್ಕೆ ಸುತಾರಾಂ ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಜಿ.ಹಂದ್ರಾಳ ಅವರು ಕೂಡ ಪದವೀಧರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗಾನುಯೋಗ. ತಾವು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇಂದು ಶಾಸಕನಾಗಿ, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದಾಗ ಗುರುವಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹಂದ್ರಾಳ ಅವರು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಬೇಕು. "ತಾವು ಹತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಗುರುವಾಗಿದ್ದು ಆಗಲೇ ತಮಗೆ ಎ.ಬಿ.ಸಿ.ಡಿ. ಕಲಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದ ಬುದ್ಧಿಚೂಟಿ ಮತ್ತು ಮುಂದಾಳತ್ವದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಗಲೇ ನಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಬ್ಬರು ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡುಬಂದು ಸಭಾಪತಿಗಳಾದುದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಶಿಷ್ಯನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾವರೀತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗುರುಗಳು ವಿಶೇಷ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಳೆದವನಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ". ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್

ಅವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತ್ಯಾದರವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಒಡನಾಟ ಸದನದಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಕೂಡ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಾಗ ಶ್ರೀ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. “ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಗಾಂವಕರ್ ಎಂದಿದೆ. ‘ಗಾಂವಕರ್’ ಎಂದರೆ ಗ್ರಾಮವಾಸಿ. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಸುಸಂಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸಮ್ಮಿಳನ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಸಂಗ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾತ್ಮ, ಹರಿತವಾದ ಮಾತು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಭಾಷಾಶೈಲಿ, ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಪರ ಸ್ವಭಾವ - ಇವು ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕವುಗಳು” ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಭಾಷಾಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕೊಂಕಣಿ, ಹಿಂದಿ, ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಪ್ರಯೋಗವಂತೂ ಮನಮೋಹಕ. ಅವರು ಮಾತನಾಡಲು ಎದ್ದುನಂತರ ಯಾರೂ ಅವರನ್ನು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಓತಪೋತವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಡುವ ಮಾತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದೊಂದು ಶಬ್ದವೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ವಿಚಾರಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದ ಅವಧಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ತೀರ್ಪುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

“ಪೂರಕ ಅಂದಾಜುಪಟ್ಟಿವನ್ನು ಎರಡೂ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು”

“ಯಾರೇ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯ ಅಥವಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಹತ್ವದ್ದು ಅಥವಾ ಸತ್ಯಾಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟುಮಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ”

“ಅಧ್ಯಾದೇಶ ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾದ ಅವಕಾಶ ಇರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಸದಸ್ಯರ

ಹಕ್ಕುಚ್ಯುತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದರ ತುರ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಸದನಕ್ಕೆ ವಿಶದಪಡಿಸದ ಹೊರತು ಅಧ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ”

“ಒಂದೇ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾದರೆ ಅದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ್ದು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪುನರವಿರಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ಸ್ವೀಕೃತವಾದಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ನೀಡಲೇಬೇಕಾದ ಬದ್ಧತೆ ಸರ್ಕಾರದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ”

“ಸಭೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮುನ್ನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರು ಹಾಜರಿದ್ದು ಕೋರಂ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು ಅವಶ್ಯಕ. ಕೋರಂ ಆಗದ ಹೊರತು ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಸದನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತಿಲ್ಲ”

“ಯಾವುದೇ ಸಮಿತಿಯ ಅಥವಾ ಅದರ ಸದಸ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಉಗ್ರಭಾಷೆ ಬಳಸಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದುದಲ್ಲ”

“ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಮಂತ್ರಿಯಾದವರ ನಡವಳಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ”

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸರ್ವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥರೀತಿಯಿಂದ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ದಿನಾಂಕ ೧೫ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೭೪ರಂದು ನಿವೃತ್ತರಾದರು.

ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡರಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆ- ಇನ್ನಿತರ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನಮಾನ

ಸಭಾಪತಿ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ನಂತರ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಂಸ್ಥಾಪಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಅಗ್ರಶ್ರೇಣಿಯ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಪಕ್ಷದ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ಹೆಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ, ಎಸ್.ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿ ಇವರುಗಳ ಸಹವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಳಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನವಾಯಿತು. ಪಕ್ಷದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ತಲೆಬಾಗಿಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದ ಕಾಲ. ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು ಕೆಲವೇ ಮತಗಳ ಅಂತರದಿಂದ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು. ನಂತರ ಜನತಾಪಕ್ಷದೊಡನೆ ಸಂಸ್ಥಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತಿತರ ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಗಳು ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಂಡವು. ಮುಂದೆ ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಹತ್ವದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ತಾವು ಸ್ವತಃ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಆವೇಶವನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಸಮರ್ಥ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಕಳಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಂತಹವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ, ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಒಂದೇ ಮಾತಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮುಖಂಡರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಪಕ್ಷದ ಗೆಲುವಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ನಂತರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಜನತಾಪಾರ್ಟಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ ಕೆನರಾಬ್ಯಾಂಕಿನ ಗೌರವ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅವರು ಈ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಈ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವರೇ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳ ಮಂಡಳಿ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಚ್ಯುತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೧೯೮೦ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ತಿರುವು ನೀಡಿದ ವರ್ಷ. ಅವರು ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರಪಾಟೀಲ್ ಅವರ ಜತೆಗೂಡಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್(ಐ)ನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅವರು ಸೇರಿದಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್(ಐ) ಪಕ್ಷ ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಮುಂದೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅಧಿಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ೧೯೮೦ರ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಶಿಪ್ಪಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇವರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿತ್ತು, ಶಿಸ್ತು, ಸಮಯಪಾಲನೆ, ತೂಕಭರಿತ ಮಾತು, ಎಂತಹ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಅವರ ಮನೋನಿಯಂತ್ರಣ ಸ್ವಭಾವ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು. ಶಿಸ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಶಿಪ್ಪಿಂಗ್ ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗರಾಗಿ ಅವರು ಈ ಹುದ್ದೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಸಂಭವನೀಯ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಇವರನ್ನು ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಕಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಚಾರಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ದಿನಾಂಕ ೩೧ನೇ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೯೮೪ರಂದು ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬದಲಾಣೆಯಾದವು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಇಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ಬದಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೊರಗುಳಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (ಐ)ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಕೆ.ಪಿ.ಸಿ.ಸಿ.(ಐ)ನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪಕ್ಷದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ

೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್ ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಚಸ್ಸು ಪುನಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರಿಗೆ ತೀರಾ ಅಪ್ಪರಾಗಿದ್ದರು, ನಿಕಟವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಪಕ್ಷದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಾಸನ ಸಭೆ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಆಮಿಷವೊಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ೧೯೮೯ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಕಾಂಗ್ರೆಸ್(ಐ) ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರುಗಳ ಒತ್ತಾಸೆ ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ೧೯೯೦ರಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಮೂರನೇ ಸಲ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಪಳಗಿದ ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ಬೆಳೆದಿದ್ದರು. ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ಯಾರಾದರೂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದಾಗ ಅವರನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವದಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾದಾಗ, ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಕಾನೂನಿನ ಇಂಟರ್‌ಪ್ರಿಟೇಷನ್ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ

ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದರ್ಭ ಉಂಟಾದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರತ್ತ ನೋಡುವುದು ನಿತ್ಯನೋಟವಾಗಿತ್ತು. ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಅವಧಿಯಿದ್ದು ಜೂನ್ ೩೦, ೧೯೯೬ರಂದು ಇದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಧಿನಿರ್ಣಯ ಬೇರೆಯದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ದಿನಾಂಕ ೨೧ನೇ ಮೇ ೧೯೯೬ರಂದು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ನಿಧನಹೊಂದಿದರು.

ಸಮಾಜಸೇವಾ ಹರಿಕಾರ

ತರುಣಾವಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಹಂಬಲ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈಡೇರಲು ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿ ಪೂರಕವಾಯಿತು. ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿನ ಈ ನಿತ್ಯ ತುಡಿತದಿಂದಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ, ಬಡವರಿಗೆ, ಕೆಳಹಂತದವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಸದಾ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರವಾರ ಪುರಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ನಂತರ ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗ ಅವರ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯ ಬದುಕು ರಾಜಕೀಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕವಲೊಡೆಯಿತು. ೨೬ ವರ್ಷದ ಯುವಕ ಕಾರವಾರ ನಾಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದಾಗ ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ದಾಖಲೆ. ಇದು ಬರೇ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯದೆ ನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಡೆದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೊಂದು ಜನಪ್ರಿಯ ಸ್ಥಾನ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಉಪಸಭಾಪತಿ ಹಾಗೂ ಸಭಾಪತಿಯಂತಹ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಾಸಕತ್ವದ ಆ ವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ತಾವು ಆರಿಸಿಬಂದ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆಗಳು, ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ವಂದನಾನಿರ್ಣಯದ ಮೇಲೆ ಭಾಷಣ, ಆಯವ್ಯಯ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ, ಮಸೂದೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಾವು ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿ, ಜನತೆಯ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕಾರವಾರ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರು ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಲು ಇವರು ತೋರಿದ ಕಾಳಜಿ, ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ಒತ್ತಾಯ ಗಮನಾರ್ಹ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹಲವು ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇವರು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಕೂಡ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಸಹಕಾರ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್. ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಜನತಾಬಹಾರ್ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲು ಇವರ ಪರಿಶ್ರಮ ಕೂಡ ಗಮನಾರ್ಹವಾದದ್ದು. ಇಂದು ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಜನತಾಬಹಾರ್ ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಅನೇಕರ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಆಸರೆಯಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲೂ ಇವರದ್ದು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಇವರು ಅದರ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು ಮುಂದೆ ಅದು ಅಪೆಕ್ಸ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಂಡಿತು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ, ರೈತರಿಗೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಈ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೂಲಕ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಇವರದ್ದು. ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊನುಗಾರಿಕೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಮೊನುಗಾರರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು. ಮೊನುಗಾರರ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಈ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಹಲವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬೋಟ್ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಯಾರ್ಡ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ್ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಗೈಡ್ಸ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ದುಡಿದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಜತೆಜತೆಗೇ ೧೯೬೦ರಿಂದ ೧೯೭೨ರವರೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಸ್ಕೌಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗೈಡ್ಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಕಮೀಷನರಾಗಿ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿ ದುಡಿದರು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಇವರ ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಆಗ ನಾಯಕರುಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರಿಗೂ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ನಂಟು. ದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯತ್ತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಶಾಸನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಗಣನೀಯವಾದದ್ದು. ಕೊಂಕಣ ಮಠಾಠಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಪಾತ್ರ ಗಣನೀಯವಾದದ್ದು. ಅಂತೆಯೇ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಡದಲ್ಲಿನ ಶಿವಾಜಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಇವರ ಕೊಡುಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಇದರ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಕಡಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ೧೯೯೬ವರೆಗೆ ಕೂಡ ಇದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಪ್ರೇಮಿ ಎಂದು ಕೂಡ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಈ ದೇಶದ

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠ ಭಾವೀ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಮತ್ತಿತರ ದೂರದರ್ಶಕತ್ವದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಇಂದು ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ನೆನಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ

ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವಾಗಿ, ಉಪಸಭಾಪತಿ ಮತ್ತು ಸಭಾಪತಿಯಂಥ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದವರಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿ, ಅರ್ಪಣಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ದುಡಿದ ಸಮಾಜಸೇವಕರಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರೆಂದು ಪರಿಗಣಿತರಾಗಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಜನಾನುರಾಗಿ ವಕೀಲರಾಗಿ, ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ವಿಶ್ವ ಮಾನವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗಬಲ್ಲ ತುಂಬು ಸಂಸಾರದ, ಕುಟುಂಬದ ಯಜಮಾನರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ೭೨ ವರ್ಷಗಳ ತುಂಬು ಜೀವನವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗುವಂತೆ ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೀ ಸಖಾರಾಮ ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಎಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ನೆನಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಗ - ೨

ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್

ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ಪದನ ತುಡಿತ

ಎರಡೂ ಸದನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಪ್ಪತ್ತೂರು ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾದ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ೧೯೫೭ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ನಂತರ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮೂರು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸಭಾಪತಿ ಮತ್ತು ಸಭಾಪತಿಯಂತಹ ಗುರುತರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ತಮಗೆ ದೊರೆತ ಅವಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇವರು ಕೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮೂರನೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ (೧೯೯೦-೯೬) ಅವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಷಃ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಮತ್ತು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೊಂದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳು, ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದ ಕಾರವಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು, ರೈತರ ಬೇಸಾಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮವಾದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ತೊಂದರೆಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಸೇತುವೆಗಳು, ಕೆಳದರ್ಜೆ ನೌಕರರ ಬಗ್ಗೆ ತೋರಲಾಗುವ ತಾರತಮ್ಯ, ವಿವಿಧ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಭ್ಯುದಯ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಪೂರೈಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ - ಇವೇ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅಡಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ಔದಾರ್ಯಪೂರಿತ ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿ, ಮತ್ತು ಜನಸಮುದಾಯದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ತುಡಿಯುವ ಕಾಳಜಿಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿವೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಕೇಳಿದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಪರೂಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಾವು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಕಾರವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೇಳಲಾಗಿದ್ದು ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಸ್ತಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇತರ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಕೂಡ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಉಪಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ವಿಶೇಷ. ಮತ್ತೊಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಅವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಲ್ಲೇ ಸಿಗುವಂತೆ ಅವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳು ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ. ತಮ್ಮ ಎರಡೂ ಸದನಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

Equation of Posts

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether there are any posts above the cadre of First Division Assistants and below that of the superintendents equated to the posts of Senior Assistants in the Bombay Secretariat;
- (b) If not whether they propose to create a special cadre above the cadre of First Division Assistants to accommodate these Senior Assistants coming from Bombay state;
- (c) If not, whether in equating the posts of Senior Assistants with the existing posts in the secretariat, due consideration and weight will be given to the higher scale of pay and promotional nature of the posts of the Senior Assistants;

Sri. S. NIJALINGAPPA (Chief Minister). -

- (a) Senior Assistants of Bombay are according to the provisional Inter-State Seniority Lists, which have been published, equated with other First Division Assistants.
- (b) Does not arise in view of reply to (a).

All relevant considerations have been taken in to account in preparing the provisional lists which will be finalized after considering objections raised, in consultation with an Officer of the Home Ministry, Government of India, whose services have been intended upon by this Government for the purpose.

Sri S. D. GAONKAR. – My question (a) was whether there are any posts above the cadre of First Division Assistants and below that of the superintendents...

Sri S. NIJALINGAPPA. - There are tree verities, and if I read the ex-cadres in Bombay State, ex-cadres in Mysore State and

the present cadres here, I think my friend will understand the position. It is a bit long. It would be better if I read it out. The following are different categories of posts in non-gazetted cadre that existed in the former Mysore Government Secretariat:

“ Superintendents-Rs.200-10-300.

I Division clerks-Rs.60-5-90-8-130-10-180.

II Division clerks-Rs.45-3-60-4-100.

Steno-typists-Rs.75-5-100-10-200.

Typist-Rs.45-3-60-4-100”

The following are the different categories of posts that existed in the former Bombay State:

Senior Superintendents-Rs.475-25-600.

Junior Superintendents-Rs.320-20-440.

Senior Assistants-Rs.210-15-300.

Junior Assistants-Rs.120-10-250.

Clerks-Rs.75-5-140-8-220.

Stenographers-Rs.180-10-310-15-400.

Typists-Rs.75-5-140-8-220.

The present cadres that exist in our Secretariat are as follows:

Superintendents-Rs.200-10-280-15-400.

Assistants-Rs.80-5-100-8-140-10-200.

II Division Clerks-Rs.55-3-70-4-110-5-120.

Stenographers-Rs.75-5-100-8-140-10-250.

Typists-s.55-3-70-4-110-5-150.

Sri S. D. GAONKAR. – May I know the principle applied in equating the posts of Senior Assistants with the posts of First Division Assistants?

Sri S. NIJALINGAPPA. – There is sufficient equity. It has been done after due consideration.

Sri G. VENKATAI GOWDA. – In equating the posts, what is the policy of the Government in respect of those cadres, which are prevailing in integrated areas, and which do not exist in old Mysore?

Sri S. NIJALINGAPPA. – The scales of pay, and the quality of work are the things taken into consideration.

Sri G. VENKATAI GOWDA. – My question is, when several categories are existing outside old Mysore, when similar categories are not existing here, what is the policy, whether theses posts are equated with the other posts, whether that will be taken into consideration.

Sri S. NIJALINGAPPA. – The reply is quite clear on that point. All these points have been taken into consideration and the posts equated.

Sri S. D. GAONKAR. – Answer (c) says: that the services of an officer of Home Ministry, Government of India have been intended upon by this Government for the purpose. May I know how much time it will take for Government to finalize the list?

Sri S. NIJALINGAPPA. – Possibly it will take more time because the list is large and there are other categories that have to be considered by him. We are requesting him to expedite. I think he is doing his best. He may take some time.

Facilities for Catch of Fish in North Kanara District.

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) The annual catch of fish in the North Kanara District;
- (b) How much of it is being exported to other places every year (figures to be given in respect of last three years);
- (c) The steps are being taken by the Government for the quick transport of fish by land?
- (d) What preserving facilities are given to the fishermen of the North Kanara District to preserve their fish;
- (e) What steps are taken by the Government to popularise deep-sea fishing;
- (f) Whether they intend to open any fish-canning factory at Karwar in the near future?

Sri N. RACHAIAH (Minister of Agriculture, Exercise and Social Welfare). -

- (a) About 30,000 tons.
- (b) 1957- 11,000 tons
1958- 14,000 tons
1959- 21,000 tons
- (c) One diesel fish transport truck is at Karwar, more trucks and also smaller three-wheel carriers are being provided under the plan for quick transport of fish by land.
- (d) 1. Salt suitable for fish curing is stored and made available at subsidised rates for curing at the fifteen Government fish curing yards.

2. One Ice Plant and Cold Storage is being installed at Karwar.
 3. One private Ice Plant at Kumta is being taken over and run by Government.
 4. One Ice Plant is proposed to be installed at Bhatkal.
- (e) 1. A scheme for the supply of mechanised fishing boats on loan-cum-subsidy basis has been in operation in the State under Second Five-Year plan.
2. Fisher men are trained in mechanised fishing and handling and maintenance and mechanised boats.
 3. A boat building yard for the construction of mechanised fishing boats and an engine servicing station has been set up at Karwar.
 4. The F.A.O. Fishery Engineer assigned to the State carried out demonstration of trawling and other methods of fishing at Karwar engaging local fishermen.
- (f) No.

Sri S. D. GAONKAR. – Will the Government think of giving more preserving facilities to the fishermen of North Kanara by installing more ice plants and cold storage plants there?

Sri N. RACHAIAH. – Yes, for the development of fishery they are highly essential. the Government has been pursuing the policy of encouraging and providing more amenities for the fishermen.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA. – Will the Government think of putting up fishery plants in Karwar besides ice and cold storage plants?

Sri N. RACHAIAH. – That question will be considered.

Sri B. VAIKUNTA BALIGA. – For populerising the deep-sea fishing, will the Government be pleased to order the chartering of fishing boats so that the fishermen may know where o go and where not to go?

Sri N. RACHAIAH. –The Government is examining this question.

Smt VIJAYA RAGHAVENDRA RAO. –It is not a fact that in spite of mechanized fishing the annual yield has not increased?

Sri N. RACHAIAH. – The object of Government is to increase the quantity of fish every yea. Sometimes due to climatic and seasonal conditions it will not be possible to have the required quantity.

Smt V. V. MIRJANKAR. – How many boats have been supplied to North Kanara?

Sri N. RACHAIAH. – IN 1958-59 one boat was supplied and in 1959-60 one boat was supplied. With regard to South Kanara District, in 1958-59 six boats were supplied and in 1959-60, seven boats were supplied. In order to develop fisheries in our state the Government is seriously considering the constitution of a Fishery Development Board at the State Level.

Smt V. V. MIRJANKAR. –Why this disparity between North Kanara and South Kanara?

Sri N. RACHAIAH. –There is not a very great demand in North Kanara and as and when demands are actually put forth by the fishermen, Government will consider them and there will not be any such discrimination.

Smt VIJAYA RAGHAVENDRA RAO. – How many tons of fish are transported by land annually?

Sri N. RACHAIAH. – It is given in the reply.

Dr. R. NAGAN GOWDA. – How much of this fish is exported to the United States and is learning Foreign Exchange?

Sri N. RACHAIAH. – Generally, we are exporting to France and the United States with regard to dry fish; we are sending it to Ceylon and some other parts in our own Country. We are also sending fish to Bombay by launches.

Sri GAJANAN PANDIT. - Is the Government aware that the scheme of supplying mechanised boats is too slow and will the Government expedite it?

Sri N. RACHAIAH. – Yes, the government is actively encouraging the supply of these boats and as and when demands are made, this supply will be accelerated.

Sri GAJANAN PANDIT. - What steps have been taken by Government to expedite the supply of mechanised boats?

Sri N. RACHAIAH. –We are now starting some boat-building yards at the Mangalore port area.

Sri B. JAGAJJEEVANDAS SHETTY. – Are these mechanised boats suitable for deep-sea fishing?

Sri S. D. GAONKAR. – Have any factors come in the way of opening a fish-canning factory at Karwar.

Sri N. RACHAIAH. – That is a big question. Government has got a plan to have a fishing port itself. Unless and until the question of a major port is decided, it will be not possible for Government to take a decision.

**Proposal to increase the Dearness Allowance of
non-gazetted Government servants.**

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). - Will the Government be pleased to state: -

(a) Whether there is any proposal to increase the D.A. of all the non-Gazetted State Government servants in view of the abnormal rise in the prices of the commodities;

(b) If not, whether they intend to give interim relief of at least Rs.10 to the low paid servants and 15 percent of the salary to the other non-Gazetted servants;(c) Whether they are aware that there is great contentment amongst the non-Gazetted servants on account of the disparity in pay between the Central and State Government servants;

(d) If the proposal is to be considered, the burden that is likely to be on the State Exchequer?

Sri T.MARIAPPA (Minister of Finance). -

(a) No.

(b) Not possible.

(c) No.

(d) The total burden depends on the amount that is to be granted.

**Proposal to start Alluminium Factory at Gokarn in
North Kanara District.**

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether there is any proposal to start an Alluminium factory at Gokarn in Kumta Taluk of North Kanara District;
- (b) If so, when and what cost;
- (c) Whether any survey has been made regarding the raw materials likely to be used for the said factory?

Sri B. D. JATTI (Chief Minister)

(a), (b) & (c) Yes, the proposal is under consideration of the Government.

Sri S. D. GAONKAR. – What progress has been made in this respect?

Sri B.D.JATTI. – So far no scheme has been submitted and so it may not be correct for me to say anything regarding the progress.

Sri GAJANAN PANDIT. – May I know the extent of bauxite ore available in that area?

Sri B.D.JATTI. –Recently, a survey was made in North Karnatak and we have found out certain areas where in this ore is available. It is very difficult to say the exact quality that will be available.

Sri J. B. MALLARADHYA. – In respect of this particular area, is there any private or non-official agency, which has put forward any specific proposition with facts and figures or wit project estimates?

Sri B.D.JATTI. – If I may disclose one M. Ligate of the Alluminium Corporation of Calcutta contracted the State Government under the advice of the Government of India and put forth a proposal to start an industry in the State.

Sri A. R. BADRINARAYAN. – Is the Government aware that a German Firm has given specific proposal for starting an Alluminium factory in this area?

Sri B.D.JATTI. – No German Firm has given directly any proposal to the State Government or through the Government of India. It is some 'X', 'Y' or 'Z' who are corresponding in this matter. We are also examining their proposals.

Sri C. K. RAJAIAH SETTY. – Why do you say that the proposal is under consideration and Why don't you say definitely that a survey will be conducted?

Sri B.D.JATTI. – For the information of the Hon'ble members I must say that there are two proposals, one from Bourg man, which is under consideration and the other from the Mr. Ligate, which we have still to consider.

Sri M. MALLIKARGUNASWAMY. – Will the Government take necessary steps to have a scientific and comprehensive survey in this respect?

Sri B.D.JATTI. – This is going on since so many years. The Hon'ble member is ignorant of it.

Sri S. D. GAONKAR. – To clause (b) also the answer is 'Yes'.

Sri B.D.JATTI. – If the Hon'ble member wants more details I will supply them. Sri Ligate who has been sent by the Government of India to the Government of Mysore is thinking of starting an Alluminium factory at Gokarn in North Karnatak in Karwar District. The idea is not to prepare Alluminium only there. He also thinks of preparing alumina at the source and bringing to this place and prepares Alluminium. He is trying to take advantage of the ore at Kerala and the bauxite ore at Sourashtra. This is a proposal, which has not yet materialized. We are considering it and it is no use considering it in detail at this stage.

**Supply of electricity to Coastal Places in
North Kanara District.**

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) When electricity will be made available to all the coastal places in North Kanara District;
- (b) Whether any survey has been made in this behalf;
- (c) Whether it is a fact that survey on the Kali project is going on and if so what is the present progress when the same is likely to be completed;
- (d) Whether any steps are contemplated to survey the Unchalli and magod falls in Siddapur and Yellapur Taluks of North Kanara District?

Sri H. M. CHANNABASAPPA (Minister of Public Works and Electricity). –

- (a) Estimates for supplying electricity to major coastal towns, viz, the State Electricity Board has sanctioned Honnavar, Kumta, Gokarn, Ankola and Karwar. Work is being put on hand and will be completed as early as possible. Supply of power to other places along the coast will be taken up as and when further schemes are sanctioned after being found to be feasible.
- (b) Yes.
- (c) Yes, preliminary reconnaissance for the selection of dam sites, powerhouses etc., has been done. The detailed surveys are expected to be completed in about a year's time.
- (d) No.

Sri S. D. GAONKAR. – With reference to answer (a), may I know whether any time limit has been fixed?

Sri F. H. MOHSIN. – Is It a fact that Bhatkal is going to be supplied with electricity form the next month and that the Hon'ble Deputy minister for electricity is to perform the 'switch' on ceremony next month?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – It is likely that electricity service might be given by the end of next month and probably on the 30th April 1960. It is likely take place.

Sri M. MALLIKARGUNASWAMY. – May I know from the Hon'ble minister as to when preliminary surveys were ordered by the Government?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – The Government ordered preliminary surveys to be taken up about a month and a half ago.

Sri M. MALLIKARGUNASWAMY. – May I know when these preliminary surveys are going to be completed?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – It will take at least a year.

Sri M. MALLIKARGUNASWAMY. – May I know whether this proposal is feasible or remunerative?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – Whether it is feasible or remunerative or what priority is to be given- all this will be known only after a complete survey is made.

Sri S. D. KOTHAVALA. – Was there any proposal to entrust the Kali Nadi project to a private agency?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – There is no proposal. There is a suggestion that one of the stages of Kali Nadi project may be entrusted to a private company so that may reduce power and an Alluminium industry may be started.

Sri S. D. KOTHAVALA. – Is it not a fact that the Bombay Government examined it and found it very feasible and it is as good as

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – Detailed surveys of Kali project were not made. From the study of preliminary factors, it looks to be as good if not better than Sharavathy. Anyway, Kali Nadi project is going to be one of the next best projects in the Mysore State.

Sri S. D. GAONKAR. – May I know whether this scheme will be included in the Third Five Year plan?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. – It is with that object that we are pushing though the survey work. After survey, the Government intends to include it in the Third Five Year Plan.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೯-೩-೧೯೬೦ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು: ೨೮೯-೨೯೦

Development Of Karwar Port as a major or all-weather port.

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether there is any proposal before the Government to convert the Port of Karwar into a major or all-weather port?
- (b) Whether they are aware that the exporters and importers from Karwar in the North Kanara District are experiencing difficulties to load and unload the cargo on account the Port being not properly developed;
- (c) How much cargo is being annually handled including that of iron ore and timber by the Karwar port?

Sri T. SUBRAMANYA (Minister for law, labour and Local Self-Government). –

- (a) The question of development of Karwar port is being examined by the Intermediate Ports Development Committee

appointed by the Government of India to consider and make recommendations about the intensive development of minor ports in the country. The report of the Committee is awaited. In the mean time, development of the port during the Third Plan at a cost of Rs. 31.50 lakhs by providing a wharf and other facilities is proposed.

- (b) Yes.
- (c) Particulars of cargo handled at the Port since 1957-58 are furnished below:

Year	Import Tons	Export Tons	Total Tons
1957-58	3,090	29,658	32,748
1958-59	4,795	85,927	90,722
1959-60	2,353	1,29,682	1,32,035

(10 months upto 31st January 1960)

Sri S. D. GAONKAR. – With reference to answer (a), May I know whether the State Government have moved the Government of India to take up this work and if they have not done so far, at least will the Government think it advisable to move the Government of India now in view of the day-to-day increasing pressure on the Karwar port?

Sri T. SUBRAMANYA. – We have moved the Government of India with regard to Karwar port also.

Sri S. D. KOTHAVALA. – Is the Government aware that the Port of Karwar has all the natural facilities, which will make it an eminently major and all-weather port? If so, what steps have been

taken to make it a major port by this Government and whether they are vigorously pursuing the matter with the Government of India?

Sri T. SUBRAMANYA. — We are aware of the natural facilities available at Karwar. Even the Intermediate Ports Committee was impressed by the Karwar port. It is not in our hands to convert it into a major port. We have said to the Government of India that so far as the Government of Mysore is concerned, we want a port to be developed in the Mysore state, whether it is Karwar, or Malpe or Mangalore. But we do not want the matter to be delayed in the choice of the place; Now Karwar is also engaging the attraction of the Government of India and the Intermediate Ports Committee.

Dr. R. NAGAN GOWDA. — With reference to answer (a), May I know the other expenditure would make it an all-weather port and if so, on account of the increase in the export almost by 500 percent in the last three years, would the Government of this State take steps to see that this expenditure of Rs. 31.50 lakhs is advanced by a year and the work started soon?

Sri T. SUBRAMANYA. — Today, we are handling about 1,32,000 tons of cargo in that port. We are anxious to provide all facilities. Now we are waiting for the report. We will spend about Rs.30 lakhs and odd to improve the wharf and other things there, which are not included. It will not be a waste if it is converted into an all-weather port or a major port.

Dr. R. NAGAN GOWDA. — May I know whether they advance this port by one year and start it in 1960-61?

Sri T. SUBRAMANYA. — It would not be possible because it is not provided for. It has to be started in the Third Five Year Plan.

Sri G. SIVAPPA. — May I know whether the State Government and the Government of India have done any work in the First and Second Five-Year plans for the development of this port or any other port in the West Coast?

Sri T. SUBRAMANYA. – All that was necessary has been done to some extent.

Sri G. SIVAPPA. – What is it that you have done?

Sri T. SUBRAMANYA. – With regards to other ports, I am not able to tell you today.

Sri C. K. RAJAIAH SETTY. – The Hon'ble minister was pleased to say what this Government was pressing to take the major ports. It is not a fact that different sections are influencing the Central Government to take different ports and therefore this is delayed?

Sri T. SUBRAMANYA. – I do not know what the different sections are doing. They have not come to me. I do not know what cross-sections and crosscurrents exist.

Sri S. D. GAONKAR. – Is it not a fact that the major portion of Mysore State forms the hinterland to this Karwar Port?

Sri T. SUBRAMANYA. – Yes.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೧೦-೩-೧೯೬೦ ಪುಟಗಳು: ೨೩೮-೨೩೯

Facilities provided to Marathi and Konkani Linguistic minorities in the State.

Sri. S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) What are all the facilities given to the Marathi and Konkani linguistic minority in the Mysore State;
- (b) How many candidates whose mother tongue and regional languages Marathi are selected to various State Government

Services since 1st November 1956 (Department wise information to be furnished)

- (c) Whether there is any reservation for the Marathi language minority in the Government Service in the Mysore State;
- (d) If so what is the percentage?

Sri B. D. JATTI (Chief Minister). –

- (a) Adequate facilities for education, recruitment to Government service, submissions of petitions and representations in minority language etc., are given.
- (b) As selections of candidates to the various State Civil Services are not made on the basis of mother tongue and regional language, the information is not available.
- (c) No.
- (d) Does not arise in the view of reply to clause(c) above.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೧೧-೪-೧೯೬೦ ಪುಟ- ೧೪೩೬

Construction of bridge across Kali River at Kodibag.

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether there is any proposal to construct a bridge across Kali River at Kodibag;
- (b) If so, whether any estimate has been prepared and the site selected;
- (c) The approximate cost of the proposed bridge?

Sri H. M. CHANNABASAPPA (Minister for Public Works and Electricity). -

- (a) No.
- (b) Does not arise.
- (c) Does not arise.

Sri S. D. GAONKAR. - The Hon'ble Minister has given a reply in the negative. I want to now whether there is any proposal to construct a bridge across the Kali River at any point other than this?

Sri H. M. CHANNABASAPPA. - Alterations are being examined.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೧೭-೩-೧೯೬೦ : ಪುಟ - ೫೯೩

Payment of bus fare for the journey performed by Bailiffs in Bombay Karnataka area.

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). - Will the Government be pleased to state: -

- (a) The pay scales of the Bailiffs working in the Judicial Courts of the Bombay Karnataka area;
- (b) Whether the Government is aware that they were paid the bus fares for the journeys performed by them while on duty, and that the same has now been discontinued after the re-organization of States.
- (c) If so, the reasons therefor;

- (d) Whether they would re-consider the question of payment of bus-fares to the Bailiffs in the Bombay Karnatak Area?

Sri B. D. JATTI (Chief Minister). -

- (a) Rs.40-1-50-60.
- (b) Yes.
- (c) The payment of bus- fare by way of T.A. to the Bailiffs of Bombay Karnatak area was discontinued because the order of the Government of Bombay in this behalf stood superseded in the view of the introduction of the new T.A. Rules of Mysore, which are applicable to all Government servants alike.
- (d) This will arise in the view of reply to cause (c) above.

Sri S. D. GAONKAR. - I want to know whether these Bailiffs in Bombay Karnatak area are given T.A. in view of the introduction of the T.A rules in Mysore?

Sri B. D. JATTI. - Now we have a set of uniform rules in Mysore. They will have to accept this.

Sri S. D. GAONKAR. - In view of the fact that they have to tour the whole area over which he is living jurisdiction, will the Government think of paying at least the bus-fare?

Sri B. D. JATTI. - When they are getting regular T.A., it is not possible to pay them a bus-fare.

Sri G. VENKATAI GOWDA: - Is it not a fact that one Anna per mile is being collected whenever they take summons?

Sri B. D. JATTI. - I have no idea.

Sri G. VENKATAI GOWDA. - Suppose the Government come to know that they are collecting one Anna, will they stop it?

Sri B. D. JATTI. - Whatever procedure is adopted in the courts that are followed. I am not going to introduce a new thing or stop it.

Sri F. H. MOHSIN. – Is the Government aware that the Dharwar Association passed a resolution to pay bus-fare to these people?

Sri B. D. JATTI. - Sir, in Bombay, Bailiffs was claiming bus-fare if they traveled more than 5 miles a day. That has been stopped since we introduced the new T.A. and D.A. rules.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೨೩-೩-೧೯೬೦ ಪುಟಗಳು: ೮೯೫-೮೯೬

Inter-state Seniority List of the Secretariat staff.

Sri S. D. GAONKAR (Karwar). – Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether the Inter-State seniority list of the Secretariat staff is finished;
- (b) If so, the number of persons allotted from Bombay and working as Ist Division Clerks promoted as superintends and the number superintendents promotes as Under Secretaries;
- (c) The factors taken into consideration while fixing the seniority?

Sri B. D. JATTI (Chief Minister). -

- (a) That of the gazetted staff has been finalized. The preparation of the list for non-gazetted staff has been completed and will be finished soon.
- (b) Does not arise in view of reply to (a).
- (c) (1) Length of continues service, whether temporary or permanent, in a particular grade; this excludes the period for which a appointment is held in a purely stopgap or fortuitous arrangement.

(2) Age of the person; other factors being equal, seniority to be determined on the basis of age.

Sri S. D. GAONKAR. -Reply to (b) has been given in the negative. May I know what all posts are included in the gazetted cadre?

Sri B. D. JATTI. - Sir, there are two independent separate categories, gazetted and non-gazetted.

Sri S. D. GAONKAR. - I am asking about the non-gazetted cadre.

Sri B. D. JATTI. - I cannot give the entire list. That can be seen in the book published by the Government.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಎಲ್. ಕಬಾಡಿ. - ಈಗ ಕೆಲವೊಂದು ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಇಂಟರ್‌ಸ್ಟೇಟ್ ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಲಿಸ್ಟ್ ತಯಾರಾಗಿ ಹೊರಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಬಂದಂಥ ಅಫೀಸರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಕೊಡುವುದು ನಿಧಾನವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. - ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅಫೀಸರ್ ಕಮಿಟಿ ಇದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಪೀಲ್ ಮಾಡಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಎಲ್. ಕಬಾಡಿ. - ಅಪೀಲ್ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಯಾವ ನ್ಯಾಯವೂ ದೊರೆಕಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. - ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರೊಸೀಜರ್ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅಲ್ಲ. ಇಂಡಿಯಾ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅಪೀಲ್ ಕಮಿಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಎಲ್. ಕಬಾಡಿ. - ಸ್ಟೇಟ್ ರೀ ಆರ್ಗನೈಸೇಷನ್ ಆಕ್ಟ್ ಪ್ರಕಾರ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಲಿಸ್ಟನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಕೆಲವೊಂದು ಹೆಡ್ ಅಫ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಟೆಂಪೊರರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮೋಷನ್ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಕೊಡದೇ ಇರುವುದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. - ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬೊಂಬಾಯಿನಿಂದ ಬಂದಂಥವರಿಗೆ ಅವರವರೊಳಗೆ ಯಾವುದು ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಇದೆ ಅದನ್ನು interstate ಅಂತ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು. ತಕ್ಷಣ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

Sri S. D. GAONKAR. – It is not a fact that those superintendents coming from Bombay and Madras areas are eligible for the posts of Secretaries and Under Secretaries, as those posts were earmarked for them in their respective regions?

Sri B. D. JATTI. – If they had continued to remain in Bombay, perhaps they would have been eligible and they would have got.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಎಲ್. ಕಬಾಡಿ. – ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ತರಹ ಅನ್ಯಾಯವಾಗದಿರುವುದು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. – ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅಪೀಲ್ ಕಮಿಟಿಯವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅನಂತರ ಅವರು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ನಾವು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

Sri J. B. MALLARADHYA. – By way of supplementary to (c): you have said, age of the person will be taken into consideration, other factors being equal: suppose a person enters service after 4 to 5 years, simply because he older in age, will he become senior? This is something unusual. Because he is advanced in age, will you determine the seniority of that person on the basis of his age?

Sri B. D. JATTI. – I will give the criteria for fixing seniority.

- (1) The nature and duties of the post; the responsibilities and power exercised by the officer holding the post.
- (2) The extent of territorial and other charge held or responsibilities discharged.
- (3) Minimum qualifications, if any, prescribed for recruitment to the post.
- (4) Salary of the post

- (5) Length of continuous service, whether temporary or permanent, in a particular grade; this excludes periods for which an appointments is held in a purely stopgap or fortuitous arrangement.
- (6) Age of the person, other factors being equal, seniority to be determined on the basis of age.

Sri J. B. MALLARADHYA. – It looks as if man more advanced in age becomes senior. I will point out specifically. Suppose X enters service today with all the qualifications. Y enters after 5 years; Y will be elder to X. Will Y become senior to X because he is advanced in age?

Sri KADIDAL MANJAPPA (Minister of Revenue). – No. This is with regard to two persons entering into service on the same day. Supposing two superintending Engineers have got to be equated together for the purpose of equation, seniority between them goes to elder. If the service is equal and if other factors are equal, age would be the criterion.

Sri J. B. MALLARADHYA. – Sir, you will have a crop of complaints.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – There are no such cases at all.

Sri B. D. JATTI. – Sir, for academic discussion this is quite alright. So far, there is not a single appeal on this point.

Sri M. Y. GHORPADE. – Sir, the Minister said that both the grade and responsibility would be taken in to account. May I know the priority? Suppose that there is a post in the lower grade but with higher responsibility? How do you compare?

Sri B. D. JATTI. – While fixing seniority 4 to 5 conditions are there.

Sri F. H. MOHSIN. – IN what time do you expect to get the report?

Sri B. D. JATTI. – We are going to get the report from the Advisory Committee very soon.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹೇಗೌಡ. – ವಿಲಿನೀಕರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಲಿಸ್ಟ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. – ಹಾಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹೇಗೌಡ. – ಹಾಗೆ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಡಿ. ಜತ್ತಿ. – ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

Sri M.C.NARASIMHAN:- Sir, is it not a fact that in the Chief Ministers' Conference this factor of age was never mentioned?

Sri B.D.JATTI:- Sir, there are principles which have been enunciated by the Dutt Committee with reference to the S.R.Act.

ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎನ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣ:- ಇಬ್ಬರು ಒಂದೇ ದಿವಸ ಅಪಾಯಿಂಟ್ ಆಗಿದ್ದರೆ age consideration ಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಒಂದೇ ದಿವಸ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು forenoon report ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು afternoon report ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸೀನಿಯರ್ ಆಗುತ್ತಾರೆ ?

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಡಿ.ಜತ್ತಿ:- ಸೀನಿಯಾರಿಟಿ ಗೊತ್ತು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಸರ್ವಿಸ್ ಇರುತ್ತದೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ, ಗ್ರೇಡ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎನ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣ:- ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವಾಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬನು forenoon ಮತ್ತು ಒಬ್ಬನು afternoon appointment ಆಗಿದ್ದರೆ, ಆಗ age considerationಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಡಿ.ಜತ್ತಿ :- ಶ್ರೀ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅಂಥ ಯಾವ ಕೇಸೂ ಇನ್ನಾವರೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಂಥ ಕೇಸು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಆಗ್ಗೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಬಹುದು.

Sri K.VENKATAPPA:- May I know whether there are any instances where in the First Division Clerks are promoted to Gazetted Cadre while equating the posts?

Sri B. D. JATTI. – No Sir, Certain principles have been made applicable, there is no difference between this group or that group, between the integrated area or that integrated area.

Sri S. D. GAONKAR. – The Hon'ble Minister said that there was a Committee appointed the Government of India. May I know whether this Advisory Committee has met since then?

Sri B. D. JATTI. – Sir that Committee is already there. It is not only for the Mysore State but to other States also. Appeals will have to be heard by them and persons who are affected will have to go in appeal and they will have to be heard.

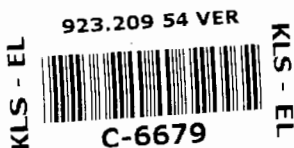
Sri S. D. GAONKAR. –It is not a fact that the staffs serving here in the secretariat coming from Madras and Bombay areas were not given cent percent promotion? If they had remained there, they would have got cent percent promotion.

Sri B. D. JATTI. – Sir, different principles are in vogue in Bombay State and Mysore State. If they had continued there, perhaps, they could have got what they could have got. Here it is 50:50.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೨೪-೩-೧೯೬೦ ಪುಟಗಳು: ೯೫೦-೯೫೩

Forest area brought under Cashew nut and Teak Plantation in North Kanara District.

Sri S. D. GAONKAR (Local Authorities constituency).—
Will the Government be pleased to state: -

The extent of forest area brought under Cashew nut and Teak plantations in W.D., N.D., E.D. and S.D. Divisions of North Kanara District since 1957 onwards (Year wise figures may be supplied)?

Sri B. RACHIAH (Minister for Forests and Fisheries). – Statement showing the Forest area brought under Cashew nut and Teak plantation in Western Division, Northern Division, Eastern Division, Southern division of Belgaum Circle: -

Statement

Year	Kanara N.D.		Kanara E.D.		Kanara W.D.		Kanara S.D.	
	Teak.	Cashew	Teak.	Cashew	Teak.	Cashew	Teak.	Cashew
1956-57	858		783		659		--	
1957-58	681		844		1486	250	--	
1958-59	1191		989		1424	1230	--	
1959-60	1349	75	2256	195	1230	1180	--	
1960-61	1287		1497		1555	1330	--	
1961-62	1323	140	1631		924	450	590	850
1962-63	1491		1257		523	250	253	265
Up to end	+1229		+1313		+637		+531	
of Dec	with admixture		with admixture		with admixture		with admixture	
1962	of Eucalyptus		of Eucalyptus		of Teak		of Eucalyptus	

(Come into existence from 1-4-1961 only)

Sri S. D. GAONKAR. – From the figures given, I find for the years 1961-62 and 1962-63, the area probably under cashew nut cultivation is less than in the previous years. May I know the reason for that?

V. 1340 1-4-6679

Sri B. RACHIAH. – For want of Finance the areas could not be completed.

Sri S. D. GAONKAR. – Does it mean that the entire amount has been spent for raising cashew nut plantation?

Sri B. RACHIAH. – Yes, Sir.

Sri S. D. GAONKAR. – In view of the demand for cashew nuts in foreign countries, will the Government think of bringing more area under cashew nut plantation?

Sri B. RACHIAH. – There is a scheme prepared for that purpose.

Sri S. D. GAONKAR. – I should like to know from the Hon'ble Minister whether there is any proposal before the Government to hand over the cashew nut areas to Taluk Boards for maintenance and also for usufruct?

Sri B. RACHIAH. – There is no such proposal.

Sri S. D. GAONKAR. – I would like to know the average yield per acre from these cashew nut plantations.

Sri B. RACHIAH. – We have taken up these cashew nut plantations about three years ago and we have not got the figures.

Sri S. D. GAONKAR. – May I know how much amount has been spent over the tea plantations for the years 1961-62 and 1962-63 in respect of these four divisions?

Sri B. RACHIAH. – The break-ups are not with me. I can give the total amount spent for development schemes during the last four years of the entire state. It is Rs.5 lakhs and odd.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. – ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಎಷ್ಟು ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೇರುಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

Sri B. RACHIAH. -

1956-57	100 acres
1957-58	407 acres
1958-59	1,872 acres
1959-60	3,153 acres
1960-61	2,833 acres
1961-62	4,384 acres

And the figures for the year have been given in the answers printed, so far as the Forest Department is concerned.

Sri S. D. GAONKAR. - I would to know whether there is any proposal to establish a research center at Karwar to improve the varieties of cashew nut.

Sri B. RACHIAH. - There is no such proposal, as far as the Forest Department is concerned.

ಶ್ರೀ ರಾಮಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್. - ಈ ಗೇರು ಬೀಜ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೇ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೋ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ಚೆನ್ನಪ್ಪ. - ಕೋಲಾರ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಾರವಾರ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗೇರುಬೀಜದ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ವರದಿ ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ಚೆನ್ನಪ್ಪ. - ಶ್ರೀನಿವಾಸಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಚಿಂತಾಮಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೇರುಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಅದು ಫಲವತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಕಾರವಾರ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರು ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಮತ್ತು ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಅಥವಾ ಖಾಸಗೀ ಜನಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಖಾಸಗಿಯವರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ, ಸರ್ಕಾರದವರೂ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಲ್ಯಾಂಡ್ ರೆವಿನ್ಯೂ ಮ್ಯಾನ್ಯುಯಲ್ ಪ್ರಕಾರ ಗೇರು ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ರೈತರಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ? ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿಯವರು ಗೇರು ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಯಾವ ಯಾವ ಷರತ್ತನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀವಿ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಯಾವ ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಖಾಸಗೀ ಜನಗಳು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರೆಂಬುದನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಬೇಕು. ರೈತರು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಮಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕಾರವಾರ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಯಾವ್ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆ, ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಮಲೆನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಸಮುದ್ರ ಹತ್ತಿರ ಇರುವ ಕಡೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹವಾಗುಣ ಇರುವ ಕಡೆ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ ಅಂಜನಪ್ಪ. - ಬರಗಾಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಯವರು ಹೇಳಿರುವುದು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗೋರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಯ್ಯಂಗಾರ್. - ತಲಕಾಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಲವು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಯಾವ್ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ಪ್ರಾಂಟೇಷನ್ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಮರಳು ಪ್ರದೇಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವ ಕಡೆ ಇದರ ಬೆಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಂಥಹ ಕಡೆ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವರ್ಧನರಾವ್. - ಒಂದು ಎಕರೆ ಗೇರು ಬೀಜದ ಬೆಳೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಬೀಳುತ್ತದೆ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಒಂದು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ 100ಗಿಡಗಳವರೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 40ಗಿಡಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಬನುಮಯ್ಯ. - ಈ ಗೇರು ಬೀಜದ ಬೆಳೆಯಿಂದ ಫಾರಿನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರಾಕ್ಟ್ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಬನುಮಯ್ಯ. - ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಸಿ ಅದನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಕಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಕಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗೀ ಜನಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಏತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ.- ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಖಾಸಗೀ ಜನಗಳು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಈ ಬೆಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸೀಡ್ಲಿಂಗ್ಸ್, ಟೆಕ್ನಿಕಲ್ ಏಡ್ ಕೊಡುವುದು- ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದವರು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಜೆ. ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ. - ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಕೊಡಬೇಕು. 10ವರ್ಷ ಕಂದಾಯ ಇಲ್ಲದೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಮಾಡಿ; ಅರ್ಧ ಕಂದಾಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೊಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೈತರು ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅದು ನಿಜವೇ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ.- ಫ್ರೂಟ್ ಕಲ್ಟಿವೇಷನ್ನಿಗಂದು ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಇಲಾಖೆಯ ಜಮೀನನ್ನು ಕೇಳಿರುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರೆವಿನ್ಯೂ ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಜನರು ಇಂಥಹ ಜಮೀನೇ ಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಲಾಭ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿದೆ.

Sri V. SREENIVASA SHETTY. - It is not a fact that apart from South Kanara and North Kanara, lands in other districts are also suitable for cultivation of this cashew nut according to the Department and if it so will the Government will take into consideration the necessity of cultivating cashew nut in other areas also?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಕೆಲವು ಕಡೆ ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ತಲಕಾಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ತುಮಕೂರಿನ ಕೆಲವು ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕೋಲಾರದ ಒಂದೆರಡು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. - ಈಗ ಗೇರು ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಈ ಬೆಳೆಯ ಅಮದು ರಫ್ತುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಫಾರಿನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರೇಂಜು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಈಗ ಈ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವರು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಫಾರಿನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರೇಂಜನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಈಲ್ಡ್ ಇನ್ನು ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. - ಈಗಾಗಲೇ ಸೌತ್ ಕೆನರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೇರು ಬೀಜವನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ಇದು ಈಗ ತೀವ್ರ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಫಾರಿನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಟ್ರೇಂಜು ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಖಾಸಗೀ ಜನರು ಈ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದು ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ಬೆಳೆಸಿರತಕ್ಕ ಮರಗಳಿಂದ ಇನ್ನು ಏನು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನೂ ಸಹ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

Sri B. V. BANUMAI AH. - Has the Government any plan for properly classifying the different types of production and thus encouraging this particular industry?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. - ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಪ್ಲಾನ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತೀ ವರ್ಷವೂ ಇಷ್ಟು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಬೆಳೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

Sri K. R. ACHAR. - Is it not a fact that a large number of Darkhasts in South Kanara and North Kanara Districts for assignment of land for cashew nut cultivation are pending without disposal and if so, how many?

Sri B. RACHAIAH. - The Forest Department does not directly deal with the disposal of land. Wherever the necessity arises, the Revenue Department makes recommendation for release of the

area and according to the merits of each case, the Forest Department concedes the release in some cases and in some other cases they may also refuse.

Sri V. SRINIVASA SHETTY. – Apart from the nuts, the fruits are useful for distillation liquor. Has the Government any scheme to manufacture liquor out of these fruits?

Sri B. RACHAIAH. –The Government is not aware of it.

Sri B. V. BANUMAIAH. –Will the Government concede the feasibility of proper utilization of the fruits also?

Sri B. RACHAIAH. – That is being done.

Sri K. R. ACHAR. – Are there any applications for granting forestlands for growing cashew nut trees?

Sri B. RACHAIAH. – I have already said in the beginning itself that the Revenue Department deals with the disposal of Darkhasts applications and whenever any particular application is referred to them, they will consider.

Sri K. R. ACHAR. – Is it not a fact that a large number of applications are still pending without disposal? Is it not a fact that a special officer appointed for this purpose both in South Kanara North Kanara has been removed?

Sri B. RACHAIAH. – So far as pendency in the Forest Department with regard to disposal of Darkhasts applications are concerned, only a few cases have been referred to the Forest Department. I do not know of the general disposal and I do not know whether a particular officer was abolished or not, since it the Revenue Department that deals with it.

Sri S. D. GAONKAR. – May I know the policy of the Government regarding the disposal of yields from theses plantations?

Sri B. RACHAIAH. – This is disposed of by calling for tenders.

Sri J. B. MALLARADHYA. – This relates to work done and encouragement given in regard to cashew nut cultivation by the Forest Department so far as North Kanara is concerned and it does not refer to other Department?

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ (ಕಂದಾಯ ಶಾಖೆಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).
– ಈಗ ಆಫೀಸರ್ಸ್ ಇಬ್ಬರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರಲ್ ಆಫೀಸರ್, ಕೆಲಸ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ರೆವಿನ್ಯೂ ಇಲಾಖೆಯವರು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆಚಾರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ A large number of applications are pending disposal and the Revenue Department has distributed about 32,000 aces to the applicants.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಟಿ. ಶಾಮಯ್ಯಗೌಡ. – ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾಂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗೇರು ಬೀಜದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಜಮೀನು ಉಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ತಾವೇನಾದರೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರೋ?

ಶ್ರೀ ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ. – ಈಗ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಾರ್ತ್ ಕೆನರಾದ ಕೆಲವು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾಂ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

Supply of sharavathy Hydro-Electric Power to Karwar and Ankola Taluks.

Sri S. D. GAONKAR (Local Authorities' Constituency).

– Will the Government be pleased to state: -

- (a) Whether any survey has been made in Karwar and Ankola Taluks of the North Kanara District regarding the supply of Sharavathy Hydro-Electric power;
- (b) If so, when the power would be supplied and at what costs?

Sri S. NIJALINGAPPA (Chief Minister). -

- (a) Yes.
- (b) In 1964. A scheme estimated to cost Rs.29 lakhs, for constructing a transmission line from Kumta to Karwar is in progress.

Sri S. D. GAONKAR. – Is the Government aware that the former P.W.D. minister gave an assurance in the Lower House that Sharavathy power to Karwar and Ankola would be given by 1963?

Sri S. NIJALINGAPPA. – Of course, he might have given that assurance. I want to respect that assurance. But the trouble is we will not get what we want. We do not get sufficient material to put up the transmission lines. Now that we have got fairly good supply we will expedite the work.

Sri S. D. GAONKAR. – It is a fact that the Government has agreed to give Sharavathy power to Goa and if so, whether the Transmission lines will pass through Karwar and Ankola?

Sri S. NIJALINGAPPA. – Naturally, that is the way through which they pass.

Sri S. D. GAONKAR. – Taking into consideration the industrial backwardness of the District, will the government think of giving power to this district as early as possible?

Sri S. NIJALINGAPPA. – That is the earnest desire of the Government.

ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತು : ೫-೩-೧೯೬೩ : ಪುಟ ೩೧೫

Drinking Water Supply Scheme to Haliyal Town in North Kanara District.

Sri S. D. GAONKAR (Local Authorities' Constituency).

– Will the Government be please to state: -

- (a) Whether there is any proposal to have drinking water supply scheme to the Town of Haliyal in North Kanara District;
- (b) If so, whether the estimates have been prepared and at what stage is the scheme pending?

• **Sri K. PUTTASWAMY** (Minister for Municipal Administration). -

- (a) Yes.
- (c) Yes. The Plans and Estimates of the schemes are under scrutiny by the Chief Engineer (General) in Mysore, Bangalore

Sri S. D. GAONKAR. – May I know when these plans and estimates were prepared and for how long they are pending in the office of the Chief Engineer?

Sri K. PUTTASWAMY. – These plans and estimates were prepared subsequent to 1959 and they are being scrutinized. They are with the Chief Engineer.

Sri S. D. GAONKAR. – Is the Government aware that in the year 1961, the Haliyal Municipality brought drinking water from Dharwar, as there was no water in the Haliyal town?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. – ಧಾರವಾಡದಿಂದ ತಂದಿರುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿ ಟ್ರಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಲಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವರ್ಧನರಾವ್. – ಈಗ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. – ಗುದ್ದಾಪುರದ ಕೆರೆಯಿಂದ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವರ್ಧನರಾವ್. – ಅದು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. – ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

Sri S. D. GAONKAR. – Is the Government aware that there is only one public drinking water well in Haliyal town?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. – ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾವಿಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಬತ್ತಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನೀರಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಿಹಿ ನೀರಿನ ಬಾವಿ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಊರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

Sri S. D. GAONKAR. – In view of these difficulties will the Government expedite the scheme early?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. – ಆದಷ್ಟು ಜಾಗೃತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಪೌರ ಸಭೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಾತಾವರಣ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಕಾರ್ಯ ಬೇಗ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವರ್ಧನರಾವ್. – ನಕಾಸೆ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಾದರೆ ಹೇಗೆ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. - ಬಾಕಿ ಕಡೆಗಳ ಹಾಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಗುದ್ದಾಪುರದ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ನಾಗಝರಿ ಬಾವಿ ಇನ್ನೆಲಿಂದಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಮುನಿಸ್ವಾಮಿ. - ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲಾರಿ ಮತ್ತು ಟ್ರಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯೇ?

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ. - ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಉತ್ತರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ದೊರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆಯೊಂದಕ್ಕೆ 70 galon ನೀರು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದರೆ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

Sri S. D. GAONKAR. - May I know the probable cost of the scheme?

Sri K. PUTTASWAMY. - Rs.7,27,000.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೬-೩-೧೯೬೩ : ಪುಟಗಳು- ೩೫೩-೫೫೪

Construction of a tank at Hankon Village in Karwar Taluk, North Kanara District.

Sri S. D. GAONKAR (Local Authorities' Constituency).

- Will the government be pleased to state: -

(a) Whether there is any proposal to construct a tank in S.Nos. 192, 193 and 194 of Hankon Village in Karwar Taluk of the North Kanara District under the Minor Irrigation Scheme?

(b) If so, whether any estimate has been prepared in this behalf?

Sri ALUR HANUMANTHAPPA (Deputy Minister for Minor Irrigation). -

(a) No.

(b) Does not arise in view of reply to clause (a) above.

Sri S. D. GAONKAR. - May I know whether any investigation has been done in this particular matter?

Sri ALUR HANUMANTHAPPA. - No investigation has been done with regard to survey Nos. 192 193 and 194, but in some other survey numbers investigation has been done.

Sri S. D. GAONKAR. - Has any estimate been prepared?

Sri ALUR HANUMANTHAPPA. - Nothing has be prepared pertaining to these survey numbers, but about other survey numbers in the same village like 288, 330, 293 and 296 preliminary investigation has been made and the proposal is still under investigation in the Executive Engineer's office.

Sri S. D. GAONKAR. - What are the other schemes included? Are there any irrigation schemes for North Kanara?

Sri ALUR HANUMANTHAPPA. - Khar lands scheme has been taken up in North Kanara. There are other schemes also.

Mechanised Fishing Boats

Sri S.D. GAONKAR (Local Authorities's Constituency):- Will the Minister of State for Fisheries and Ports be pleased to state:-

- (a) The number of mechanised fishing boats allotted during the last three years up to a latest convenient date in North Kanara and South Kanara Districts;
- (b) The number of persons benefited by such allotment;
- (c) The principle and the criteria adopted by Government in allotting the boats;
- (d) The number of allottees for each boat;
- (e) The number of engines supplied to fishermen on subsidy-cum-loan basis?

Sri H.C. LINGA REDDY (Minister of State for Fisheries and Ports):-

- (a) 197 (up to 31st March 1969)
- (b) 962.
- (c) Mechanised Fishing Boats are being allotted to groups of Fishermen who have undergone training at the Fisherman Training Centers in Operation of these boats in the chronological order of their training as far as possible.
- (d) Four to five.
- (e) 84.

MYSORE MINERALS Ltd

SRI S. D. GAONKAR (Local Authorities' Constituency). – Will the Minister for Industries, Information and Publicity be pleased to state: -

- (a) The area so far exploited by Mysore Minerals Ltd., since its formation;
- (b) The extent of ore is lying at the mines head and the stocking ports;
- (c) The extent of ore exported and sold;
- (d) Investments so far made and the profit earned?

Sri A. P. APPANNA (Deputy Minister for Industries). –

- (a) 2,000 acres approximately.
- (b) At Mines Head 74,831 Tons
At Ports 40,088 Tons
- (c) Ore exported 6,55,197 Tons
Ore Sold 19,000 Tons
- (d) Investment Rs. 102,51,500.00
Profits earned net Rs. 51,000.00

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವ್ಕರ್. - (ಡಿ)ಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಇದರ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ 1,02,51,500 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭ 51,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಎಂದು ಇದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕಿ ಇಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಲಾಭ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನು?

Sri A. P. APPANNA. – I want to bring to the notice of the Hon'ble House that out of this Rs. 1 crore 2 lakhs that was given by the Government, only 2 lakhs has been given by the Government and Rs. 1 crore has been given in the form of assets by the closed down

B.M.D. We have to convert this Rs. 1 crore into money and earn profit. The net profit up-to-date is about Rs. 51,000 One crore investments are not made by the Government in the form of cash, and it is in the form of asset, which has been handed over by the B.M.D. We have to sell these assets and make money.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್. - ಸ್ವಾಮಿ, ಬಿ.ಯಂ.ಡಿ.ಯವರು ಈ ಅದಿರನ್ನು ಪೋರ್ಟ್‌ಹೆಡ್ ಮತ್ತು ಪಿಟೆಹೆಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾಕ್‌ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು?

Sri A. P. APPANNA. - The B.M.D. at that time indulged in indiscriminate mining and it has reached a point where they were not in a position to sell any kind of ore. The entire stock was transferred to this Company and this public company is undertaking to sell and convert this into share capital.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್. - ಹಿಂದೆ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್ ಮಿನಿಸ್ಟರ್ ಹೇಳಿದ್ದಂತೆ ಆಫೀಸರ್ಸ್ ಮೇಲಾಗಲೀ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ ಆಕ್ಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?

Sri A. P. APPANNA. - At the time of closing B.M.D. the Government has appointed a Committee to go into the matter. The present Chief Secretary who was then the Divisional Commissioner, was entrusted with this work and he was asked to enquire into the whole matter and submit a report. The report is yet to be submitted.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. - ಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಇದರಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಿದ ಲಾಭ 51,000 ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದು ಅಥವಾ ಈ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದ್ದೇ?

Sri A. P. APPANNA. - This company was started in 1966. But it entered into business only during 1967-68. During that year the mining operation were started and that year it could not sell the ore

because we were carrying on negotiation for market in 1967-68. This incurred a loss of 45,000 rupees. In 1968-69 this Company made a profit of Rs.96,000. For 1969-70 the accounts are yet to be audited and profits are yet to be calculated.

SRI S. D. GAONKAR. - I would like to know whether this ore exported is the ore got from the mines exploited by the Concern or purchased from the private mine owners?

Sri A. P. APPANNA. - This Company has not bought nay ore from the private mine owners. This ore is the ore that was exploited by the B.M.D. long ago and also the ore exploited by this Company.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. - ಸ್ವಾಮಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ರಫ್ತು ಮಾಡಿರತಕ್ಕದ್ದು 6,55,197 ಟನ್ನುಗಳು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ಅದಿರು ಪ್ರಮಾಣ 19,000 ಟನ್ನುಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ, ಉಳಿದಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಏನು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ? ಇದು ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದೆ ಅಥವಾ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿದೆ?

Sri A. P. APPANNA. - Sir, the remaining ore is in the Port head and also in the Pithead of the mines. We are making arrangements to sell all the ore that is in the pithead and also in the Port head.

SRIS. D. GAONKAR. - Re mining operations being done by the Company itself or it is given on the contract basis?

Sri A. P. APPANNA. - The entire mining operations are under the control of the Company. In certain places where we employ labour ourselves and mine directly transportation is given to certain contractors.

ಶ್ರೀ ವಿ. ಎಸ್. ಹಿರೇಗೌಡರ್. - ಸ್ವಾಮಿ, ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟೇಷನ್ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೈವೇಟ್ ಕಾಂಪೆಟಿಟರ್ಸ್‌ಗೆ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಆಗುವ ಲಾಭ ಏನು?

Sri A. P. APPANNA. – If the B.M.D. has been closed down it is because it indulged in acquiring a number of lorries to transport the ore. It is our experience that it is very difficult to maintain a fleet of lorries effectively. Therefore so far as the transportation is concerned, since the B.M.D. has incurred heavy loss on account of this reason, it has been decided to entrust the transportation work to the private contractors on tender basis.

SRIS. D. GAONKAR. – The ore that is lying at the Mines Head is 74,831 tons and the ore that is lying at Port Head is 40,088 tons. May I know since how long it is lying there? What steps the Company is going to take to sell this ore?

Sri A. P. APPANNA. – The details are with me now. This ore is part of the assets that have been transferred from B.M.D. to this Company. The ore that has been mined by the B.M.D. was not of good quality. There is certain percentage of ore which is not saleable also. We are trying our best to sell the remaining ore which has been transferred to this Company, make money and add it on to the Capital of this Company.

ಶ್ರೀ ಜಿ. ವಿ. ಅಂಜನಪ್ಪ. – ಮಾನ್ಯ ಸಚಿವರು ಹೇಳುವುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆರಾವರೆ ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಎಂದರೆ ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತಾಗಿರುವುದು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಆಗದೇ ಪೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಪಿ. ಅಪ್ಪಣ್ಣ. – ಆರು ಲಕ್ಷ ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟು ಅದಿರನ್ನು ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಿರುವುದು ಇದರಲ್ಲಿ ಐರನ್ ಮತ್ತು ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಅದಿರು ಎಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ? ಮತ್ತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಮೈನುಗಳ ಬಳಿ ಸ್ವಾಕು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. It is being exported through MMTC; we cannot sell it in te open

market. The ore yet to be exported is in the pitheads as negotiations are going on.

SRI S. D. GAONKAR. - May I know how much ore has been recovered by this exploitation in these 2,000 acres?

Sri. A. P. APPANNA. - The ore that has been exploited in various mines is under different forms. We are not indulging in exploitation of clay, china clay and all that. The B.M.D. has the mining lease to the extent of 19,000 acres for exploitation. we have now concentrated exploitation only in 2,000 acres and we are examining whether it is economical or not in the rest of the area. whatever we have exploited has been taken to our stock and we are trying to export. We are going cautiously because we have burnt our fingers in the B.M.D.

SRI S. D. GAONKAR. - May I know the net loss incurred but he B.M.D. at the time of closure?

Sri A. P. APPANNA. - The Government has lost to the extent of Rs. 1 crore in the B.M.D. affair.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಬಂದೀ ಗೌಡ. - ಸುಮಾರು ಆರು ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಅದರು ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಇವನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ ಮತ್ತು ಇದುವರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಂದಿದೆ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಪಿ. ಅಪ್ಪಣ್ಣ. - ಇದನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಹಣ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ 1968-69ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 62,33,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಂದಿದೆ ಮತ್ತು 1969-70ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ 50,14,000 ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬಂದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಬಂದೀ ಗೌಡ. - 19 ಸಾವಿರ ಟನ್ ಅದರು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಿ ಇನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಅದಿರನ್ನು ಹೊರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವಂತೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಸಪ್ಲೈ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಎ. ಪಿ. ಅಪ್ಪಣ್ಣ. - ಹೊರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದರೆ ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಐರನ್ ಕಂಪೆನಿ ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟು ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

SRIS. D. GAONKAR. - May I know the rate at which it is exported?

Sri A. P. APPANNA. - I cannot give the rate at present. But, this rate is fixed by the M.M.T.C., which fixes the rate after negotiation with foreign buyers and other mine owners including public sector undertakings, and we will have to set it at that rate.

SRIS. D. GAONKAR. - May I know whether the Hon'ble Deputy Minister is in the position to say at which rate 19,000 tons are sold internally?

Sri A. P. APPANNA. - That information is not available with me. But, when we fix the internal selling rate, we take into account the export market also.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೫-೨-೧೯೭೦ ಪುಟಗಳು: ೫೪೫-೫೪೮

Electrification of Villages

SRI S. D. GAONKAR (Local Authorities' Constituency). - Will the Chief Minister be pleased to state: -

- (a) The number of villages so far electrified during the Third Five Year Plan in the State;
- (b) The number of villages propose to be electrified in the State during the Fourth Five Year Plan?

Sri D. PARAMESHWARAPPA (Deputy Minister for major Irrigation and Electricity) [On behalf of SRI VEERENDRA PATIL (Chief Minister)]. –

(a) 1,448.

(c) 2,900.

SRIS. D. GAONKAR. – In answer to the number of villages proposed to be electrified in the State during the Fourth Five Year Plan, the reply given is 2,900. Will it not be possible for the Government to give district-wise breakup?

Sri D. PARAMESHWARAPPA. – At this state it will not be possible to give the district-wise breakup. At the end of every financial year the programme will be drawn up and we will be able to know it at that time.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸುಬ್ಬರಾವ್. – 2,900 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪವರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ, ಹೀಗೆ ಪವರು ಕೊಡುವಾಗ ಯಾವ ಯಾವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಪು ಸೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದಾರೋ ಅಂಥಹ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಪವರು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಇದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಿಯಾರಿಟಿ ಮೇಲೆ ಪವರು ಲೈನು ಹಾಕಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀರಾ?

Sri D. PARAMESHWARAPPA. – There is no need to issue such instructions. The Electricity Board is following that proceedings.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸುಬ್ಬರಾವ್. – 1,448 ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪವರು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪವರನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರು ಚಾರ್ಜುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕನೆಕ್ಷನ್‌ಗಳನ್ನು ಡಿಸ್‌ಕನೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪವರು ಚಾರ್ಜುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪವರು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

Sri D. PARAMESHWARAPPA. – There are nearly 937 villages in our State for which supply has been disconnected on account of their inability to pay the charges. We have given instructions to the Divisional Commissioners and Deputy Commissioners to have it as a first charge and deduct it out of the revenue allotment that is going to be made.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸುಬ್ಬರಾವ್. – 1,448 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ 900 ಗ್ರಾಮಗಳೂ ಸೇರಿವೆಯೇ?

Sri D. PARAMESHWARAPPA:- I am not in a position to furnish that information just at present.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೫-೨-೧೯೭೦

ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತನ ಲಹರಿ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಾಸಕತ್ವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭದ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ವಂದನಾ ನಿರ್ಣಯ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ ಇರಬಹುದು, ಆಯವ್ಯಯ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ ಇರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಮಸೂದೆ ಮೇಲಿನ ಚರ್ಚೆ ಇರಬಹುದು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೊಂದರೆ ಇಡೀ ಸದನವೇ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ತಯಾರಿ, ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಭಾಷಾಪ್ರಾಧಿಮ. ಅದರ ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ಅವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಪರೂಪದ ವಿಚಾರಧಾರೆಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಅಲೆಅಲೆಯಾಗಿ, ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಭಾಷಣ ಮಾಡುವುದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಕಲೆ. ಈ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ನಿಷ್ಕಂದೇಹವಾಗಿ ಸುರಿತವರಾಗಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಮಾತನಾಡಿದವರಲ್ಲ. ನಿಗದಿತ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಯದ ಮಹತ್ವ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಿಸ್ತು ಸದಾ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಿಟ್ಟು ಅವರು ಅತಿಶ್ರುತ ಸರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಅನಿಸಿಕೆಗಳ ನೇರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಖಡಾಖಂಡಿತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ, ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವ, ಯಾರಿಗೂ ಮನನೋಯಿಸದಂತೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಮೇಲಿನ ಹಿಡಿತ- ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಸದನದದಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಓದುವುದೇ ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ಅನುಭವ.

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾಷಣದ ಮೇಲೆ ವಂದನಾ ನಿರ್ಣಯದ ಚರ್ಚೆ

Mr. Speaker, Sir, I rise to support the Motion of Thanks moved by Smt. Lakshmidēvi Ramanna to the Governor of his address to the joint session of the Mysore Legislative Council and the Mysore Legislative Assembly. In so doing, I would to make some observations. The Governor in his speech has made a reference to the Second Five-Year Plan in the state. In this connection, the core of the Governor's speech is at Para 3 as it refers to the progress achieved so far and the manner of advancement expecting during the last financial year so far as the items in the Second Five-Year plan are concerned. I am looking upon the speech of the Governor as the core of his Address because it reviews the progress of the Second Five-Year Plan. No doubt, considerable progress has been achieved by the Government, But I am of the opinion that more efforts are required to be made to achieve our targets of progress during the current year. Unfortunately the Finance Minister is not here; of course the Deputy Minister for Finance is here. The plan outlay for the year 1958-59 is placed at Rs.25.7 crores. I do not know how much amount of this plan outlay of Rs.25.7 crores has been spent during the last 9 or 10 months. But if we go through the budget speeches of the Finance Minister, I personally feel that much of the amount is yet to be spent out of this Rs.25.7 crores. So the task before the government machinery it may not be possible for us to achieve or target at all.

Then I refer to the Sharavathy Hydro-Electric project. Of course, I Have got to congratulate the Government for not only keeping up to the schedule but for going ahead for it. I also thank the

Government of India for promising to give the financial aid and also the required Foreign exchange. But I have a special association with this scheme because the Sharavathy River, its valley and Jog falls are in my part of the district. So far, the people from my district in particular and the people from the north Kanarak region in general, was not at all in a position to enjoy the benefits accruing from the project. I personally feel that my district and rest of the northern region were neglected by the Bombay State and there is a hope now for us to feel that the present Government will do something to give us the full benefit of this scheme. I am told that the proposal is pending before the Government regarding the supply of electricity to some part of my district. I request the Government to expedite it early and give us electricity as soon as it is available.

I pass on to the paragraphs 8 and 9 of the governor's Address. Here I have got to congratulate the Government for taking steps to improve the food position in the State. But in this connection I would like to give a suggestion also. As you know, 82 percent of the area for my district is covered by forest and only about 10 percent of the area is under the plough. So from this the house will be in a position to understand the difficulties of the North Kanara District. The only solution of this is to liberise the forest policy of the Government. There is a demand from the public of North Kanara district for land and an account of the present forest policy of the government it not at all possible for them to bring more land under cultivation. Much of the area, which is included in forest area, is not at all is a forest area in the true sense of the word because if we make an actual survey of this area, it can be seen that there is not even a single plant in those areas.

There fore I personally feel that Government should take immediate steps to give these areas to persons who want to cultivate them and giving those areas under plough.

Then I pass on to other lands. The Hon'ble chief minister was pleased to visit our area and he has been requested to give some substantial help to improve agricultural lands. The areas, which are under water at present, are to the extent of five or six thousand acres and practically there is none to take care of these lands. If these areas are brought under cultivation I personally feel that it will give a great fillip to the food situation in the state.

Then I pass on to the exports of iron and manganese ore from our state. The Governor in his Address ahs made a reference to the improvement of road communications from the manganese area to the exporting port. I personally feel that better roads are required for exporting iron or manganese ore from the mining areas. Equally important is the development of the port. Karwar as we know, stands second or third in the world among the natural ports and till today I think more than about 1,25,000 tons of ore has been exported from Karwar port. Of course my friend Dr. Nagan Gowda will agree with me that the exporters of Bellary and Hospet areas are experiencing more difficulties, as they are required to load steamers in the mid-sea. So we feel now that the improvement of the Karwar harbour is necessary. Of course we representatives from that area and also the public have tired our utmost to move the Central Government in this behalf but all our efforts were in vain. So I appeal to the Government to take immediate steps to request the Céntral Government to convert this harbour at least in to a major port.

Then I come to the Para 16 of the Governor's Address. I have got to congratulate the Government for having taken nearly 3,800 miles of District Board roads for maintenance by the P.W.D. but in this connection I have got to make a special reference to the District Board of my District. As I have already stated, only 10 percent of land is under cultivation and income that it gets by way of cess is very meagre and as such it is not in a position to maintain or repair the roads at all. So, I request the government to give special treatment to our district and to take some more roads from the District Board. Regarding primary schools, I am proud to say that my district possesses more number primary schools but many of them are without teachers. Recently a request was made by the District School Board to Government to post about one hundred teachers to meet the needs but the Government have not done it. I do not know the difficulty coming in the way of Government for they have not taken any steps in this matter. So, I request the Government to give us at least one hundred teachers so that our needs may be satisfied.

I now refer to the paragraph 20 of the Governor's speech. There mention has been made by the Government regarding the pay of Government servants. I personally feel that it must be our duty to feed those who are ill fed and not those who are well fed. Government servants coming from the integrated areas are not in a position to have their full share. So, I request the government to take into consideration the plight of the people and give them due place and pay.

A HON'BLE MEMBER. – Still they have decided to remain in Karnataka.

Sri S. D. GAONKAR. – I do not want touch that aspect as long as people have expressed their desire to remain in Karnatak and there the matter ends and they have voted in favor of the congress candidate who stood on that ticket.

Sri V.S. PATIL. – At the time of canvassing, the Chief minister had made it clear that it was not decided on the linguistic basis.

Sri S. D. GAONKAR. – I am pointing out that the person who stood on Maharashtra Ekikarana Samiti ticket was defeated and I was successful. I leave it to the people to judge.

Lastly regarding medical facilities given to the people of my constituency, there are nearly about four to five hospitals in my constituency without doctors. The hospital at Kunbarawada is without a doctor for the last two years, at Dandeli for the last six months and the hospitals at Kerwadi and Amdalli are without doctors for the last two years. The difficulty with my people is that they are not in a position to go to headquarters on account of poor communications and I request the Government to give us all the medical facilities and come to the rescue of the people. I thank once again the Speaker for having given me an opportunity to speak on the Governor's Address.

ವಿಧಾನಸಭೆ: ೫-೫-೧೯೫೯ ಪುಟಗಳು: ೨೪೯-೨೫೦

MYSORE LAND REFORMS BILL 1958

ವಿಧೇಯಕದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ

Sir, I rise to support the Bill under consideration of this House. The Bill under consideration is a very important one as it is going to

affect the destiny of a number of tenants and the small holders. I have heard my Hon'ble friends speaking for and against the Bill. Sir, many of my Hon'ble friends from the opposition have said that the Bill is not in the interests of the tenants and also the small holders. I am not prepared to accept this view at all. With due respect to my Hon'ble friends, I say this. Sir, from the Bill it can be seen that Government has taken a policy and the policy is that the tiller should be the owner of the soil. It is a very good policy and as citizens of India, it is our duty to see that the tiller is elevated to thy position of a small holder.

This tenancy legislation is not a new thing to the people coming from the Bombay Karnatak area and the Hyderabad Karnatak area. We have been accustomed to this sort of legislation for the last twenty years. There was the first tenancy act in 1939. After that was another act in 1948, and thereafter another in the year 1956, before the introduction of these acts, the tenant in our area used to pay half the crop share or sometimes even more than that. But on account of the implementation of these various acts, the tenant is paying now eight annas per gunta or twenty rupees per acre, whichever is less. From this it can be seen that the act that is in force in Bombay Karnatak and also in the Hyderabad Karnatak area are more progressive than the Acts under the consideration of this House. Many of the people from my area say that the present Act is like a cloud, which make a lot of noise but gives practically no rain. But that should not be the aim of this Act. This must make little noise and give ample rain. To me, it appears that this Bill has got three main features. The first is the fixing of minimum and maximum rents and the price at which the tenants can purchase the company rights. The second is the prohibition of

creation of further leases and the right of resumptions of land leased out. The third is the fixing or ceiling and family holdings.

Sir, the Government is very particular in bringing all the parts together by enforcing a uniform law throughout the state. But if we go through the provisions of the Bill, I personally feel that the uniformity has not at all been achieved. To show this, I will come to section 11 of this Bill. It says:

“(1) subject to the provisions of this Act, and notwithstanding any law, custom, usage, agreement or the degree or order of a court to the contrary, -

- (a) the rent payable by a tenant shall be paid annually ; and
- (b) such rent shall not exceed one-fourth of the gross produce or its value in cash in the case of the land processing facilities for assured irrigation from a tank or a river channel, and one-fifth of the gross produce or its value in cash in the case of any other land.”

“Provided that where the rent payable by any tenant under any contract or under any law in force immediately before the appointed day was less than the maximum rent specified in clause (b) such tenant shall not be liable to pay more than such rent.”

These two things are quite contrary. With one voice we say that we must try to bring an uniform legislation through out the State. But, Here we find that there is a lot of difference between the man from old Mysore and the man from Bombay or Hyderabad Karnatak area. This should not be our aim. As for as possible within the four corners we must try to bring an uniform legislation. My Hon'ble friend the Revenue minister might very well say that the Planning Commission

has given some sort of guidance and we cannot go back. Well, I agree to that. When provisions of this Bill are to be extended to the old Mysore the small holder or the landlord will be hard hit. But, what is their percentage? My Hon'ble friend has already stated that in the New State of Mysore 67 percent of the agriculturists are owner-cultivators; about 13 percent are tenants and 5 percent are receivers. Roughly speaking only 3 percent are going to be affected by this measure. Thus including Bombay and Hyderabad area I personally feel that it may not be even 1 ¹/₂ percent. If 1 ¹/₂ percent of our people are to be affected by this measure I feel that we must take steps irrespective of any criticism.

Then this dispensary in rent will lead to another complication. Sections 51 and 81 speak regarding compensation. There two sections are quite contrary to each other. Section 51 says:

“The land-owner, landlord and all other persons interested in the land shall for the extinguishment of their rights in the lands vesting in the State under section 47, be entitled to compensation which shall be as determined under sub-section (2):

“Provided that where the tenant holds land from intermediaries compensation shall be paid to the land-owner and intermediaries in the same proportion in which the rent paid for the land by the tenant was being appropriated by them immediately before the date of vesting.”

Here it says that the compensation to be paid to the landlords in 15 times the rent. By way of rent in our area a small holder gets about Rs.20 per acre and for the same area in the old Mysore it will fetch about Rs.40 to 50.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – It depends upon the nature of the land and the quantum of produce.

Sri. S.D.GAONKAR. – At the most it will not be less than Rs.35 to 40. So, fifteen times this rent would be Rs.600 per acre where as in Bombay or Hyderabad area it will not fetch more than Rs.300. This is clear injustice.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – What is the amount for areca garden?

Sri. S.D.GAONKAR. – It is same. Practically there is no difference.

So, to achieve our aim as far as possible discrimination should not be made. If one acre in old Mysore fetches Rs.600, the same acre in Bombay or Hyderabad must fetch the same amount of money. That is my principle. I do not want to say that this should be extended to Bombay or Hyderabad area. The rates prevailing in our area should be extended to old Mysore area.

Regarding occupancy rights, of course, the section is very clear that if the tenant will be given the right to purchase occupancy right, he will have to pay the price in 20 instalments. Here, while asking the tenant to pay for purchasing the occupancy right by instalments, we have taken into consideration his annual income. Supposing a person purchases about an acre or two at the rate of Rs.600 per acre, It will be Rs.1200 for two acres. Supposing he cultivates about 5 to 5 areas of land. The income derived out of this land will not be sufficient for the maintainance of his family and as such he will not be in a position to pay any amount towards instalments. So the tenant will not pay any instalments and automatically he will

forfeit his right. for this what I feel is that there should not be any compulsion. The tenants who feel that they must purchase occupancy rights, should be prepared to pay at least half of the amount of the entire land. Yesterday my Hon'ble friend Sri Veerendra Patil suggested that it would lead to further complications. It is a fact. Supposing the Government takes the responsibility to recover and supposing the tenant does not pay, the question of tenancy arises. So in order to have certain definiteness the Government must take this aspect into consideration.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – Do you suggest that he should be continued as a tenant!

Sri. S.D.GAONKAR. – I am of the opinion that he should be continued as a tenant and under no circumstances his position should be disturbed.

The second thing is about the prohibition of lease and fixity of tenure, in this connection, I refer to section 8 of the Bill. Here, as per the All-India Congress Resolution of the Nagpur Session it has been decided to popularise co-operative farming. If this works out to be a success I personally feel that future creation of fragments will not be there. But I personally feel that prohibition of lease will help us to a great extent. At the same time some other provision should be made regarding lease of lands belonging to the Educational trust and the temples. Most of my friends suggested that if the lands belonging to the educational trusts or institutions cultivated by tenants are allowed to be purchased, here will be practically no land for the institution because they will give lump sum grant and the poojari instead of worshipping the god will ask the god to worship him.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – This is being done in some cases.

Sri. S.D.GAONKAR. – So as security to the temple or the institutions they must also be given certain rights to lease their lands.

Regarding resumptions, I personally feel that the provision contained in the Bill, as it stands, would lead to unnecessary legislation. The clause has not been happily worded. Right of resumption should not be based on basic or family holdings. It should be in terms of specified acreage. Suppose a man owns ten acres; He may lease five acres. If the Land Commission says that 5 acres is sufficient for a family, He should not be allowed to lease the balance of five acres.

The definition of family holding in the Bill is as follows:

“ The land commission shall determine and notify in the prescribed manner for each of the grades of each class of land in any local area, of family holding being equivalent to an area which a family of five persons including the agriculturist himself would normally cultivate in an efficient manner according to the local conditions and practices and with such assistance as it customary in agricultural operations and which area will on an average yield when so cultivated a net income of one thousand and two hundred rupees per annam.”

My definition of a family holding would be different. According to me, a family, which possesses two bullocks, must have full scope for employment throughout the year. The land required to meet this demand, should be the family holding.

Sri J. H. SHAMSUDDIN (Deputy Minister for Finance). – One pair of bullock, for how many people?

Sri. S.D.GAONKAR. – For a family of five. I do not consider that bullocks are also members of the same family. When we encourage a person to take to agriculture, we should not ask him to be in search of other avenues of employment for the maintenance of the family. The definition I have given would avoid disputes.

The quantum of ceilings should be three times family holding. In my area, as per the act of 1956, the economic holding is 16 acres and the ceiling is 48 acres. Under no circumstances a family is allowed to hold more than 96 acres irrespective of any number of members in the family. There must be a definite upper limit for a family holding. Otherwise as the provision stands at present, there will be ample scope to resume any amount of land. There must be some sort of finality.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – Does the Hon'ble Member mean that irrespective of the nature of the soil and irrespective of the kind of land, the maximum extent that can be held should be 96 acres!

Sri. S.D.GAONKAR. – If I am to take the example of my area, the maximum area that can be cultivated by a family of five members is not more than 5 to 6 acres. If we go a little further to the place of my friend Sri R. G. Kamath, a family could cultivate 8 to 10 acres. Further in Bijapur, conditions may be different. There for while fixing the ceiling of family holding, we have to take into consideration the class of land to which it belong; whether it is irrigated or tank fed or it is black soil, red soil, etc.

Sri C. K. RAJAIAH SHETTY. – May I know the type of soil in your area?

Sri. S.D.GAONKAR. – It is partially wet.

ಶ್ರೀ ಬಿ.ಕೆ.ನಾಗನೂರ್ (ಬಿಜಾಪುರ) - ಬಿಜಾಪುರ ವಿಷಯ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ?

Sri. S.D.GAONKAR. - I have no idea of Bijapur. But before we come to a decision, we have take all these factors into account.

Sri B. L. NARAYANASWAMY (MULBAGAL). - Is it the considered opinion of the Hon'ble Member that five or six acres should be the limit for a family?

Sri. S.D.GAONKAR. - Yes, one acre in our side yields about 20 Bengali maunds. It will be around Rs. 100 Bengali maunds. At the rate of Rs. 10 Bengal maund the income would be Rs. 1000, which would be sufficient for a family of five members.

I will deal with the exemptions. Plantations and well-managed farms are exempted from ceiling, among many other categories. Nowhere do we find the will-managed farms being defined. Anyone can put up a board saying that his farm is well manage and it is likely to be treated a such. There must be some sort of measure or standard by which a farm could be judged as well managed. It is not defined there would be ample scope for anyone to resume any amount of land and thus escape from the provisions of this Act. Further, I submit that the land belonging to temples and educational institutions should be exempted.

As regards tribunals, many of my friends have suggested that the implementation of this Act should be through the judiciary. It is a very sound and good suggestion. Though I belong to that category, I am not holding any brief for lawyers here because my main concern to see that the interests of the tenants as well as the small holders are safe guarded in all respects. I am of opinion that if certain sections of this

Bill are properly amended, there will be practically no scope for further litigation

And personally I feel that the relationship between the tenants and landlords should be settled once for all because if we go through the provisions of this Bill we will find that from page 1 to page 81 of the Bill there is ample scope for litigation. Every section contemplates that the party concerned should go to the tribunal or deputy commissioner or the appellate tribunal. To put an end to all these things I feel that we should not leave any scope for litigation. Even in spite of that if there is any little scope for litigation, then we should see that the implementation of this Act is through the judiciary. My friends Sri Srinivasa Shetty and Sri Veerappa asked why we should not have a judicial officer instead of the Assistant Commissioner as the Tribunal. Of course, the suggestion seems to be sound, but it may not work well because it practically makes no difference whether the tribunal consists of a Judicial Officer or an Assistant Commissioner. It will be tribunal for the whole district and as such a villager from a remote corner will have to go to the headquarters every time. On the other hand, if this is entrusted to the judiciary, there are courts in almost every taluk and they can easily go to the courts for the settlement of their disputes.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – Suppose we make the Tribunal go from taluk to taluk. Will that be all right?

Sri.S.D.GAONKAR. – It may not work well in the Bombay Karnatak area. In my place there is a touring court, which sits in Karwar for fifteen days, and for the rest of the month it goes to some other place. I find that, that court is not in a position to turn out much work.

Much time is taken away only in touring. Some times the officer is not in a position to keep a vehicle and so he has not to wait for a bus, or a country craft to go from place from place and so he will not be in a position to do any justice to the tenants. My object in entrusting the implementation of his Act to the judiciary is to see that tenants get quick justice whenever they want. In my place applications filed before the Mamladars in 1918 are not yet disposed of. From the Mamladars it goes to the assistant commissioner, from the assistant commissioner to the tribunal and from the tribunal to the high court and from the high court it is again remanded to the Mamladars. This process will take about four years. This process goes on several times. So if the implementation of this Act is entrusted to the judiciary I think it will help the tenants a great deal. With due respect to my friends in the revenue department, I feel that they have little knowledge about law. I do not say this about the revenue minister because I know he is a lawyer himself, but the revenue officers do not know much about the law of evidence.

Sri KADIDAL MANJAPPA. – They know much about human beings

Sri. S.D.GAONKAR. – Suppose an application is filed before the tahsildar to get a declaration that a particular man is a tenant. The tahsildar will call the land lord to prove that he is not a tenant. As per the law of evidence, it is for the tenant to prove that he is a tenant, but the tahsildar takes up a negative approach and calls upon the landlord to prove that the applicant is not the tenant. I feel that the provisions of the transfer of the property Act also apply as far as this Bill is concerned. For these reasons, I feel that the

implementation of this Act should be entrusted to the judiciary and legal practitioners should be allowed to appear in these courts.

The last point I want to deal with is about co-operative farming. Young, I am not in a position to say much about co-operative farming. Whether it will work well or not is a question to be considered. With my little experience I feel that till today persons who have been cultivating lands of a co-operative system have been cultivating only Government waste land and practically no assistance is given to them either by Government or by any other society. So they are not in a position to improve the lands or increase the yield. In the circumstances what I feel is that the experiment was a failure on account of these things. If they are given proper aid and facilities I feel that this might be a success.

With these words, I reassume my seat.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೭-೮-೧೯೫೯ ಪುಟಗಳು :

೧೯೬೦ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚರ್ಚೆ

Sir, I take this opportunity of congratulating the Hon'ble Finance Minister for having placed before us this surplus and no-tax budget. It is a matter of satisfaction to note that the overall financial position of this State is sound and it is improving year by year. This can be seen from page 21 of the Finance Minister's speech. The deficit of about Rs. 29.35 lakhs has been converted into a surplus of Rs. 9.91 crores in the year 1958-59. So, though the budget of 1960-61 is called a surplus budget, it is not a surplus budget in the strict sense of the word.

The main features of this budget are that there are no taxes and there is some sort of burden on account of the interim relief given to the low paid Government servants. On page 14 the Hon'ble Finance Minister has said: "Government have therefore decided to sanction an interim relief of Rs.5 per month in the shape of an increase in the rate of dearness allowance to all the employees drawing Rs.300 and below with effect from 1 January 1960." In this respect, I should like to submit that the policy of the Government must be to feed those who are ill fed and not those who are well fed because for those who are getting Rs.200 or 300, an interim relief of Rs.5 makes no difference at all. So, I suggest that the maximum limit should be fixed at Rs.150 and the relief instead of Rs.5 should be raised to Rs.10

Sri T. MARIAPPA. – The interim relief is in the shape of an increase in the dearness allowance. The whole question will be considered by the committee- whether the part of D.A. should be merged or not or to what extent it should be raised consistent with the capacity of the State to pay. The whole thing is not final.

Sri S. D. GAONKAR. – I have very well considered that aspect. Even then, I personally feel that the present interim relief to the Government servants is not appropriate.

Now, I come the plan period. Of course, there is no doubt that there is an increase in the tempo of plan expenditure during the latter years of the plan period. I however, feel that the progress and tempo could have been accelerated if the Government has geared up the Government machinery a little more. In this respect, I would like to draw the attention of the Finance Minister to page 9 of his speech. There it will be seen that though there is an increase in the expenditure

during the latter years of the plan period, I personally feel that the expenditure under developmental heads has raisin from 2081.93 lakhs in 1957-58 to 2933.63 lakhs in 1959-60. Though there has been an overall increase in the expenditure under developmental heads, I personally feel that the expenditure in respect of some departments has decreased as compared with the pervious years. For example, the expenditure in respect of Industries including sericulture for 1959-60 was Rs.149.08 lakhs whereas the expenditure proposed under that head in 1960-61 has been reduced to Rs.105.21 lakhs. So also in the case with the department for Labour. The revised estimate for 1959-60 in respect of this department was Rs.9.62 lakhs where as the proposed expenditure in 1960-61 is reduced to Rs.9.45 lakhs. In the case of Rural Development it has been reduced from Rs.187.82 to Rs.165.85. I do not know what made the Government decrease the expenditure under the developmental heads.

Then, I come to the debt position of the State. No doubt, public debt is increasing and thus we are creating a burden on the posterity. Of course, this is inevitable because we are spending these amounts for the prosperity of the State. What I personally feel is that the loans raised by the State should be properly utilised. The major portion of the debt is due to the Government of India. In this connection, I learn that the Finance Commission when they visited the Mysore State recommended to the Government of India that the terms of repayment of loans should be liberalized. I do not know whether the Government to take a bold stand and see that the repayments of loans are liberise.

Then I come to my district the sea coast of Mysore State. Many of my friends have spoken about the development of ports and I feel that if I am to harp on the same string again and again the House may not agree to that. But even that I cannot help it because the development of ports is a major question as far as the development of State is concerned. The present Mysore State is having a seacoast of about 200 miles and there are a number of ports, which require the proper attention of the Government. Now, coming to the port of Karwar, I am really very happy to hear that the Government of India has taken some sort of a decision to convert it into an intermediate port. But I am not going to be satisfied with that alone because Karwar stands second among the World's best natural ports. That has been the opinion of the expert committees, which visited the Karwar port for the last so many years. It can be seen that the pressure on this port is increasing day by day. I had put an interpellation in this respect and the Government has replied that there was already heavy pressure in this port. So, it requires the immediate attention of the Government. I, Therefore, honestly request the Government to move the Central Government to develop this port as early as possible into an all-weather or major port.

Dr. R. NAGAN GOWDA. – Did the Hon'ble members hear the Chief Minister's statement yesterday that they were spending 11/2 crores for Karwar?

Sri S. D. GAONKAR. – Sir, the amount that has been sanctioned for the development of this port as an intermediary port at the cost of 1 ½ crores, is not all sufficient. Of course, the Hon'ble Minister has already suggested that some amount has been allotted to

be spent under the Third Five-Year Plan and the amount is to the tune of 31 lakhs. I earnestly request the Government to take the immediate steps for the purpose of improving this port.

Secondly, Sir, regarding the development of fisheries, - luckily, the Hon'ble Minister for Fisheries is here. I want to impress upon him that fishing trade can be developed into an industry. Sir, for the present, proper sanction is not being given to this Department and I request him to pay full attention to convert this trade into a major industry.

Sri M. MALLIKARJUNASWAMY. - May I know from the Hon'ble Member what particular attention should be paid to this department?

Sri S. D. GAONKAR. - Of course, some efforts have been made to improve this industry, no doubt. I would like suggest a few points here. The annual catch of the North Kanara District is to the tune of 30,000 tons. Sir, I think the fish-catch during the rainy season is not at all taken into consideration while quoting this figure, because the annual catch of the North Kanara District is more than this.

Sir, the entire catch in the North Kanara District is mackerel variety and a few other varieties. This mackerel variety is exported to Bombay and other parts. So, I want to impress upon the Government that the fishermen should be given ample opportunities to preserve the fish that is available at Karwar. If the preservation facilities are not given to the fishermen, they will not be in a position to preserve the fish. Result is decay. What I suggest is that for a distance of about 10 miles, Government should provide cold storage and ice plant. The Government may kindly consider that proposal.

Secondly, development of deep-sea fishing. With my little knowledge, I can say, that proper attention is not at all being given to this particular aspect. If deep-sea fishing is carried on, it is very profitable and for that two things are required. One is mechanised boats.

Sri J. B. MALLARADHYA. – What about high sea fishing?

Sri S. D. GAONKAR. – That is deep-sea fishing. For deep sea fishing, we must have mechanised boats. That is a most important thing. For the present, there is only one mechanised boat in the North Kanara District and this is also not being used. So, I request the Hon'ble Minister to take the initiative in this respect and provide as many mechanised boats as possible and also train fishermen.

Thirdly, there is a question of providing nylon nets and hooks, because fishermen in our district belong to a very poor category of people. In spite of that, they have not been included in the list of backward classes. Apart from this, let me say that Government should give them subsidies wherever possible. I request the Government to kindly consider the question of giving the interest free loans to improve their standard and also improve this industry. Thereby, I desire to say that not only the standard of fishermen will be improved, but even this trade will be improved and it can also be source of earning foreign exchange.

Sri M. MALLIKARJUNASWAMY. – If the Hon'ble member yields, I am going to prescribe a panacea for improving this industry and the condition of those people who are pursuing this pursuit. The Government of India must consider fisheries as an agricultural commodity and the moment that is considered, the Reserve bank will give to these people loans and other conveniences. Because, as in

agriculture, also in fisheries, the law of diminishing returns holds good. Am I correct? Therefore I request the Government to press upon the Government of India and the members of parliament to see that it is recognized and considered as an agricultural commodity.

Sri S. D. GAONKAR. – Sir, there is a provision of 17.85 lakhs in respect of the Fisheries Department. Sir, out of this, the major portion will be spent on establishment and practically there will be no amount for the purpose of improving this industry. What I, therefore, wish to say is that some more amount should be allotted to this industry.

There is another important point, when the Hon'ble Minister for Agriculture visited our part of the country, he was approached by the fishermen of the district and they requested him to give some facilities by way of giving some concessions regarding ground-rent and all that. Formerly when that area was in the Bombay State, these fishermen were not at all charged the ground rent. But now, the Ports Department is charging ground rent and the fishermen are finding it very difficult. I request the Hon'ble Minister to see that no such ground rent is charged hereafter.

Then, Sir, I come to the forest. As remarked by my Hon'ble friend Sri Arumugham, I am in the midst of the forests.

Sri C. J. MUCKANNAPPA. –No Sir, he is in our midst!

Sri S. D. GAONKAR. – About 35 percent of the area is covered by forest in my constituency and the revenue derived from my constituency is alone about 2 to 2 ½ crores of rupees. In this respect, Sir, I would like to make some suggestions. The developmental activities and concessions given to the people from my constituencies bear no proportion to the revenue received from the forest. Especially,

there are some parts, which are quite away from the towns and cities where for a period of four to five months, in the year communicating facilities will be denied. The places are practically isolated. Formerly, Sir, it was this responsibility of Forest Department to give the raiyats the medical facilities and such other things. But, I do not know why the forest Department has neglected these people. Sir, my Hon'ble friend Sri Baliga referred to the supply of sleepers to the Government of India. In this connection, I would like to draw the attention of the Department to one thing. Sleepers are supplied at the rates given by the Government of India. In this respect, what actually happens is that when the tree is cut off, they take some portion of the tree, which is suitable for converting it into sleepers, and the remaining portion is left in the jungle and it is not at all used. So, what I want to urge upon the Government is that remaining portion also should be utilised and that should be utilised and that should be brought to the depot and auctioned. That is not being done for the present. I do not know why it has been done by the Forest Department. If you go on at this rate of cutting forest for the purpose of supplying sleepers, there will be timber-famine in our district. Regarding cutting of trees, some sort of care should therefore be taken. As I said, forests cover 85 percent of our area. There is little scope for the people of North Kanara District to bring land under cultivation. So, if there is any demand for land, Forest Department should disforest some of the forests and give land to people for the purpose of cultivation. With regards to bamboos, they flower once in 55 or 60 years and then they die. Bamboo in the North Kanara District has started flowering and within a couple of years, mature bamboo will not be there. So, I request the Government to

utilise those bamboos fully by giving them to the West Coast Paper Mills or any other mill which comes forward to purchase them at concession rates. Otherwise, not only bamboos will be wasted but the forest also is in danger. Supposing there is fire if the bamboo is there, then the fire in the Forest will spread. Therefore I request the Government to make all efforts to utilize the bamboos fully.

Then Sir, I come to agriculture. As far as my district is concerned, the main problem is regarding *Khar* lands. The entire area of *Khar* land is about 11,000 acres in my district and about 7,000 acres have been brought under cultivation and about 4,000 acres are still under water and they are not at all being brought under cultivation. When we are facing food deficit, when we are not in a position to get sufficient rice, I request the Government to make all efforts for the purpose of bringing these *Khar* lands under cultivation.

It is not a big scheme; it may require about Rs.30 lakhs to Rs.40 lakhs.

Then I come to the Medical. In this respect, I think less said is better. I think of about 50 percent of the dispensaries in my District are without doctors. If you go to the dispensaries, you will only find bottles, some empty and some filled with medicines and there is no body to look after the bottles and also the patients.

Sri T. MARIAPPA. – What about compounders?

Sri S. D. GAONKAR. – Even compounders are not there. Some of the dispensaries are closed. So, Sir, I request the concerned Department to give proper attention in this connection.

Then regarding Public Works Department, I have got to give all credit to the Hon'ble Minister for having done something to our

District. Really he deserves all congratulations. Looking to the backwardness of the District, when he visited our District in the month of February, he was kind enough to sanction some roads and some bridges to our District. But there is one difficulty.

Sri C. M. ARUMUGHAM. – That is the legitimate duty of a Government to provide at least roads. What is there for the Minister to be kind enough to sanction them? It is the duty of the Government to provide roads. If they do not provide roads, what is the use of having such a Government?

Sri S. D. GAONKAR. – It is the duty of the Minister, no doubt. But he has discharged it properly. I would like to draw the attention of the Public Work Minister to one thing. Of course he has been kind enough to sanction roads and bridges. But there is no proper staff for the purpose of implementing them. Sir, in this respect, the difficulty also to some extent is genuine, because nowadays it is very difficult to find staff, which can work there in the Forest area. So, what I propose is that the Government may kindly consider the question of paying some sort of malnad allowance who are required to go there and work in the forests, because those who are transferred would never go there and join duty. They say that the salary that is paid by the Government is not sufficient and they cannot work on account of difficulties in the Forest. So these difficulties may be taken into consideration and some sort of malnad allowance may be given to them.

Then regarding the Police Department, I must say that efficiency has gone down when compared to other areas. I come from Bombay

area and I feel the efficiency and the standard of the Police Department there is more than what I find in Mysore State. In that respect also, I request the Government to take necessary steps to see that the efficiency is improved.

Then regarding the Public Service Commission, what I find is, almost all recruitments, even to the posts of primary school teachers and class IV servants are made by the Public Service Commission. This should be decentralized and the Department heads may be asked to recruit candidates locally there. If a man from my area applies to the Public Service Commission, he gets a call from them. He begs or borrows some money and comes here and appears before the Public Service Commission. But there is no guarantee that he will be selected. He goes home and when he is called next time, he cannot afford to come. So, the opportunity is denied to him. This should therefore be decentralized and the Heads of Departments given power to recruit them locally there. If possible, Sir, I request the Government to add one more member to the Public Service Commission from the Bombay-Karnataka area.

Sri K. HANUMANTHAIYA. – One more Harijan.

Sri S. D. GAONKAR. – Let him be a Harijan or anybody.

Sri K. HANUMANTHAIYA. – On the floor of the previous assembly, a promise has been made on behalf of the Government that a Harijan would be appointed to the Public Service Commission.

Sri S. D. GAONKAR. – If a Harijan is to be appointed, I welcome that wholeheartedly.

Regarding the development of railways in North Kanara District- in my district, practically there is no railway at all. Whatever

portion is there, that is being managed by the Forest Department and that is being run at across. I request the Government to move the Government of India to see some sort of a portion is given to our district. With these remarks I close my speech.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೧೯-೩-೧೯೬೦ ಪುಟಗಳು: ೭೫೦-೭೫೪

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾಷಣದ ಮೇಲೆ ವಂದನಾ ನಿರ್ಣಯದ
ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ (೧೯೬೦)

I rise to support the motion of Thanks moved by my Hon'ble friend Sri A. V. Narasimha Reddy.

Sir, there is a reference in Para 2 of the Address to the border issue. This border issue has been there since the formation of the Linguistic states and there has been some sort of agitation since then. Of course, I have to congratulate the government for having appointed the four-man committee to go into this question. The agitation has been there for last nearly about four years and it would be proper on the part of the Government to get it settled as early as possible.

Sir, nearly 10 to 12 lakhs of Marathi- speaking population is in this area and I personally feel that justice should be done to these people in all possible ways.

In this connection, I would like to humbly bring to the notice of this house that this linguistic minority deserves some sort of consideration at the hands of the Government. As for Government services and other departmental activities are concerned, I find that

no proper representation has been given to this minority and I therefore humbly request the Government to see that their case is not neglected.

Sri C.J.Muckannappa. - What is this some sort of consideration Sir?

Sri S.D.Gaonkar: -There should not be any impression that these minorities are neglected.

Sri T. Veerappa. - Is it communal minority?

Sri S.D.Gaonkar - I am speaking of the linguistic minority, not communal minority.

Sir, then I come to the third paragraph. Here, I have got to congratulate the Government for having successfully implemented the second five-year plan. In this connection, I must say that the credit goes to the government machinery and also to the Public who have co-operated in all possible ways.

Now, coming to the third-five year plan, the responsibility is still heavier and as such, I feel that the Government should try to spend the entire amount that has been at our disposal. In this process Sir, we are likely to find so many difficulties. For example, the technical staff- we are not in a position to recruit them easily. Or else, the co-operation from the public may not come time. Such being the case, care has to be taken to recruit proper personnel for proper job as early as possible.

Then Sir, I come to the next paragraph, the constitution of these taluk boards and village panchayats. In this connection, I would like to bring to the notice of this House that the funds and machinery at proper funds and right type of machinery, it will be very difficult for us to judge whether this experiment has been a success or failure. On order to give them proper facilities and proper encouragement, I feel

that there must be enough funds at their disposal. For example, maintenance of roads is given to the taluk boards. So also, some other works, and if they are not to have the necessary machinery and right type of personnel, they will not be in position to maintain these roads and carry out other works entrusted to them. I therefore feel that proper personnel and proper guidance should be given to the taluk boards at all levels.

I come to the paragraph 10 of the address. Here, I find that reference has been made regarding the development of fisheries and boat building. In this connection, even in my last speech, I had mentioned that the fisheries Department should take all possible care to see that this particular trade is developed into a big industry. I learn that from the South Kanara District, a lot of fish is being exported to foreign countries and it has been a source of earning foreign exchange. As far as my district is concerned, I find that little importance is given to this foreign export. Because, proper facilities are not given to them and there are no canning factories and proper preservation facilities also are not there. In order to popularize this trade and in order to develop into a big industry, I feel that Government should give a proper encouragement and help to the local fishermen and fisheries societies and also people who come forward to develop this into a major industry.

Regarding boat-building, there has been much agitation as far as my district is concerned, because the boats built for the present are not useful for deep-sea fishing; to go to a distance for about 20 or 30 miles in rough weather, our fishermen will require boats of a considerably bigger size. So, the present boats that have been built at Karwar or Mangalore are not sufficient for the purpose. So, the boats

that are at present built there may be discontinued and bigger boats should be built in their places and they should be also properly mechanised boats.

Sir, it has been a happy feature to know that the Japanese Government was kind enough to send a team of Japanese expert fishermen to India. They had come to Karwar also and they have surveyed the whole coast. When I had an opportunity to discuss with them, they were of the opinion that there were ample opportunities for the Government of Mysore and also for the public of Mysore to develop this into a major industry. They have surveyed the whole coast of Mysore state and I feel that the Government in making this industry a major one may take their help.

Regarding preservation, I find that some ice plants have been established here and there, but that is not sufficient. Even in my last speech, I had mentioned that the ice plants should be made available to the fishermen at a distance of at least 5 miles from their places. We find that there are hardly 2 ice plants in my district; one is Bhatkal and another at Karwar. The coastline being nearly 80 to 100 miles, I feel that more ice plants should be established and the fishermen should be given facilities to preserve their catch.

Coming to road facilities, when the fishermen get considerable fish they are not in a position to export them on account of poor communication. So, all the fishing places should be connected to the main roads so that the fishermen can conveniently export their catch to distant places and popularise their trade,

Regarding communication, as I have mentioned often, nearly 85 percent of the area of my district is covered by forest. If at all,

there are some roads, they are just like footpaths and they are not properly developed. So my district need greater attention so far as communications concerned and Government should try to have as much new roads as possible. I have got to congratulate central Government for having given us a cement concrete road from Hubli to Karwar, Belekeri and other ports. The next road from Sadashivgad to Londa is being developed as in all weather roads and it will be used by the mining industry for transporting ore to the ports. Taking into the consideration, these two main roads and the West Coast Highway, I feel that communication in our district is very poor and it requires greater attention.

Regarding development of ports, I am very happy to know that a decision has been taken to convert the Mangalore port into an all-weather port and Karwar into an intermediate port. The Governor was pleased to say that nearly about 5 lakhs tons of ore and cargo will be handled by Karwar port. I personally feel that there is ample scope for developing so many small ports from Karwar to Bhatkal because for the present, iron ore is being exported only from Karwar, Belekeri and Honavar. There is also a proposal to make use of some small ports to export iron ore. To make the best use of these ports and to get the maximum benefit from them, they should be connected to the main roads as early as possible, and they should be developed in such a way that the fishing industry is not affected in any way.

Then I come to the Sharavathy Valley project. Government deserves all congratulations for keeping up to Schedule. As far as this Sharavathy Valley project is concerned. I feel that I have a better claim over this project, because it falls in my district, but unfortunately

my district is not in any way benefited by this project. Only Sirsi Sidapur, Haliyal and Bhatkal are benefited by this project and the rest of this district is not benefited. I feel that by the time it is completed the Government should give first preference to this district and see that major industries like Alluminium industry and some other industries are established here because there is ample scope to establish them in my District.

Then, there was reference to Kalinadi project. By this project, lot of area containing rich manganese ore is likely to be submerged. I request Government to exploit this area as early as possible and get the fullest benefit out of it. If it is not possible for the Government machinery to exploit this area, the private bodies should be encouraged and they should see that the whole area is exploited and benefit is taken. The Board of Mineral Development also should take proper care of this area and exploit it as early as possible.

Then my friend was particular that I should speak about the medical Department. As far as this Department is concerned, I must say, that is not properly managed. There is no proper discipline in this department and I feel that it requires a little tightening up.

It will be seen that there are a number of dispensaries in my district without doctors. Some of the health centers also are without doctors. In some dispensaries, we find doctors, but they do not have proper equipments and medicines. Since most of the area in our district is forest area, the persons there require medical aid and as such if it is not possible for Government to post proper doctors to the dispensaries and give them proper medicines, what is the use of a department of this type?

So, I personally feel that the Government should see as far as these forest areas or the hill tracks are concerned, first preference is given to these places and sufficient number of doctors is posted there. In this connection, I would like to mention one thing. I have come to my notice also that the doctors from the cities are not prepared to go to the villages and serve there. In this connection, I personally feel that a particular percentage of seats in the Medical College should be reserved for students coming from the forest area. If that is done, the problem will be solved.

Regarding medical treatment in hospital, I should say I was not satisfied with it. I was in Victoria Hospital for some days. If that is the fate of an M.L.A., I cannot imagine the fate of poor people who go to hospital for treatment. (Interruption). My friend says that it is only one-way traffic to Victoria Hospital, that people who go there can never come back: I do not know whether it is true. I have stayed there for 5 or 6 days. Anyway, with my little experience, I feel that proper care is not taken of the patients. I feel that the doctors should pay proper attention to the health of the people. After all, a man goes there not for anything else but for the sake of health. The Government should tighten up the machinery and see that the medical people take proper care of the patients.

Regarding revision of scales of pay, I feel that the policy of the Government should be to feed those who are ill fed and not those who are well fed. Persons who are already receiving more than Rs.500 are benefited and not a poor official who is getting Rs.100 or Rs.150. So, the policy ought to have been different, liberal attitude ought to have been taken as far as the low paid Government servants

are concerned. One feels that there is some benefit given, but actually, the low paid officials are not getting any sort of benefit. I would request Government to see that some benefits are given to low paid servants rather than to high paid servants.

With these remarks, I thank the chair for having given me an opportunity to speak.

ವಿಧಾನಸಭೆ : ೩-೩-೧೯೬೧ ಪುಟಗಳು : ೨೦೯-೨೧೩

೧೯೬೩-೬೪ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ

Mr. Chairman, Sir, I rise to welcome the budget proposals presented by the Hon'ble Finance Minister for the year 1963-64. Many of my Hon'ble friends have criticized this budget, on the ground that it is not depicting the financial position correctly. If we go through the pages of the Hon'ble Finance Minister's speech, we will find that he has depicted the financial position correctly, and what I personally feel is that there is absolutely no ground for the opposition members to criticize it. If we look at page 23, we find that our revenue is Rs.98.12 crores and the expenditure is Rs.98.02 crores leaving a deficit of about Rs.40 lakhs. But there is an item in the revenue side itself and that is the state's share of Central Taxes. If we take into consideration this particular aspect of revenue, I personally feel that we are likely to get more shares from the Centre on account of the increase in the Central Sales Tax. So, at the end of the financial year, instead of having a deficit budget we may have a surplus budget. Of

course, many of my friends have fully analyzed the financial position and there fore I need not go to into it in detail.

The next point I would like to refer is regarding the development of ports. The Hon'ble Finance Minister has made a reference on page 12 to the development of ports and there in I find that the work on the lighter age wharf and other schemes of Karwar estimated to cost Rs.183 lakhs are sanctioned and are under way. I really compliment the Government for having taken immediate steps to improve this particular port, but there is one difficulty. Here, I find that the Government expects to handle about 5 lakhs tons of iron ore, one lakhs ton of manganese ore and 50,000 tons of general cargo from this port. With the present transport facilities, I find that this much of cargo cannot be transported to Karwar port either form Hospet or Bellary or from Hubli or from any other place. So the best way will be for us to press the Central Government to give us a broad gauge line from Hospet to Hubli and thereafter a railway line from Hubli to Karwar. This is the only way to export this much iron ore from either Hospet or Bellary. There has been a suggestion that this particular iron ore can be diverted from Marmagoa Port. I have personally visited this port and I was surprised to find that 75% of this iron ore is loaded in the midsea and only 25% is being handled by the port. So, from this it will be very clear that Marmagoa is not in a position to handle any cargo. This being the case, I would like to impress upon the Government that unless the Centre is urged to lay this particular line from Hospet to Hubli and from Hubli to Karwar, the transport of cargo from Hubli to Karwar couldn't be thought of.

Then, Sir, the Central Government has sanctioned a broad gauge line from Poona to Miraj. They have also sanctioned a broad gauge line from Hospet to Guntakal. I do not want to comment upon the Government of India's decision, but I would like to point out only one thing. The extending of this broad gauge line from Poona to Miraj facilities only the passenger traffic whereas if this Hospet-Guntakal line were extended to Hubli, we would have been able to earn a lot of foreign exchange by exporting iron ore to foreign countries. In view of this national emergency, I think the Government of India will consider this aspect and think of putting up a broad gauge line between Hospet and Karwar.

Regarding agricultural development in the State, the Finance Minister in Para 4 of his speech has given us a correct picture of the production of import crops. I find that for the year 1960-61 nearly about 23,65,959 acres of land were brought under plough and the production was about 12,36,801 tons and for 1961-62 the area under cultivation was 24,13,950 acres and production about 12,67,595 tons. For an area about 17,79,909 acres we could get a production of only 25,04,396 tons of rice. With all these propaganda an intensive and extensive cultivation, this increase is not appreciable. Under the circumstances, I am of the opinion that it is incumbent upon the Agricultural Department to exert more and see that production is raised. In this connection I would like to bring one fact to the notice of Government and that is about Khar lands. This is a problem, which is particular in my district. About 10,000 to 14,000 acres of Khar lands are lying waste under salt water. Prior to the introduction of the Tenancy Act these landlords had some interest in these lands as they used to

get some rent from them, but after the introduction of the land reforms, they have actually neglected these lands and they are submerged under salt water. As a result of this neither the tenants nor the landlords are in a position to cultivate these lands and they are lying fallow for the last so many years. We have been pressing upon the Government to reclaim all these lands and see that they are cultivated. I am happy that the Government did take some action in this direction, but so far nothing much has been achieved. A Division has been established and some amount is kept at the disposal of that Division, but the financial year is coming to an end and such they will be forced to surrender this amount and they will not be in a position to do any work at all. Under the circumstances I would like to impress that in view of this national emergency all these lands should be reclaimed and brought under the plough.

Sri B.D.Jatti – Kharb lands come under minor irrigation and so there is no difficulty.

Sri S. D. Gaonkar – In this connection I would like to point out another aspect. The Government has brought out a scheme by which agriculturists will be given pump sets on hire purchase system. I really compliment Government for having taken such a bold decision. But I find that in this particular respect 5 HP pump sets have been taken on the approved list. In my district 5 HP pump sets will be of no use because these pump sets will have to be taken from field to field, but 3HP diesel pump sets will be of much use and as such they may kindly be taken on the approved list. I request the Government to do the needful in the matter.

Then my Hon'ble friend Dr.Champa has said something about fisheries. Luckily for us there is a vast belt of nearly 200 miles of seacoast in our State, but proper attention is not being given to this particular aspect. There was proposal to have one training centre at Karwar to train fishermen in mechanized fishing. But so far that training centre for the whole State and that is at Mangalore. That centre is not in a position to accommodate many fishermen. So I request Government to open another training centre at Karwar to train the fishermen in deep sea mechanized fishing.

In this particular industry, there is another aspect. If they get a good catch these fishermen are not in a position to preserve it and as such they do not get a proper price for it. In 1961-62 they were not in a position to get any catch and as such there was fish famine in the entire coastal area and Government came to the rescue of the people and advanced at the rate of Rs.200 per family That is a different aspect.

Sri K.Kanthappa Shetty – When there is one centre at Mangalore will it not be unnecessary to establish another centre at Karwar in view of the fact the trainees are given a stipend of Rs.60 each?

Sri S. D. Gaonkar . – Instead of having the centre at Mangalore, it would be better if it were shifted to Karwar in the view of the facilities available there.

As I have been saying, if fishermen get a good catch they are in a position to preserve it. There is some ice cold storage plant with particular capacity, but they are not in a position to supply the required amount of ice and there is also not enough accommodation. Even in

my last speech I had impressed upon the Government the necessity to increase this facility and install two or three ice cold storage plant near Karwar and Bhatkal. I do not know what the Government proposes to do in this respect.

Regarding this triple benefit scheme much has been said. This triple benefit scheme is no doubt going to help the primary school teachers to some extent. This scheme consists of 3 things, pension-cum-provident fund-cum-insurance. For pension the Government will contribute; for provident fund the teacher has to contribute; from this pay and for insurance also he has to pay the premium from his pay. Whatever the teacher pays from his pocket will be paid back to him. Instead of this particular scheme I would like to propose that as in the old Mysore area, the primary school teachers may be treated as Government servants and the same concession may be extended to the teachers in the integrated areas also instead of this triple benefit scheme because the fate of these primary school teachers is really pitiable. After they retire from service, they are neither in a position to work nor can they beg. So this concession of pension may kindly be extended to them.

With these remarks, I resume the seat.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೧೨-೩-೧೯೬೩: ಪುಟಗಳು ೬೨೨-೬೨೩

೧೯೬೩ರ ಮೈಸೂರು ಅರಣ್ಯಗಳ ವಿಧೇಯಕದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ

(ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕೃತವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವಂತೆ)

Mr. Chairman, I congratulate the Government for having bought this House in order to bring uniformity in the forest laws of the State. We have different laws prevailing in different parts of the State and as such it was difficulty for the Government to administer the forest law uniformly. Supposing an Officer from Bombay Karnatak area was transferred to Madras area or to Old Mysore area, he has to take some time to study the law of the place. Now uniform measure has been bought and I am happy to note that this will be a great help to the people and authorities of State.

We have a forest area of nearly about 35,154 square kilometers, private forest to the tune of 1577 square kilometers and reserved forest area to the tune of 28,437 square kilometers. If we take into consideration all these factors, one thing is clear as far as All India Standard is concerned. Our figures work out only to 19.13 percent of the total forest area of the country. So, we can make out though some parts of the State there is forest to the tune of 70 to 80 percent, in the rest of the places there is no forest in the desired extent. My Hon'ble friend Sri J. B. Mallaradhya was of the opinion that this measure is in the nature of the Penal Code and that there should be some relaxation. There is a well known saying that you cannot have cake and eat it too. If we must have forest, we must have penal laws to punish the people who would like to take undue advantages. So, I am of the opinion that in order to preserve the forests, penal laws are

required and if we take into consideration the provisions appearing in this measure, they are not so penal as some other laws are. If we look at this Bill, this can be divided into three parts, one is the creation of the forest, second is preservation and third is the exploitation. As far as the creation of forests is concerned, clauses 3 to 28 deal with it. We find huge powers are given to the Forest Settlement officer to declare a particular as reserved forest or protective forest. Here, I would like to suggest one thing. In the Old Bombay area an officer of the grade of Assistant Commissioner was appointed as Settlement Officer and that worked very well. The same procedure may be followed here also. He acts as Judicial Officer; he has to declare a particular area is reserved forest area and protective forest area. That would mean he has work with caution and care is requires same amount of judicial knowledge. So, persons with judicial knowledge can be preferred.

Clause 24 deals with contravention of rules made by the Government. Here, as far as my district is concerned, this clause will hit hard my people. The forests in this area are so near to the human habitation that they will have to trespass in the reserved forests. Of course a provision has to be there in the Bill but it has viewed with some liberal sympathy. Otherwise everyday those people can be hauled up. So, taking into consideration these facts, I am of the opinion that some facility should be given to those people.

There is also another particularity so far as my district is concerned. When the Hon'ble Minister visited Sirsi it was represented to him that even though there are no trees, the area was declared as forest. When there is demand for land for cultivation, the Forest Officers

make a report saying that a particular area is reserved for forest and cannot be released for cultivation, generally he will reply in Kannada.

“ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಗಿಡಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.”

Of course he visits the site or submits report only on the strength of the record of rights. But, wherever there are no trees such areas should not be included in the forest area.

As far as the North Kanara District is concerned, of course the House knows very well that we have such a huge forest; nearly 80 percent is covered by forest. When we have such a huge forest, our fight is always with the forest officer. I was told in my boyhood that the forest trees in my district were better looked after than human beings. Of course, that position has been changed. When I personally feel that, whenever there is a demand for forest land for cultivation or for the purpose of constructing a school building or a post office or any such building, Government should be a bit liberal and release the forest area to the people who require them.

As observed by some of my friends, I also feel that there are some provisions in this measure, which are too harsh on the people who come into day to day contact with the forest officers or with the forest machinery. As far as my district is concerned, we have been given some privileges known as the North Kanara District forest privileges. Under these privileges, the agriculturist is allowed to bring some forest material from the forest. He is allowed to bring some timber required for the construction of his house or cow shed. He is also allowed to bring some firewood for his own personnel *bonafide*

use, but here I find that such provisions are not at all there. I am of the opinion that the poor agriculturists from these areas should be given all those concessions and they should not think that as a result of this measure their fate has been sealed.

There is also another concession known as the *betta* concession. Under this concession, an agriculturist having one acre of garden land is given nearly 4 to 4 acres of the land for the purpose off grow in green manure. In this Bill, we do not find such a provision, but the Hon'ble Minister says that provision will be made in the rules. I am grateful to him for that. Unless such a provision is there, I think the areca nut gardens will suffer.

Regarding clause 37, the provisions of this clause may not apply to my district. I think that the second provision to this clause is not at all necessary. When the Government is going to have the right to declare a particular area as forest area and when they are going to have control over the trees there, I think this power to exempt will not go well with this clause.

As regard clause 49, I think that this is a very vague clause because it does not say what exactly are the difficulties and under what circumstances Government should act. If some exact provisions were to be incorporated in this clause, it will be better.

As a man coming from legal profession, I have had the privilege defending so many accused in the criminal court and there what happens is that out of 100 cases 99 cases are acquitted. I really sympathize with the forest officer because the witnesses generally do not depose well in the court they are also tampered. There forest officers are not given proper training as far as the legal aspects are

concerned. In my opinion, they have a legal officer of the rank of Assistant Conservator or Deputy Conservator who is fully equipped with legal knowledge to handle the matters of the Forest Department. Otherwise, what happens usually is that these cases are conducted by the Police Prosecutor or the Government Pleader.

Regarding the disposal of unclaimed timber, what happens is that they give this timber in charge of a particular man and he is asked to look after it. A panchanama is drawn and a receipt is taken from him saying that so much of timber is given in his charge. That timber is not removed for years and it lies in the rain, in the sun and in the dust for a number of years and there by it is not only a loss to the person to whom it may be returned but it also causes a huge loss to the Government. After 9 or 10 years one day one officer will make a report to the Governmental to his superior saying that so much of timber is lying there and that further action should be taken. If you go on the spot, out of 9 logs only 1 log will be there and 8 will be missing. Under these circumstances, the person in whose charge these things were given may be prosecuted in a criminal court or a civil court will be filed against them for the recovery of the amount. When unclaimed timber is seized, it should be disposed immediately. You should draw a panchanama and it should be treated just like any other property, which is likely to decay. A panchanama can be drawn or at least the Magistrate before whom he is produced can be asked to record his observations and it can be disposed of.

Deputy Chairman . – I think clause 56 has not been referred to by the Joint Select Committee Report at all. According to the rule 74, “ the debate on a motion that the Bill as reported by the Select or

Joint Select Committee be taken into consideration shall be confined to consideration of the report of the Select or the Joint Select Committee and the matters referred to in that report or any alternative suggestions consistent with the principle of the Bill.”

Sri S. D. Gaonkar .—Coming to clause 60, cattle-trespass, here also I would like to submit—

Deputy Chairman .—That also has not been touched by the Joint Select Committee.

Sri S. D. Gaonkar .—Coming to clause 79 giving power to compound offences, here it is said:

“The State Government may, by notification, empower a Forest Officer—

- (a) To accept from any person against whom a reasonable suspicion exist that he has committed any forest offense, other than offense under sec.72 or sec.73. A sum of money not exceeding five thousand rupees, by way of composition for the offence which such person is suspected to have committed;”

I think penalty is a bit too heavy. Even if a person has violated a simple provision of this measure he is liable to this heavy penalty. I think it may be reduced to some extent, if not to a major extent.

I have gone through all the provisions of this measure and I find there is one important commission in this. There is no provision to convict a person who has encroached up to reserve forest or forest land. There is one clause, clause 99 which says:

“The State Government may, by notification, invest any Forest Officer with all or any of the following powers.”

Even in this clause that power has not been given. Even if a person encroaches upon reserve forest area or forestland the Act does not authorize the Forest Officer to remove the encroachment. He can at the most file a criminal complaint against the person and get him fined, but the person will pay the fine and remain on the land itself. There should be some provision for that either here or it should be added somewhere by a suitable amendment.

There is another aspect regard forest depots where timber is stored. We are having the system of licenses even for other stores. Similarly we can have a system of license for storing timber and that will increase the revenue of the Department.

With these few observations, I am of the opinion that this Bill is a progressive one and it will be of much help to Government and also to the public at large and as such I welcome this Bill.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೧೮-೯-೧೯೬೫ ಪುಟಗಳು: ೧೭೬೧-೬೫

ಖಾಸಗಿ ನಿರ್ಣಯ

ಗೋವಾವನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವುದರ
ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ

“This House notes with deep concern the Resolution adopted by the two Houses of the Maharashtra State Legislature at a special sitting on 10th March 1965 on the motion of the Chief Minister of that State proposing the mergeer of Goa with

Maharashtra. This resolution amounts to a negation of the policy laid down by the late Prime Minister Jawaharlal Nehru that the people of Goa should have the right of self-determination as to its future. While every consideration bearing on the history, culture, language, geography and economy of Goa would support its merger with Karnataka rather than with Maharashtra. It is nevertheless the considered opinion of this House that the policy laid down by the late Prime Minister concerning the future of Goa should be honored both in letter and in spirit by all concerned. This house is therefore clearly and emphatically of opinion that the people of Goa should have the right to determine their future and to that end Goa should continue to have Self-Government for a period of ten years from the date of liberation of Goa. If however there is to be any change in the policy in favour of early merger of Goa this House strongly urges that such merger must be only with Mysore."

(ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವರ್ಧನರಾವ್ (ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶನ ಹೊಂದಿದವರು) ಅವರು
ವಿನಾಂಕ ೧೨-೩-೧೯೬೫ರಂದು ಮಂಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಖಾಸಗಿ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ
ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತ.....)

ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗೋವರ್ಧನರಾಯರು
ಮಂಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಿರ್ಣಯದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
ಒಂದೆಡೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಗೋವಾ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಬೇಕು,
ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು
ಎಂಬ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯದ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ

ಸರ್ಕಾರದವರು ವಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಷ್ಟದ ಮಾತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಇಂದು ದೇಶದ ಮುಂದ ಹಲವು ತುರ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆ, ಚೈನಾದಿಂದ ಉಪಟಂಫ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಷ್ಟ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಗೋವಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು, ಇನ್ನೊಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವರು ಪ್ರಥಮ ಬೆಂಬಲ ಕೊಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಗೋವಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಈ ಏರಿಯಾ ೧೩೦೯ ಸ್ಕೇರ್ ಮೈಲ್ಸ್ ಇದೆ. ಗೋವಾ ಪ್ರದೇಶದ ಬಹುಭಾಗವು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಬಹಳ ವರ್ಷದಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ತಾನೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಕಟ್ಟೇಮನಿಯವರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗ ಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳಗಾಮ್, ಕಾರವಾರ, ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅದು ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ. ೧೪ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೬೨ನೇ ದಿವಸ ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಈ ಭಾಗ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟಿನ ಅಡ್ಮಿನಿಸ್ಟ್ರೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು, ಅವರ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಜನರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಅವರ ಆಶೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕಂಥ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅವರು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು, ಅವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಗೋವಾ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಇದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಅವರು ಮೆಚಾರಿಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ.

ಈ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಒಂದು ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನಾವು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಯುನೈಟೆಡ್ ಗೋವನ್ ಪಕ್ಷದವರು ಕೂಡ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಈ ದಿವಸ ಯಾವ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿಬಂದಿದೆಯೋ ಆ ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸತಕ್ಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋವೆಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು

ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವರಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಏತಕ್ಕೆ? ಆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಆಕ್ಟಿವಿಟೀಸ್ ಏನಿವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೇ? ವಿನಹ ಆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗೋವನ್ ಸಮಿತಿಯವರಿಗೆ ಗೋವೆಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗೋವಾ ಜನರು ಸುಮಾರು ೪೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ದೇಶದವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಉಸಿರಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ಅಂದರೆ ಈ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಯ ಕ್ರಮ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನುಭವ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ಹಿಂದೆ ಆ ಗೋವೆಯ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಒಂದು ಭಾಷೆ ಏನಿದೆ ಅದರ ಪರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಅವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೆಂಬುದರ ಅನುಭವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿವರ ಆ ಜನರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದವರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದು ಯೋಗ್ಯವೇ. ಆದರೆ ಆಮು ಅದನ್ನು ಯಾವ ಒಂದು ಯೋಗ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ರೀತಿ ಅವರು ಚಲಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಈ ವಿವರ ಅಲ್ಲಿನ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಬರೋಬರಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ವಿಷಯದ ಸಲುವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಸ್ಟೇಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಆ ಗೋವೆಯ ಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅವರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ನೆಹರೂರವರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಜನರು ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯುವ ತನಕ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ಸೇರದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಕಾರುಬಾರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆ ಒಂದು ಅವಧಿ ಪೂರೈಸಿದಮೇಲೆ ಅವರು ಆ ಗೋವಾ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಬೇಕಾದರೆ ಅವರು ಇಂತಹ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ವಿವರ ಅವರು ಗೋವೆಯ

ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಜನರು ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ತಿಕ್ಕಾಟವಾಡಿ ಜಗಳಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದೇಶವನ್ನು ಚೂರು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಗೋವೆಯು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಅದೇನೂ ಬೇರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ಅವರ ಒಂದು ಮಾತಿಗೂ ಸಹ ನಾವು ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿಗಳು ಏನು ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೋ ಅದಕ್ಕೂ ಸಹ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ನಾವು ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ತಮ್ಮಂದಿರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಈ ದಿವಸ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ಜನರು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳದೇ ಇರಲಿ, ನಾವು ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಘಟನಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೋ ಅಷ್ಟೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಈ ದಿವಸ ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ಈ ದಿವಸ ಅವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ನಾವು ಅದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೀಗೆ ಒಂದು ಉದಾತ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಈ ದಿವಸ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ದೇಶದ ಒಂದು ಡೆಮಾಕ್ರಾಟಿಕ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್‌ಗೆ ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ದಿವಸ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರದವರು ಒಂದು ಭಾವೈಕ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಪಾಸ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಅವರು ಗೋವೆಯ ಜನರ ಭಾವೈಕ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯ ಪರವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯರವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಗೋವರ್ಧನರಾಯರು ಬಹಳವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ - ಇದು ದೇವರ ಭಾಷೆ. ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ಒಂದು ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ ಬರೆಯಬಹುದು. ಈ ದಿವಸ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೇವನಾಗರಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಳೆ ಗೋವಾ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಅಗ ಅವರು ಕೊಂಕಣಿಯನ್ನು ಆಂಧ್ರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಈ ಒಂದು ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ - ನನಗೆ ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೂ ಗೋವೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಎಂಬತ್ತೆದು

ಜನರು ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಈ ಕೊಂಕಣಿ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕ ಜನರು ಎಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ -ಅದು ಈ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ. ಇನ್ನು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಜನರು ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವೆಯ ಜನರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವರ ಈ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಗಣ್ಯಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕು, ಒಂದು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗೋವರ್ಧನರಾಯರು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದೇ. ಅದುದರಿಂದ ನಾನು ಇದನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರೂ ಇದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸದನವು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಈ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು)

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೧೨-೩-೧೯೬೫

**೧೯೬೬-೬೭ನೇ ಸಾಲಿನ ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜುಗಳ ಮೇಲೆ
ಸಾಮಾನ್ಯ ಚರ್ಚೆ**

Mr. Chairman Sir,

I rise to welcome the budget estimates for the year 1966-67 and while welcoming this I would like to congratulate the Hon'ble Finance Minister for giving us the realistic view of the financial position of the State. I am sure that the budget, which has been presented for the year 1966-67, is one of the best budgets in the country today. Sri Srinivasa Shetty while opposing the budget estimates has referred to some mis-rules and mis-statements of the congress. It is easy to use the words mis-statement and mis-rule, because while speaking on

budget we must see that our remarks are proper and exact. I would have appreciated him if he had given enough reasons and grounds to find put the exact mis-rule and mis-statement that are in the budget speech of the Finance Minister. If you add 2 and 2 it makes 4 only and nothing else. He has referred to mis-rule of 18 years and he said that the congress is reaping its harvest. If we look at the world and the circumstance existing in many of the foreign countries, we see that the present Government which presides over the destiny of the country is the best Government and I am proud to say that we delivered the goods to the best of our ability and to the entire satisfaction of the electors.

Sir, my friend passed a remark, saying that whenever the opposition offer constructive criticisms, Government never accepts them, and as such, the Opposition or the presence of the Opposition Party is not felt. While speaking on some other occasion, I had said these criticisms, which are generally offered by the Opposition, are not constructive. Nobody object to criticisms being made. But let them offer the best of the criticisms. If the criticisms are constructive and if they are concrete, no Government will refuse them. In these circumstances, I really fail to understand the analogy of the Hon'ble Leader of the Opposition in offering those remarks.

Now, I would like to refer to the speech of the Hon'ble Finance Minister. While referring to his speech, I would like to refer to his review on the economic conditions. Sir, as far as the agricultural production in the State is concerned, I am not happy over the facts and figures giving in the speech of the Hon'ble Finance Minister. The target for additional food production as anticipated in the Third Plan

Programme was 10.2 lakh tons, raising the production of food grains to 48.4 lakh tons by the end of the Third Plan. If we go through the figures, I find that for the year 1961-62, as against 2,35,000, the achievement is only 60,000; it is absolutely poor. For 1962-63, as against 1,88,290, the achievement is 1,40,480. For 1963-64, the target was 2,90,160, and the achievement is about 1,66,000. For 1964-65, as against 2,99,000, the achievement is 2,23,960. Regarding 1965-66, we have yet to see the achievement. Therefore from the figures available it could be seen that even in spite of the extensive and intensive cultivation, progress in agricultural production is very low and is very poor. The country, which does not produce enough food for its own people. I think it does not deserve much encouragement at all. Supposing the foreign countries did not offer proper help to you I think the whole economy of the country will be crippled. As such, I want that every citizen of this country must feel the agricultural production in the country must be raised at any cost.

There have been many criticisms regarding non-supply of manure facilities and good seeds. Sir, if we go to the districts we generally feel that the presence of the Agricultural Department is not felt. What I find is these departmental officials generally sit in the office and issue some orders. It has become a sort of a department, which carries on all its activities only on paper. This is really not a happy feature. I would like to see that all, especially the Agricultural Department, must realize the importance of this particular problem; they must go from village to village and see that all the ryots, specially the agriculturists are contacted: the officials of the Agriculture

Department must study their difficulties, supply their requirements and help them as far as possible.

We have another agency also, that is N.E.S. (National Extension Scheme). As far as this particular Department is concerned, I find that they too are not of much use in stepping up agricultural production in the country. They have also an Agricultural Extension Officer. That officer is a waste. I think I have found him invariably in the Office of the Development Board and he never goes to the villages to guide the villagers. What I feel is, instead of having such a heavy establishment, let there be two or three Agricultural Extension Officers, and let the present jurisdiction of the A.E.O. be divided be into two or three parts, each part being in charge of one Agricultural Extension Officer. He should be held responsible for the decrease or increase of the food production.

Regarding the Soil Testing Laboratory, I think that this particular laboratory will play an important part in the state agricultural production. For instance, when near a place called Neera in Baramathi District (Maharashtra), about 80 percent of the area was brought under irrigation; it became useless on account of the soil being not tested properly. They have brought this area under irrigation, no doubt. But since the agriculturists who are cultivating these lands were not given proper direction and proper instructions to raise the crop, and also raise it by rotation, the whole area has become useless and it has become a problem for the government of Maharashtra to make use of that area. We can very well understand from this, what an important role soil conservation always plays in the reclamation of land, and I would request the government to consider this particular aspect with pointed attention.

Then regarding the industrial development in the state, I must say that it is not satisfactory. Of course, the Hon'ble Finance Minister also has referred in his budget speech is not as expected. My friend Sri Mallaradhya will agree with me that industrial output in the state depends upon many factors. As a member of the small-scale industries advisory board, I had occasion to visit a number of places in the country, especially in madras and Bombay states. A person, who has no knowledge about industries, approaches the industries department there; they have an information cell (department). He informs them that he has such and such a raw material available and seeks guidance as to what industry he could start. The department gives him proper instructions about the things he should do and how he should proceed. If we go here to our industries department, there is nobody to guide us. There is nobody to tell you how you should proceed and on what lines you should go.

Sri M.C. Narasimhan (Legislative Assembly Constituency).

Did they approach the minister concerned?

Sri S. D. Gaonkar . - Why should the minister be approached when the department is there? Such an information cell will go a long way in giving impetus to the persons who would like to start industries. There are three types persons who are generally found in this particular field: (1) persons who have money and who do not know the technical know-how and who have no raw material; (2) there are persons who posses the technical know how, but who have not money and no raw material; (3) there are persons who have raw material but they do not possess the rest of those things. So I think this government should come to the aid of these people and give them proper guidance to see

how an industry could be started. It is for the government to come to the rescue of the people who are willing to start industries. They must be given all possible encouragement; let it be a small industry or a medium industry. It should be given proper encouragement.

Sir, I was referring to the industrial development in the State. As I have said, I had occasion to visit Madras State and there I visited two Industrial Estates, the Ambattur Industrial Estate and Guindy Industrial Estate. These are the two industrial estates where you find a sort of revolution in the development of the industry. Sir, if you go there you will know all the things they have done. They have a sort of plan just at the entrance. They give information regarding the raw materials, regarding the availability of electricity, regarding the availability of the transport and water and all those things. So, when the States like Madras, Bombay and Punjab have these facilities, why not we have them here? So, Sir, I personally feel that the Government should take particular interest in this aspect and invite people who want to invest money in these industries and take up the industrialization.

Sir, I would like to refer to one industry, which is supposed to be started in my district, and that is regarding the setting up of an industry to produce rayon and paper. Sir, the license was granted about two or three years back and I am sorry to say that nothing has been done till today. I do not know why the Government is silent about these things. I am told that the bamboo which was allotted to this particular concern has already dried up and if the bamboo is allowed to remain there, there is danger to the forest too. There is loss to the State exchequer and there is loss to the forest if the industry does not come up. So, I would like to request the Government to see what

best can be done in the matter and the person in whose favour the license has been issued must either start the concern immediately or give up the license so that others may come there and start this particular industry. It is no use to follow the dog in the manager policy. So, I would like the Government to take the active interest in all these things and see that persons even from outside the State, let it be from Bombay, Madras or any other State, be given proper encouragement; let them be invited here to invest money and let the Government assure them all possible help. I think they will definitely come here and start industries.

Then I would like to refer to the development of fishery industries. Sir, we have a coastline of nearly 200 miles and there is ample sea wealth. If it is properly exploited, we can have a number of industries in the State. For example, we can have about two to three canning factories in North Canara. In South Canara, there are two canning factories. So, they can have one or two more. There are only some cold Storage Plants and Ice Plants in North Canara District at present. So, we have taken up a programme to give mechanized boats to these fishermen for the purpose of giving into the deep sea and getting the required catch. Sir, I really congratulate the Government for having taken up to mechanized fishing. There is one difficulty so far as this particular aspect is concerned. They have not been provided with proper nets and the fish, which they catch now, is not economical. It is not sufficient to meet their oil expenditure. So, Sir, I want that they must be properly trained in using particular type of nets depending upon season, water condition and the fish available and as such the nets required for a particular type of fish for a particular type of water

and season must be given to these fishermen who have taken up to mechanized fishing. Otherwise, the whole scheme I am afraid will go to waste.

Then, Sir, regarding transport of fish, for the present, we find that there are hardly two or three insulated vans. That is not enough. When fresh fish is available, it must be transported to nearby places. Fish from Karwar could be taken to Belgaum; it may come up to Bangalore. So in order to take this fish to interior places, proper arrangements of transport through insulated vans should be made. Then, Sir, regarding cold storage and processing units, Sir, we find some cold storage plants have been installed at a distance of nearly about 25 to 30 miles. Sir, it is not enough. When we have such a vast seacoast, it is necessary for us to have at least one cold storage plant at a distance of 5 miles or at the most 10 miles. If that is done, I think it will go a long way in preserving fish that is already caught by these fishermen. Then Sir, one word regarding the development of Karwar port. Of course I am very happy that the Mangalore Port is coming up. But that does not mean we should not have another major port. Sir, I am told that the West German Firm has come forward to build an All-Weather major port in Karwar within Rs.6 crores. That is a wonderful scheme and if the Government gives encouragement and if the Government enters into an agreement with them, I think Karwar will have a major port early. Sir, this year, the shipment of iron ore from Karwar is very poor because the rate fixed by the M.M.T.C. per ton of the iron ore is not favourable as far as Karwar Port is concerned. From Hubli to Karwar, the distance is 104 miles. They are giving Rs.16 or 17 where as in the case of Belikere Port, which is less distant

that Karwar, they are giving the same rate. I do not now what made them give this perticular rate to both the places. I feel that the Government must exert all its pressure and see that some increase in the rate of transport of iron ore is given to the transporters who would like to take it to Karwar from Hubli. We have already spent a crores of rupees towards the first phase of development of Karwar Port and we are going toward the second phase. So, if we do not give the proper encouragement to the transporters and person who would like to export iron ore from Karwar Port, I think the development of this Karwar Port will not come up.

Sir, regarding my district, I would like to say that medical facilities in the district are very poor. As you know North Kanara Districts covered to the extent of nearly 85 percent by forests, and nearly I think 15 to 16 percent, is under the plough. So the persons who reside in the midst of these forests find it difficult to get medical aid especially in rainy season. There are many hospitals without doctors, without compounders and even without medicines. I would like to request the Government to take note of all these difficulties and come to their rescue.

Then my Hon'ble friend Sri Srinivasa Shetty referred to the surcharge on assessment and why it has been reduced to one third? He said that this surcharge Bill is unwanted measure. Sir, one thing we must say: when we request the Government to give us more money for the developmental activities, it is necessary that we must agree to taxation measures also. Government is compelled to resort to taxation. Without taxation, the Government cannot find the money for developmental activities in the State. As such, I feel that the comment

made by the Hon'ble Member that this particular Bill is unwarranted, is not correct. My friend will definitely agree that unless Government resorts to this kind of taxation, Government will not be in opposition to get money for developmental activities. He should therefore understand that this measure is in the interest of the State.

With these few remarks, I commend the Budget proposals, Sir.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ಲೆ-ಡಿ-೧೯೬೬ ಪುಟಗಳು: ೭೨-೭೭

ಮಾನ್ಯ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಭಾಷಣದ ಮೇಲೆ ವಂದನಾ ನಿರ್ಣಯದ
ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ (೧೯೭೦)

Mr. Chairman, Sir, there has been a lot of criticism regarding the Address of the Governor to the effect that it is only a piece of literature and contains nothing. Sir, it is an established fact that when we want to write a piece of literature without substance, literature cannot go on from pages to pages. If we go through the speech of the Governor, I must frankly admit that there are lots of developmental activities to the credit of the Government. The Governor has given a very graphic picture of the developmental activities and it is really improper, or rather unwise, to say that the Speech contains nothing.

As you know we achieved independence in the year 1947 and thereafter it was only a period of experiments because as you know a boy till he attains the age of maturity only makes experiments and ultimately he takes decisions to follow a particular pursuit. Like

that 21 years or 22 years in a Nations history is not a big period. After all we have made lot of experiments and now the time has come for us to take decisions. Now, we are mature to understand what is good for the country and what is bad for the country.

From the address one can see that the Government has taken lot of pains to implement the programme that is before the Government. The most important among the items is land reforms. My friend Sri R.B. Naik has narrated what the difficulties of the Government are in implementing these land reforms. Sir, I must congratulate the Government, because to me which seems to be a pioneer State in the country which has gone ahead and boldly told the people that we are going to resume land after paying money from our own treasury and that land should be distributed to the landless and to the tenants. No country has done this. This is not a progressive outlook? After all critics may say anything. But these are facts.

Then there is another aspect in the Governor's Address. That is, regarding the boarder issue and the Mahajan Commission Report. The states were reorganized in the year 1956. It is only about 13 years now, and all these minor problems have remained unsolved. When we achieved independence there was a spirit of unity; there was a spirit of oneness and the spirit of love. But slowly, it has started evaporating! One man cannot see eye-to-eye with his neighbour, or a state cannot see eye-to-eye with another state. Who is responsible for this? I must say the people who are at the helm of affairs, and if that attitude is continued for long, they will have to bow down in shame tomorrow and admit to this younger generation their responsibility for ruining this nation. It is high time for them; let them solve this problem.

As you have read in today's paper the problem regarding Chandigarh has been solved. It could have been solved three or four years ago. They have created any new city? I want to know that are the difficulties in the way of their implementing this report? For this Mysore-Maharashtra problem, a new commission was appointed and the hon'ble justice Mahajan was appointed as one-man commission. He gave a report and till today it is not implemented. What does it show? This shows that they appointed a person in whom they had no confidence; if so, why did they appoint him? If the Centre is to follow this procedure, I am sure this Country is bound to go to dogs. After all we are one Nation. We have got to tolerate our neighbors. Let them speak Marathi or Telugu or any language. After all, language does not matter. It is the relationship that matters. In the interest of the Nation, I once again appeal to those at the Centre to solve this problem immediately,

Sir, my friend Sri Kattimani while speaking made some remarks regarding Government machinery to the effect that the entire machinery is corrupt. Of course, I do not say that the entire machinery is corrupt. But some people are corrupt. Who is responsible for that? Unless the society is corrupt, the machinery will never go corrupt. So, it is the society that is responsible for this corruption.

Sri D. Rajgopal : Why does the Government exist?

Sri S.D. Gaonkar : - If I do not offer bribe, the officer cannot accept. It is ultimately the responsibility of the citizens to train the officer. If he is a corrupt man, mend him properly and see that he does not go corrupt. What we do is; we just approach a man and just to get priority over others give some money and get the work done

so, ultimately the society is responsible. After all, this is machinery, which was created by the Britishers for their own purpose. We cannot change this machinery overnight. Let the Congress Government be there or any other Government be there, the machinery is going to be the same. It has to be trained. We are in a democratic set up and democracy requires lot of time for things to move. So, what I would like to submit is, corruption may be there, here and there. It is bound to be there. But there is limit to this corruption. Ultimately, it is the society that is responsible for this and not the Government.

Then there is another item in the Address regarding the Pay Commission Report. Of course, a lot of my friends have complemented the Government of having accepted the Report partially. But, I am not happy over that, because I follow one principle in life. We should not feed those who are well fed, but we must feed those who are ill fed. After taking into consideration the Tukol Report, they have given some relief to the Government servants and the expenditure comes to the tune of about Rs. 10 crores. As you all know, there is unemployment in the Country. Even the First class engineering graduates, Diploma holders, Medical graduates, are without jobs. Instead of giving the Government Servants Rs. 10 crore, I would have been very happy if the entire amount of Rs. 10 corers was spent in solving unemployment problem. Even by payment at the rate of Rs. 200 or 250 p.m. per individual, that would have provided employment to nearly about 40,000 persons. So, I am of the opinion that instead of giving something here and there, this amount could have been spent to solve the unemployment problem. Give them training in agriculture or industries. Let them work hard and get proper training.

Instead of giving a little here and there, if that had been done, it would have solved the unemployment problem to a certain extent.

Then I come to Agriculture. Much has been said about intensive cultivation and improved seeds and supply of fertilizers. Here, one important thing to be noted is, there is remarkable change as far as green revolution is concerned. There is no doubt about it. But, who is responsible for it? Agriculturists are responsible and not the officials, because, if we approach the Agriculture Department, I must say that they know nothing. An agriculturist can get some incentive on account of prices and on account of encouragement given by the appropriate authorities; we can say that there is some progress as far as green revolution is concerned. But, all these Agriculture Officers, I must say, practically do nothing. Not a single officer visits the spot; if you seek help or guidance, they are not in a position to give. Let the agriculturists be given proper encouragement. There should be stability of prices. As we all know, price of rice has come down. If this continues, agriculturists will in future think why they should grow paddy and why not switch over to something else, which may be cash crops. So, what I want to impress upon the Government is, let them stabilize the prices; let there be over production. If that is done and if timely supply of fertilizers and good seeds are made, all agriculturists will grow more and it will go a long way in improving green revolution. Sir, there is another aspect. Whenever there is some sort of agitation by the government servants, the Government goes to their rescue. They increase their D.A. and their pay. But what about agriculturists? Supposing tomorrow, crops fail; they are not going to be compensated. Government does not give them money to sustain themselves. So, this

is a class, which has been responsible for running the Government, which is responsible, for feeding the people. I want that they must be given special concession as far as fertilizers or agricultural implements, loans are concerned. Let them give them first priority.

Regarding fisheries, my friend Sri Naik has requested me to say a few words to the credit of the Government. I must really say that this fisheries project has improved a lot in both the South Kanara District and the North Kanara District of our State. Mechanized boats have been distributed on subsidy-cum-loan basis. There is a lot of demand for these boats. But, as we go on increasing the number of mechanized boats, there must be proper facilities to preserve the catch. We have a coastline of nearly 200 miles, but we have hardly 10 to 12 cold storages. That is not sufficient. Over and above that, we do not have proper communication facilities to bring the catch to the cold storage. So, the coastal communication has to be developed a lot. Of course, something has been done, but that is not sufficient. The number of cold storages will have to be increased not only in coastal areas, but they will have to be set up in areas like Hubli, Bangalore, Bellary, etc., where they can take their catch and store there. Otherwise, if storage facilities are not there, then the fishermen will not get proper price for their catch. This is the most important part of this programme.

Then there is a system of allotting boats. Boats are given only to 4 contractors who have been trained in mechanisation. Recently, to my surprise, I came across a couple of instances wherein these 4 persons do not see eye-to-eye with each other with the result,

the boats do not operate properly, and the Department has been a complete failure in solving this problem. Such things are going on for the last 8 months. On so many occasions, I contacted the Departmental Head and requested him to solve this problem. But till to day, it has not been solved. If these things go on, I am afraid, the entire scheme may not bring us the desired result. This is a very important aspect, because when we go for mechanised boats on loan-cum-subsidy basis, it is for these people to run them properly and see that the loan is paid back. I was told that a lot of loan amount is outstanding on account of this difficulty. I think the Department must take proper action, and see that the loan is also recovered and the difficulties of these people are also solved.

Regarding ports, I am very happy that an all-weather port is being built at Mangalore, but the pace of this work is not to our expectation, in the sense, it is going a bit slow. The Governor in his address has said that "the construction of a 30ft. draft deep sea all-weather harbour at Panambur near Mangalore was taken up by the Government of India." Now, I would like to submit here that small ships are not economical. Now a day, Japan, Czechoslovakia and other big countries who undertake the construction of ships want to go in for bigger ships of the capacity of 1 lakh, 2 lakhs and lakhs tons. If these ships come into operation, I think the 30 ft. draft deep-sea port at Panambur will be of no use. I am of the opinion that his 30 ft. draft depth should now itself be enlarged to 40 or 50 ft. draft depth.

Mr. Chairman : - That is only the first stage of development. The second stage will come with deeper draft.

Sri S.D.Gaonkar :- I know that, even then, this first stage itself is going to be a useless project. After all, we will be spending a lot of money on the construction of this port now, and so, why not we anticipate this emergency 50 ft. deep now ? The international shippers are now giving up small ships and they are going in for the construction of bigger ships, which require 40 to 50 ft. draft depth harbor.

My friend Sri R.B. Nailk referred to the ports to be developed at Honavar, Malpe and Karwar. Sea transport is the cheapest mode of transport and so, it is necessary to develop these minor ports. They will not come in the way of the development of the major port at Panambur. A Japanese Study Team had come to Karwar to investigate the possibility of developing Karwar port. By this time, they must have given their report. I request the Government to take-up this scheme of development of Karwar port as early as possible.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೩೧-೧-೧೯೭೦ ಪುಟಗಳು: ೩೬೬-೩೭೦

ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ಅಂಗೀಕೃತ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ “೧೯೭೦ರ ಮೈಸೂರು
ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ
ಸಂಸ್ಥೆಗಳು(ತಿದ್ದುಪಡಿ)ವಿಧೇಯಕ”ದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ

Sir, while welcoming this progressive measure, I would like to refer to only one selection and that is, Amendment of Section 78. Section 78 is sought to be amended so as to assign ten percent of the land revenue to the Panchayats instead of five percent. It is very happy sign and I think the main intention of the Government is to increase the

financial position of these institutions because many of these Panchayats are not in a position to do some of their obligatory functions. But here, I would like to give a word of caution. This 10 percent of the contribution will be given by the Government to all the Panchayats to be expended towards a particular purpose. While giving this 10 percent contribution, I would like to suggest one thing. As has been suggested by my learned friend Sri Balakrishna Gowda, most of these Panchayats have to collect a lot of arrears. Arrears are not at all collected by these Panchayats and whatever grant they get from the Government, they spend towards the pay of the staff and if something remains thereafter, they will do some work here and there. Instead of following this procedure, I would say that the Panchayats that collect cent percent of the arrears should be given this 10 percent. If they collect 50 percent of the arrears, it should be reduced percent and if they collect 25 percent, it should be reduced to 2 percent. Because, if you go on feeding them by giving 10 percent or 5 percent, there will be practically no initiative on the part of these Panchayats to collect the arrears of taxes and they will only depend upon the grant of the Government. I think the Government will have to bring an amendment in this behalf in future, or if they are competent to make Rules which empower to give directions to the granting authorities, that will go a long way.

My friend Sri Balakrishna Gowda referred to North Kanara District and said that much more grant is paid to the Village Panchayats there. It is the only District in the State, which gives nearly Rs. 7 crores of forest revenue to the Exchequer, under the circumstances, the contribution given to these Village Panchayats, is meagre. I humbly

urge upon the Government that this *ad hoc* grant as far as the Panchayats of North Kanara District are concerned, should be increased. It should be seen that their position is brought up to a particular level. With these remarks, I conclude my speech.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೬-೨-೧೯೭೦ ಪುಟಗಳು: ೬೧೦-೬೧೧

೧೯೭೦ರ ಭೂಸುಧಾರಣಾ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಮಸೂದೆ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ

Sir, while welcoming the so called a complicated measure, I really compliment the Government for taking some earnest steps to solve this long-standing problem. as will be seen from the Bill there is an amendment to section 2 of the Mysore Land Reforms Act, 1962 namely:

“Clause 2 (iii) after clause (9), the following clause shall be inserted, namely. –

“9(a) Court means the Court of Munsiff within the local limits of whose jurisdiction the land is situate.”

there is another definition regarding ‘fragment’. ‘Fragment’ means a plot of land of any class the area of which is less than such area as may be notified by the State Government for that class of land for the local area concerned.”

this fragment is quite different from the fragment defined in the Prevention and Consolidation of Holdings Act. as far as third fragment is concerned, I would like to bring to your kind notice that fragment means a fragment as defined in the Mysore Prevention of

Fragmentation and Consolidation of Holdings Act, 1966. further it has been clarified like this:

First class wet land or garden land possessing facilities with assured irrigation where 2 crops of paddy can be raised ½ acre.

This is a fragment

Second Class 2/3 acre

Third Class 5/6 acres

Fourth Class 1 acre.

Suppose a man holds 4 acres of land and out of the 4 acres 2 acres are with the tenant. If he files an application for resumption is concerned Section 14 says that the right of a land lord to resume for cultivating the land personally shall be subject to the following conditions, namely, if the land lord owns land not exceeding 2 basic holdings he shall be entitled to resume one half of the land. suppose I hold 4 acres of land of which 2 acres are with a tenant and tomorrow I file an application for resumption of the land held by the tenant and if the court were to pass an order under this section, I will get only one acre out of the land which is in possession of the tenant. If one acre is to be given, it would be a fragment. How can the court pass such an order? If the court is to pass an order it has to pass an order in conformity with the rules and regulations and in conformity with the provisions of the law. This is a very fundamental aspect of this section and as such I feel this requires an amendment of this section regarding definition. Or else it has to be deleted and fragment is defined in the Prevention of Fragmentation and Consolidation of Holdings Act has

to be retained here and that should be made applicable. Because there are a number of cases pending and the courts and preceding officers are not in a position to pass any order. So I am of the opinion that no application will be disposed of and all these applications will lie in the court pending further clarification. So this is the opportune time for us to clarify this.

The Hon'ble Member Sri Subbhiah while speaking on this measure mentioned about the transfer of half-heard cases. Here I would like to make an earnest appeal to the Hon'ble Minister to issue instructions to the court even though it may be against the existing procedure and rules to issue any order to the courts. Even then care should be taken to see that half-heard cases should not be transferred to the neighboring court because it involves unnecessary delay and it would complicate matters. Then the party will have every right to ask for *de novo* trial of the half-heard case when it is transferred to another court. So I would suggest that half-heard cases should be retained in the same court itself and they should be allowed to be disposed of by the same court.

There is another aspect. My Hon'ble friend Sri Nayak referred to the location of courts. If you take my district, there are over 3 lakhs of cases and there is only one court. Either it is the Tribunal or Civil Court. In the fitness of things it is better to have more number of courts. I am really grateful to the Hon'ble Minister; he has already mentioned in the bill itself that there will be a number of courts for the convenience of applicants. So I suggest care should be taken to see that applicants, whether land lords or tenants, are not inconvenienced and more courts should be opened in backward areas where there

are no communication facilities available to the people. So it is better that additional courts are opened in such backwards areas. With these remarks, I conclude.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು : ೫-೨-೧೯೭೦ ಪುಟಗಳು: ೫೭೦-೭೨

Motion to consider the situation arising out of the move of the Central Government in respect of the Mahajan Commission Report deviating from the recommendations to the detriment of the Mysore State.

Mr. Chairman Sir, while supporting the motion moved by Sri. Anjanappa and the substitute motion that has been moved by Sri Y. S. Patil, I would like to make a few observations. Sir, as you know, on 22nd December 1953, the Prime Minister made a statement in Parliament to the effect that a commission would be appointed to examine “objectively and dispassionately” the question of the reorganization of the States of the Indian Union so that the welfare of the people of each constituent unit as well as the nation as a whole, is promoted. This was followed by an appointment of High Power Commission headed by Sri Fazal Ali under a revaluation of the Government in India in the Ministry of Home Affairs. The task of the commission was to investigate the conditions of the problem, the historical background, the existing situation and bearing of all important and relevant factors there on. In the resolution of the Government of India some board principles were indicated which would govern the problem of re-organization of States. The Principles are:

“ The language and culture of an area have an undoubted importance as they represent a pattern of living which is common in that area. In considering a re-organization of States, how ever, there are other important factors, which have also to be born in mind. The first essential consideration is the preservation and strengthening of the unity and security of India. Financial, economic and administrative considerations are almost equally important, not only from the point of view of each State, but for the whole nation.”

The commission had drawn up four principles on the basis of which they intended to investigate the problem and they are:

- (1) Preservation and strengthening of the unity and security of India.
- (2) Linguistic and culture homogeneity;
- (3) Financial, economic and administrative considerations and
- (4) Successful working of the national plan,

As you know the Fazal Ali Commission went from place to place and undertook the task of forming the States on the linguistic basis. On the recommendations of the Commission, the States Reorganization Act, 1956 was passed. The New Mysore State accordingly shall have the following boundaries:

- (a) The territories of the existing State of Mysore;
- (b) Belgaum District except Changed Taluk and Bijapur, Dharwar and Canara Districts, in the existing State of Bombay;
- (c) Gulbarga District except Kodangal and Tandur Taluks; Raichur District except Alampur and Gadwal Taluks, and Bidar District exept Ahamadpur, Nilanga and Udgir Taluk

and the portions specified in clause (d) of sub-selection 1 of section 3 in the existing State of Hyderabad.

- (d) South Kanara District except Kasargod Taluk and Amindivi Islands, and Kollegal Taluk of Coimbatore District, in the State of Madras; and
- (e) The territories of the existing State of Coorg, and there upon the said territories shall cease to form part of the said existing States of Mysore, Bombay, Hyderabad, Madras and Coorg, respectively.

Sir, as can be seen from the States' Reorganization Act parts from Bombay Karnataka, parts from Hyderabad Karnataka, parts from Madras State, Coorg and Old Mysore State are brought together and a new State is formed. What was the principle behind in forming the States? The first was the unity of the country. The second was the administrative conveniences. The third one was culture and the last one was the language. Though the States were formed on linguistic basis, the language was given the least importance. After the formation of the linguistic States, the border disputes arose. It is difficult, as you know, to form the States by taking out men speaking Marathi into Maharashtra, the men speaking Kannada into Karnataka, the men speaking Tamil into Tamilnad and all that. It is humanly impossible. So, taking into consideration all these broad principles, the States were formed in the best interests of the Nation. What is the result now? The stalwarts laid their lives for the unity of the country in pre-independence days. After independence, what has been achieved now by the formation of these linguistic States? Everywhere we are witnessing disruption, hatred, the Kannada-speaking man does not tolerate the

Marathi-speaking men and the Marathi-speaking men do not tolerate the Kannada-speaking men. We are heading towards where? This country at no time was under one Government or under one Empire. Now the country has one Government, one constitution and one flag. But we cannot tolerate each other. Some people for their own purpose have raised this border issue and the Government of India appointed one-man commission headed by justice Mehr Chand Mahajan. Sri Mahajan was a man of high calibre. He was the man who retired as Chief Justice of the Supreme Court of India. He toured from place to place and ultimately gave a report. As you know, the State re-organization Commission that was headed by Fazal Ali took a district as a unit barring a few exceptions here and there like Chandighad Taluk, which was given to Maharashtra State. 92 percent of the people are speaking Marathi there. Kollegal Taluk where the majority of the people are speaking Kannada was given to Mysore. We may be having villages where we can get cent percent of the people speaking one language. But in cities, we will be having different people speaking different languages. Take for example Bangalore. Can we afford to give it to the neighboring State? We have to take District as a whole, but no parts of a District. If we go on at this rate, I am afraid, there is no future for this country. We must give more attention towards the unity of the country leaving aside all these petty things. Now we are only interested in our own States creating our own Empires at the cost of this great country.

Sir, as we know, this Mahajan Commission Report was never placed before the Parliament of discussion and as I understand from the papers of course it is only a here say- I am told that the Prime

Minister has given a formula regarding the settlement of this border issue. Earlier to this, she has also given a verdict regarding Chandigarh. When you want to apply a principle, it must be uniform in all cases; it may not be something there and something else here. In Chandigarh what is it that they have done? They have not bifurcated the city; they have kept it intact and given it to Punjab. In view of this, the central Government has given Rs.20 crores to Haryana to create a new City. These Rs.20 crores do not belong to one citizen. Every citizen has a right over these Rs.20 crores. It is given at our cost. If that principle is applied there. Why not apply the same principle as far as Belagaum is concerned? If Maharashtra wants a City like Belagaum, let them be given the required amount to create such a city. This is not proper as far as the country is concerned. We must have a uniform policy, otherwise, I am afraid the citizens of this great nation will have a absolutely no respect for these leaders.

As you know, Sir, a large portion of our territory was occupied by China, and our beloved Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru made a statement saying that not a blade of grass grows there and that territory would-be of no use to China. But today what has happened? Major roads were constructed in this particular area. Lot of ammunitions are being supplied to our enemies there and our own people are trained there to fight against theory own nation. The statement, which was once made by an eminent person like Jawaharlal Nehru, what is it that it has brought to us, we can see with our own eyes now? You will not know what part of the nation would be useful and at what time. We cannot afford to lose even an inch of this great country's land because it has been obtained on the sacrifice of thousands

of people who have laid their lives for the sake of this nation. Suppose tomorrow time may come for us to tell our younger generation as to what we have done during this crisis. We have to bow down in shame and tell them that we have done nothing. Sir, in the interest of the nation whether a small part remains here and there is immaterial. But we have to see whether poor people are affected by these changes. Suppose a portion of Belagaum remains in Maharashtra heavens is not going to fall or if it remains in Karnataka they are not going to lose anything. But if a poor man who is worried about his own belly is to be penalized and troubled, I think the whole nation will be held responsible for all the inconveniences we have to view this spectacular aspect from a very broad angle. After all the country is one. It matters very little whether a portion is here or there. So in the interests of the Nation, my humble request to the persons in authority is to abolish all the States. We are very friendly with Maharashtrians, Gujrathis and so also with the State of Tamil Nadu. The entire North Kanara District was in Maharashtra State previously. When all these four districts were in Maharashtra State, we lived like brothers. But what has happened now? By the formation of these States the feeling have run to such an extent that a Kannada man hates a Marathi man and a Marathi man hates a Kannadiga, a Gujarathi hates a Marathi and so on.

Sri G. V. Anjanappa . – What about your Konkani State?

Sri S. D. Gaonkar . – I am coming to that. Sir, in the interest of the Nation, it is better to abolish these States. Let them have some straight formula to form the States. If they are to form all these States on petty considerations, a time may come for Konkani people like me

to ask for a Konkani State including Bombay, Goa, Rathnagiri and part of South Kanara, because if we yield to one pressure there will be no end to it. It may lead to anything else. My friend Smt. M. R. LAKSHAMMA may ask for "Mahilasthan". so, let us put an end to all the bickerings once for all. suppose you want to deviate from the principles adopted by the States Reorganization Commission; that means that the work was entrusted to the S.R.Commission was of a different nature and what they have done does not justify the Government of India's Resolution. After all, the Mahajan Commission was appointed by the Central Government, and it had given a report. it was never discussed on the floor of the Parliament, and without considering that, now a new formula has come up and by that new formula, I am rather astonished to read from the press.

"According to the most authentic information available since the Prime Minister mooted her new formula to solve the Mysore Maharashtra border dispute, Maharashtra is to receive from Mysore, in addition to part of Belagaum city south of the railway line, 233 towns and villages in Belagaum and Khanapur taluk of Belagaum district, Haliyal taluk in north Kanara district and Santhpur, Bhalki and Humnabad Taluks of Bidar district over and above the areas recommended for transfer from Mysore to Maharashtra by the Mahajan commission.

Mysore in return, is to receive all the 247 towns and villages in Kholapur, Sholapur and Sangali Districts, which the Mahajan commission said, should be merged with Mysore plus eight villages in Mangalwedha taluk in Sholapur District.

In all, Maharashtra will get 297 villages and towns (population 529,230) against 164 recommended by the Mahajan Commission and Mysore 255 villages and towns (population 360,018) against 247 recommended by the same body.

The Prime Minister's formula makes vital departures from the Mahajan report in that it gives nearly one-third of Belagaum City, including Shapur and Talkwadi, with a population of 50,000, to Maharashtra. Maharashtras' claim to Belagaum City had been disallowed by Mr. Mahajan.

Mrs. Gandhi's proposal includes the transfer to Maharashtra of seven villages in Belagaum taluk (South) (population 33,113) 18 forest villages in Kannapur taluk (population 4,623), 90 villages in Haliyal taluk (population 42,691) and 118 villages in Santpur, Bhalki and Humnabad taluks (population 1,17,803).

The Mahajan Commission had negatived Maharashtra's claim to Haliyal in North Kanara District and Santpur, Bhalki and Humnabad, all of which are in Bidar District.

The Mahajan recommendations, which the Prime Minister seem to have accepted, suggest the transfer of the following areas from Mysore to Maharashtra:

- (a) The town of Nipani, 40 villages of Nipani in Chikodi taluk of Belagaum District.
- (b) Nine villages of Hukeri taluk of Belagaum district.
- (c) Sixty two villages of Belagaum taluk and
- (d) 152 villages of Khanapur taluk.

According to the Mahajan Recommendations, the whole of Akkalkot taluk with, Akkalkot town, 41 villages of Jath taluk, 65 villages in South Sholapur taluk and 15 villages of Gadlinglaj taluk are to be transferred form Maharashtra to Mysore”.

Sir, the Bombay Government claimed 50 villages in Karwar taluk and nearly about 131 villages in Supa taluk and about 12 villages in Haliyal taluk. Sir, as you know, the language spoken by these people is predominately Konkani. But apart from the language, much syphasis has been laid on the contiguity and to the administrative conveniences. Suppose a part of Halliyal or Suppa is given to Maharashtra, personnaly I have no objection and it does not matter to me; But what worries one is as to what would happen to the people to those areas? we know the treatment given to these people by Maharashtra State. In Suppa taluk the population is only 18,000, from population point of view, it is a very small taluk. But in area it is the biggest taluk in North Kanara District and ample forests are there; The Kali Hydro-electric project comes in Supa taluk. what I want is the administrative set up should be first set right in the interest of poor man and ultimately if these people are satisfied with the treatment etc., I have personally no objection for transfer of areas form one State tot he other. I also want that all the border disputes should be solved once and for all. With these words, I thank the Chair and conclude my speech.

ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆ

ವಿಷಯ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ 1800 ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು (ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಮೋಟೀವೇಟರ್ಸ್) ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ.

ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, “ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ 1800 ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಅರಣ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಈ. ಟಿ. ಶಂಭುನಾಥ (ಅರಣ್ಯ ರಾಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು): ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಮೊನ್ನೆ ದಿವಸ ಈ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅದರೂ ಸಹ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ವಿಷಯ: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ 1800 ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು (ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಮೋಟೀವೇಟರ್ಸ್) ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿರುವುದರ ಬಗ್ಗೆ.

ರಾಜ್ಯ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಯೋಜನೆ 1983ರಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1468 ಜನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರು ಅಂಶಕಾಲಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿತ ಗೌರವಧನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಅರಣ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆ 31-03-1992 ರಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಾಗ್ಯೂ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ 92-93ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಿಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಮಂಜೂರಾತಿಯನ್ನು ಕೋರಿ ದಿನಾಂಕ 21-02-1992ರಂದು ಇಲಾಖೆಯು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಡತವು ಈಗಾಗಲೇ ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೂ ಮುಂದುವರೆಸಲಾಗುವುದು.

ಬೇಡಿಕೆಗಳು:

- 1) ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಯೋಜನೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಸರ್ಕಾರೀ ನೌಕರರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಉತ್ತರ: ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು 1985ರಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಾಗಲೇ ಅವರ ಕೆಲಸ ಅಂಶಕಾಲಿಕ ಎಂದು ಇದ್ದು ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಾಗ ಆ ಹುದ್ದೆಗಳು ರದ್ದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ದಿನಾಂಕ 27-06-1990 ರಂದು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆದೇಶದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಯೋಜನೆಯು ಪೂರ್ಣವಾದೊಡನೆ ರದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನವು ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅಂಶಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗಿದ್ದು, ಇದೀಗ ಒಂದು ವರ್ಷ ಎಂದರೆ 92-93ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಬೇಡಿಕೆ:

- 2) ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರ ಗೌರವ ಧನವನ್ನು ಖಾಯಂಗೊಳಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.

ಉತ್ತರ: ಈಗಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಸರ್ಕಾರವು ಈಗಾಗಲೇ ಇಲಾಖೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಆದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು.

ಬೇಡಿಕೆ:

- 3) ಯಾವುದೇ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಬಾರದು ಹಾಗೂ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಪುನರ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತರ: ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಪುನರ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರನ್ನು (!) ಅಸರ್ಮಪಕ ಕೆಲಸಗಾರ ಅಥವಾ (2) ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಬೇಡಿಕೆ:

- 4) ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೇರಕರ ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರಿಗೆ ವಯೋಮಿತಿಯ ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.

ಉತ್ತರ: ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೇರಕರು ಮಂಡಲ್ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಮಾಹೆಯಾನ ರೂ.250 ಮಂಡಲ್ ಪಂಚಾಯಿತಿಯವರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಹಣದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜವಾಹರ್ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ 357 ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಅವರ ವೇತನ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬೇಡಿಕೆ:

- 5) ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರು ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿಯನ್ನು 40ಕ್ಕೆ ಸಡಿಲಗೊಳಿಸುವುದು.

ಉತ್ತರ: ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರು ಸಾಮಾಜಿಕ

ಅರಣ್ಯೇಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಭವ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವರು ಪದವೀಧರರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ ಹಲವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಫಾರೆಸ್ಟರ್, ಫಾರೆಸ್ಟ್‌ಗಾರ್ಡ್ ಹಾಗೂ ವಾಚರ್‌ಗಳ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ ಕೊಡಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮಾನ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಇವರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುವುದು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವ್‌ಕರ್: ಇದರಲ್ಲಿ 1,468 ಜನ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಡಬಲ್ ಗ್ರಾಜುಯೇಟ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ, ಎಷ್ಟು ಜನರು ಗ್ರಾಜುಯೇಟ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಜನರು ಪಿಯುಸಿ ಪಾಸ್ ಆದವರು ಇದ್ದಾರೆ? ಎಷ್ಟು ಜನರು ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಸಿ ಪಾಸ್ ಆದವರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಾ?

ಶ್ರೀ ಈ. ಟಿ. ಶಂಭುನಾಥ: ವಿವರಗಳನ್ನು ತಾವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಕೂಡ ತಮಗೆ ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವ್‌ಕರ್: ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಯೋಜನೆ ಮೂರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ರದ್ದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಮತ್ತು ಯಾವುದೇ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಬಾರದು, ಹಾಗೂ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕವನ್ನು ಪುನರ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ತಾವು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಿಂದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಇದು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಶ್ರೀ ಈ. ಟಿ. ಶಂಭುನಾಥ: ಆ ತೀರ್ಮಾನ ಅವರನ್ನು ಅಪಾಯಿಂಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಇತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನ ಆಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅವರನ್ನು ತೆಗೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ.

ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆ

ಕಾರಾವಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಳ್ಳಬಟ್ಟೆ ದುರಂತದ ಬಗ್ಗೆ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ (ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರ). - ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ದಿನಾಂಕ 01-07-1992ರಂದು ಕಾರಾವಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಳ್ಳಬಟ್ಟೆ ದುರಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮತ್ತು ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ (ಮಾನ್ಯ ಗೃಹ ಮತ್ತು ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವರು). - ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ,

ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಶ್ರೀ ನಾಣಯ್ಯನವರೂ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಯಶವಂತ ಹೆರವಟ್ಟಿ, ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರುಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

“ಇದೊಂದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಘಟನೆ. ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ, ಆಗ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾನು, ಕಾರವಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಈ ನಡದೃಷ್ಟರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲು ಸಹ ಆದೇಶ ನೀಡಿದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಕಾರವಾರ, ಬೆಳಗಾಂ ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕದ ಗೋವಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗೋವಾ ಫೆನ್ನಿಯ ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಇತ್ತೀಚಿನದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದಿನಾಂಕ 01-07-92, 02-07-92 ಮತ್ತು 03-07-92ರಂದು ಕೋಡಿಬಾಗ್ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಕಾರವಾರ ಟೌನ್‌ನ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ತಲೆ ಸುತ್ತುವಿಕೆ ಮತ್ತು ವಾಂತಿ, ಫೆದಿ ಖಾಯಿಲೆಗಳಿಂದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಬಂದರು. ಇವರ ತಪಾಸಣೆಯ ನಂತರ ಇವರ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ದೋಷಪೂರಿತ ಸಾರಾಯಿ ಸೇವನೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. 01-07-92ರ ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ 05-07-92 ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾದವರಲ್ಲಿ 8 ಜನ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. 8 ಜನರನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಪೂಜಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ನಂತರ

ಪಣಜಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ನಂತರ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ, ಹಾಗೂ ಎಕ್ಸೈಜ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು, ರೋಗಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ನೆರವನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ವಿಷಪೂರಿತ ಮದ್ಯ ಸೇವನೆ, ಇವರ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ವಿಚಾರ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಬಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿ ಕಾರವಾರ ಶಹರಿನ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಶಾಸ್ಪದ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿ, ಸುಮಾರು 28 ಸ್ಥಳಗಳಿದ್ದ ವಾಷ್, ಫೆನ್ನಿ ಮತ್ತು ಲಿಕ್ಕರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಲಿಕ್ಕರನ್ನೂ ಸಹ ನಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಅಬಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೊಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ವಿಶೇಷ ಇ.ಐ.ಬಿ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕಾರವಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ರೀತಿ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಣಿಕೆಯಿಂದ ಲಿಕ್ಕರನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾದ, ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅರೆಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಶೋಚನೀಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಸಾಗಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟದ ಅಪಾದಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೋಡಿಬಾಗದ ಸಿದ್ದನಾಗ ಹರಿಕಾಂತ್ರ ಎಂಬುವರ ಹೆಂಡತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಹೋಮಿ ಎಂಬುವರೂ ಸಹ ತಾನು ಈ ಸಾರಾಯಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಮೃತ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದನಾಗ ಹರಿಕಾಂತ್ರನನ್ನು ಸಹ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ತನಿಖೆ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಸಾರಾಯಿಯ ಸ್ಯಾಂಪಲ್‌ಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಕೆಮಿಕಲ್ ಅನಾಲಿಸಿಸ್‌ಗೂ ಸಹ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ವರದಿಯನ್ನು ಕಾಯಲಾಗಿದೆ.

ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಗೋವಾ ಫೆನ್ನಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಾರಾಯಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯದಾಗಿದ್ದು, ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಕರವೆಂದು, ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಗೋವಾ ಫೆನ್ನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ ಎಂದೂ, ಆದ್ದರಿಂದ ಕಳ್ಳಸಾಗಣಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನವಿದೆ ಎಂದು ವರದಿ. ಗಡಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿ ಇಲಾಖೆ, ಚೆಕ್ ಪೋಸ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ವ್ಯಾಪಕ ಬಂದೋಬಸ್ತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಇಂತಹ ಪಿಡುಗನ್ನು

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೂ ಅಬಕಾರಿ ಮತ್ತು ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಇಂತಹ ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆ ನಡೆದಾಗ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ದೇಸಾಯಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದ ಆಯೋಗ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸುಧೀರ್ಘ ವರದಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಲವಾರು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಲಹೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೇವೆ. ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ತನಿಖಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ಒಬ್ಬ ಅಬಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಕಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಗಣಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಪೋಲೀಸ್ ಮತ್ತು ಅಬಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜಂಟಿ ಧಾಳಿ ಪಡೆಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಈ ತಂಡ 1991-92ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 26,977 ಧಾಳಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದು, 2038 ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದು, 264 ವಾಹನಗಳನ್ನು ವಶ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸುಮಾರು 50 ಲಕ್ಷ ಲೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ವಾಷನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದೆ. 26,950 ಲೀಟರಿನಷ್ಟು ಫೆನ್ನಿಯನ್ನೂ ಸಹ ನಾಶಪಡಿಸಿದೆ. ಎನ್‌ಫೋರ್ಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿ, ಇಲಾಖೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಗುಪ್ತ ದಳದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಡೆದು, ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಲು ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಎನ್. ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್. - ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಈಗ ತಾನೆ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದರು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದು. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ, ನೆರೆರಾಜ್ಯವಾದ ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥಾದ್ದು ದಿನಾಂಕ 01-01-1992ರಲ್ಲಿ ನಡೆದು 300 ಮಂದಿ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ತಾನೇ ಓರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದುಃಖದ ಘಟನೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು

ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿತ್ತು ಇದ್ದೇನೆ. whether it is possible to evolve a national policy to prevent all these instances of consumption of illicit liquor?

ಶ್ರೀ ಯಶವಂತ ಹೆರವಟ್ಟಿ. - ಮಾನ್ಯ ಉಪಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಹಿ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಬೀತಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್. - ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಯಶವಂತ ಹೆರವಟ್ಟಿ. - ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿವರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿವರಗಳು ಏನೋ ಸರಿಯಿವೆ. ಆದರೆ ಏನು ಗೋವಾದಿಂದ ಫೆನ್ನಿ ಬರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಅನಧಿಕೃತ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳ್ಳಬಟ್ಟೆ ಸಾರಾಯಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಲಾಖೆಯದ್ದು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹತೋಟಿ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಾರಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿವೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾವು ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ, ಸಾವು ಆದ ೨೪ ತಾಸು ಆದ ನಂತರ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಸಾವು ತನಿಖೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇವೆಂದರೆ ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಆಶ್ರಯವಿದೆ. ಇದು ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ರಾಜಕೀಯ ಆಶ್ರಯವಿದೆ. ನನ್ನ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಬೇಡಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ ಏನು ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆದಿದೆ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಜ್ಯೂಡಿಯಿಸಿಯಲ್ ಎನ್‌ಕ್ವಯಿರಿ ಆಗಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತನಿಖೆ ಬರಾಬರಿ ಇಲ್ಲ, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದು ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಸುಳ್ಳು. ಆ ದಿವಸ ಸಿವಿಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಔಷಧಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರ್ ಅವರನ್ನು, ಪಣಜಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಬಹುಷಃ ಅಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಮತ್ತು ಡಾಕ್ಟರ್ ಇದ್ದರೆ ಸಿವಿಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಮಂದಿ ಬದುಕುತ್ತಾ ಇದ್ದರು ಎನ್ನುವುದು ವರದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮಾನ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಒಂದು ತನಿಖೆಯಾಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು

ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮನೋಭಾವನೆ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ಪ್ರಿಕ್ಸ್ ಮೆಶರ್ಸ್‌ನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್. - ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಒಂದು ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಾಲಿಸಿ ತರಹ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತರಹ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರದ ಕಮಿಷನ್ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಜೆಂಡಾದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಎರಡು ಸಲ ಸಭೆಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಅವರು ಕರೆದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಒಂದು ಸಭೆಗೆ ನಾನು ಹೋದಾಗ ಏನು ತಾವು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೂ ಕೂಡ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವೊತ್ತು ಗೋವಾದಲ್ಲಿರತಕ್ಕಂಥ ರೇಟು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಂಥ ರೇಟು ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಏನಿವೆ, ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಒಂದು ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಏನಿದ್ದಾರೆ, ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಧಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಒಂದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ೨೬ ಸಾವಿರ ಧಾಳಿಗಳನ್ನು ಮಡಿದ್ದಾರೆ. ೨,೦೩೪ ಜನರನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ೨೬೪ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ೫೦ ಲಕ್ಷ ಲೀಟರಿನಷ್ಟು ಫೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ದೇಸಾಯಿ ಕಮಿಷನ್‌ಗೆ ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಜನ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ದೇಸಾಯಿ ಕಮಿಷನ್ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಕಮಿಷನರ್ ಅವರ ಹತೋಟಿ ಇಡತಕ್ಕಂಥ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಇದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ ಎನ್ನತಕ್ಕಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಬಕಾರಿ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಇದೆ. ನಾನು ಕೂಡ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಬಾರ್ಡರ್ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಓರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಸ್ತಾ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಇದನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತರತಕ್ಕಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆದೇಶವನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಇವೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನಾಹುತವಾದಮೇಲೆ ಸರ್ಕಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂಥ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಮಸ್ತ ವರದಿಯನ್ನು ತರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವರದಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತು : ೧೩-೭-೧೯೯೨ ಪುಟಗಳು: ೮೩-೮೪

ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್

ದಿನಾಂಕ ೧೦ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೭೨ರಂದು ಮೇಲ್ಮನೆಯ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸತ್‌ಪರಂಪರೆಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಈ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದು ಇಬ್ಬರು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ. ರಾಮರಾವ್. ಚುನಾವಣೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಬಿ. ಪಾಟೀಲ್ ಅವರು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಅರಗಾವಿ ಅವರು ಇದನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ಅದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ. ರಾಮರಾವ್ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲ್ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವೈ.ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ಅನುಮೋದಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸದನದಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ಕಾತರದ ವಾತಾವರಣ. ಬಳಿಕ ಮತದಾನ ನಡೆದು ಏಳಿಕೆ ನಡೆದಾಗ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮತಗಳು ೩೨ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮತಗಳು ೨೪. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಸಿದ ಸಭಾಪತಿಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ವಿ. ರಾಮರಾವ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮತದಾನ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಭಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡ (ಕಂದಾಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು) ಅವರು ನೂತನ ಚುನಾಯಿತ ಸಭಾಪತಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಾ “ ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನೀತಿಸುಗುಣವಾಗಿ ಈ ದಿವಸ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಸದನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ತಾವು ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಆಯ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿದೆ. ತಾವು ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ ಮತ್ತು ಈ ಸದನದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಮತ್ತು ಉಪ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ತಾವು ಪಡೆದಿರತಕ್ಕ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಸದನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ನೀತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ನಿಲುವು ಏನೇ ಇರಲಿ ಅದು ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಈ ಸಭೆಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೀರಿ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ಭರವಸೆ ಇದೆ.”

ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎನ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು ಅಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

“ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ತಾವು ಇದೇ ಶಾನೇ ಈ ಸದನದ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕ ಮತಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ಈ ಸದನದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ದಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನಪ್ರಿಯ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾನು ಓದಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇಂದು ತಾವು ಈ ಸದನದ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಸ್ಥಾನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಸ್ಥಾನ. ಈ ಮೇಲ್ಮನೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯವರಾದ ತಾವು ಸಭಾಪತಿಯವರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಇಡೀ ಭಾರತ ಖಂಡದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತಮಗೆ ಈಗ ಲಿಂಗಿ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಂದರೆ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದರೂ ತಾವು ಅಪಾರವಾದ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಿಹಿಯಾದ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಿಮ್ಮಂತಹ ತಜ್ಞರು ಈ ಒಂದು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ಕೇವಲ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಯುವಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭಾರತಖಂಡದ ಯುವಕರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ನಾನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಯುವಕರ ಪರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ “ಇಂದು ನಾವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಾವು ಸಂಸ್ಥಾಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈಗ ತಾವು ಯಾವ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಅಲ್ಲ. ತಾವು ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಎನ್ನುವ ಅರಿವು ನಮಗಿಂತ ತಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಇದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗೆ ಇದೆ. ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮಗೆ ಈ ಸ್ಥಾನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಲಭಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅಗ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಅದು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ತಾವು ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ‘ಗಾಂವಕರ್’ ಎಂದು ಇದೆ. ಗಾಂವಕರ್ ಎಂದರೆ ಗ್ರಾಮವಾಸಿ ಎಂದು. ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕರ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸಮ್ಮಿಳನ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ತಮ್ಮ

ವ್ಯಾಸಂಗ, ತಮ್ಮ ವಿದ್ವತ್ತು, ಹರಿತವಾದ ಮಾತು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ, ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಪರ ಸ್ವಭಾವ- ಇವು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕವುಗಳು.” ಇದೇರಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿ.ಎಸ್.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಮತ್ತಿತರ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಒಂದು ವಿಷಯ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಜಿ. ಹಂದ್ರಾಳ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ಗಮನಿಸಬೇಕು. “ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಗಳೇ, ಹಿಂದೂಮೈ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾವು ಈ ಸದನದಲ್ಲೇ ನಾನು ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಸದನದ ಸಭಾಪತಿಗಳಾದುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಶಿಷ್ಯನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಯಾವರಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಗುರುಗಳು ವಿಶೇಷ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬೆಳೆದವನಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದ, ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ತಾವು ಹತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಗುರು ಆಗಿದ್ದೆ. ಆಗಲೇ ಎ.ಬಿ.ಸಿ.ಡಿ. ಕಲಿಸಿದವನು ನಾನು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದ ಬುದ್ಧಿ ಚೂಟಿ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ, ಮುಂದಾಳತ್ವ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈವೃತ್ತಿ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರೊಬ್ಬರು ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಸಭಾಪತಿಗಳಾದುದು ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದವನ್ನು ನನಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲಾ ಸದಸ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ನನಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಆನಂದವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಶಾಸಕರಾಗಿ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನಾನಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಈ ಸದನದ ಸತ್ಯಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಸದನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಗುರುವಾದ ನಾನು ಈವೃತ್ತಿ ದಿವಸ ಹಾರೈಕೆ ನೀಡಿ ತಮಗೆ ಅಯುಷ್ಯ ಅಮೃತರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕರುಣಿಸಲು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

ನಂತರ ತಮಗೆ ಸಂದ ಅಭಿನಂದನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಸಭಾಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ (ಸಭಾಪತಿಯವರು):- ಈ ಹೊತ್ತು ಚುನಾವಣೆ ಆದಮೇಲೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ತಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಇದು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಔದಾರ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾವುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಂತಹ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಶೀಮಾನ್ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಈ ಮೇಲ್ಮನೆ ಒಂದು ಘನವಾದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಮನೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ೮೦ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇವೊತ್ತು ಈ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ಆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಈ ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಭಾಪತಿಯವರ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಇರುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಾರಿ ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂಥಾದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಾತಾವರಣ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಆ ಒಂದು ವಾತಾವರಣ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಗೆ ತಕ್ಕಂಥ ವಾತಾವರಣ ಈ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜಣ್ಣನವರು ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಸಾರಿದಮೇಲೆ ನಾನಂತೂ ಎರಡು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವು ರೀತಿನೀತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಿದೆ. ಚುನಾವಣೆ ಆದಮೇಲೆ ಯಾರು ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷಾಗುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೇಮ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರ ಮೊದಲನೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಅನುಭವ ಪಡೆದಂಥ ಮಹನೀಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅನೇಕ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಒಂದು ಪಥದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ತಮಗಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೆ ಈ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನನಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ನನ್ನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಆ ಮಹಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೂ ಹೊಲಿಕೆ

ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭವೆಂದು ನಾನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅವರು ಹಿಂದೆ ಯಾವ ಒಂದು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಈ ಮನೆಯ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಗೂ ಕೊಂಡೊಯ್ದಿದ್ದಾರೋ, ಆ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತು ಈ ಮನೆಯ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮ ವಹಿಸಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಶ್ರಮವನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಲು ತಯಾರು ಇದ್ದೇನೆ. ಶಾಸಕರು ಆರಿಸಿ ಬಂದಮೇಲೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕೆಳಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಶಾಸಕನ ಕರ್ತವ್ಯ ಏನೆಂದರೆ ದೇಶದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರವೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಚಾರವಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಲಿ, ಅದು ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇರಲಿ- ಅದನ್ನು ಶಾಸಕರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಇರುವುದು ಜನತೆಯ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರ ಗುರಿ ಒಂದೇ. ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನು ಯಾವರೀತಿ ಸುಧಾರಿಸುವುದು- ಇದೇ ಅವರ ಕೆಲಸ. ಇದೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವಾದ ಕೆಲಸ. ಈ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ನಾನು ಕೂಡ ಸಹಭಾಗಿರಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮನೆಯ ಪರಂಪರೆ ಅಥವಾ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ, ಮುಂದೆ ಕೂಡ ಕೊಡುವವರಿದ್ದೀರಿ. ಕೆಳಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದಂತಹ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಧೇಯಕಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಜನರು ಬಹಳ ನುರಿತಂತಹ ಜನರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನೆಯ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಯೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ, ಮುಂದೆಯೂ ಅದನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಸಂಬಂಧ. ಸದಸ್ಯರು ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಲಿ ಅವರನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಿಂದ, ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನೋಡಲು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತಾವು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಹಿತವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಅರ್ಹನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ನೀವೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಂತಹ ಗುಣಗಳು

ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ನೀವು ಹೇಳಿದಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಒಂದು ವಾರ್ನಿಂಗ್ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದೆಂದು ಅಶಿಸುತ್ವೇನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಕೂಡ ಉಕ್ಕೇರಿ ಬಂದಿದೆ. ತಾವೆಲ್ಲ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದೇರೀತಿ ನನಗೆ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುವ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ನೀಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ನಾನೇನೂ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.”

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ದಿನಾಂಕ ೧೦-೪-೧೯೭೨ ರಿಂದ ೧೩-೫-೧೯೭೨ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸ್ವರಣೀಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ದೇವರಾಜ್ ಅರಸು ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣದ ನಾಯಕರಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ ಹೆಚ್.ಎನ್. ನಂಜೇಗೌಡ, ಎ.ಕೆ.ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಎಸ್.ಆರ್.ಬೊಮ್ಮಾಯಿ, ಮೊದಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಘಟಾನುಘಟಿ ಮುತ್ಸದ್ವಿಗಳು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಸಭಾನಾಯಕರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎನ್. ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡರು ಇದ್ದರು.

ಈ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಚ್ಚುಕೆಟ್ಟಾಗಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರೆ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸದನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಲೆದೋರಿದರೂ ಎಂದಿಗೂ ಸಂಯಮ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸ ನಿತ್ಯ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಗುಳ್ಳೆಗೆ ಲಾಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಖಚಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ನೋಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಪ್ಪಿದ ಸದನವನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರುವತ್ತ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಭೆಯನ್ನು ಹತೋಟಿಗೆ ತರಲು

ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ನೇರ, ನಿಷ್ಕಾರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು -

“ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಾನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾವಶ್ಯಕ ಚರ್ಚೆ ಬೇಡ”

“ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿನಂತಿ ಏನೆಂದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ವಿಷಯದ ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡುವುದು ಬೇಡ”

“ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ”

“ಇದು ಕ್ರಿಯಾಲೋಪ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ”

“ಸದನದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ”

- ಇಂತಹ ನೇರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಸದನವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ‘ಸಭಾಪತಿಗಳು ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ದೂರಿದಾಗ “ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಅವರು ಗುಡುಗಿದ್ದನ್ನು ಕೂಡ ನಡೆವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಅವರು ಯಾವುದೇ ಬೇಧಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಳುವ ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅವರು ಸಮಾನ ಭಾವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದೇರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ನೀಡಿದ ಹಲವು ತೀರ್ಪುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ.

“ ಪೂರಕ ಅಂದಾಜುಗಳನ್ನು ಎರಡೂಸದನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಮಂಡಿಸಬೇಕು ”

“ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು”

“ಮಸೂದೆಯೊಂದು ಜಂಟಿಸದನ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂದಿರುವಾಗ ಯಾವುದೇ
ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾದರೂ ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು
ಮನಗಾಣಿಸಿದ ಬಳಿಕವೇ ಸರ್ಕಾರ ಅದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕು ”

“ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ
ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ”

- ಇವೇ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ಅವರ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಯುಕ್ತ
ಖಚಿತ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿವೇಚನೆಯ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ನೀಡಿದ ಮಹತ್ವದ ತೀರ್ಪುಗಳು

Bills:- Resolutions disapproving the ordinances,

CHAIR'S RULING:- Held that the resolution disapproving an ordinance can be initiated and passed only in the Lower House. The only power that vests in the Council in this regard was agree or not to agree with the action of the Assembly. That being so, the resolution was inadmissible and out of order. In terms of Art. 213(2)(a) of the Constitution.

Mr. Chairman:- Before we take up the consideration of Bill, I have to inform the House that Hon. Member Sri A.K.Subbaiah has given notice of a resolution under Rule 117 of our Rules of Procedure in the following terms:

“This House disapproves the Mysore Land Reforms (Amendment) and Miscellaneous Provisions Ordinance, 1972”

Rule 117 provides for a Member of the Council to move a resolution disapproving the Ordinance promulgated by the Governor. But this rule is in pursuance of provision contained in Art. 213 of the Constitution.

I have given the most anxious consideration to the effect of Rule 117 read with Art. 213 and also the Resolution of Sri Subbaiah

Art. 213(2) of the Constitution states that an Ordinance promulgated by the Governor has to be placed before the Houses of Legislature and shall cease to have force at the expiration of six weeks from the reassembly of the Legislature. The article proceeds to state that before the expiration of the period of six weeks, the Legislative

Assembly can pass a resolution disapproving the Ordinance. The Legislative Council has then to agree to the resolution of disapproval passed by the Assembly and when this process is completed, the Ordinance falls through.

I would like the House to read Art. 213(2)(a) in its proper sequence. I am clear in my mind that a resolution disapproving an Ordinance can be initiated and passed only in the Lower House. The only power that vests in the Council in this regard is to agree or not to agree with the action of the Assembly. That being so, Sri Subbaiah's resolution is inadmissible in terms of Art. 213(2)(a).

But that leads us to the question of interpreting Rule 117 of our Rules of Procedure. I think that this Rule needs re-examination. Such a provision is not to be found in the rules of the Rajya Sabha and some other Legislative Councils of State. It might, however, be that Rule 117 may have some force if a Bill to replace an Ordinance is introduced in the Council. I however, doubt whether such a procedure would be strictly in consonance with the provision of Article 213. I leave this matter open and I hope the House will examine Rule 117 in greater detail. A Committee of this House may possibly go into this matter.

However, on a strict reading of Art. 213 I am clear in my mind that Sri Subbaiah's resolution is out of order and I declare it so.

Budget: - Supplementary Estimates:- Presentation in the Council on a date different from the date of presentation in the lower House:

CHAIR'S RULING: Supplementary estimates should be presented simultaneously in both the Houses. Assurance of Government for the future accepted.

Mr. Chairman:- Ramakrishna Hegde, Hon'ble leader of the Opposition has objected to the presentation of the supplementary estimates to this House on a date different from that on which it was presented to the other House. He has stated that there has been a convention that the supplementary estimates should be presented to both the Houses simultaneously and the departure made by Government has affected the right of this House in making useful contributions. He has asserted that this is a breach of privilege of this House.

Under Article 202 of the Constitution, the Governor has to lay before the House or Houses of the Legislature a statement of the estimated receipts and expenditure of the State for a year. Article 205 provides for presentation of supplementary additional or excess grants. Clause 2 of Article 205 states that the provisions of Articles 202, 203 and 204 will apply to the supplementary estimates also. Although Article 202 of the Constitution does not make a mention of the word "simultaneously" I find that usually both the main budget as well as the supplementary estimates are presented to both the Houses on the same day. I green that the procedure adopted by Government this year is a departure from the usual convention. A case which arose in Madras Legislative Council has been brought to my notice. On 28th December 1953, a member of the Legislative Council in

Madras raised a question of privilege for the presentation of budget 15 days after it was presented in the other House. Late Sri C. Rajagopalachari, the then Chief Minister of Madras explaining the circumstances for the delay in the presentation of the budget apologized to House for the departure in the procedure. The matter appears to have been closed with the explanation of the Chief Minister. On the very first day when the Council met, the leader of the House and Finance Minister have agreed that this was departure from the usual convention and they have assured the House that there would not be such a departure in future. I think, the House may accept the explanation and treat the matter as closed.

(L.C.Debates Vol. LXIV-11th October 1973 Pages 400-401)

Expunction of remarks:- Request by Opposition Members.

CHAIR'S RULING: No individual member or group of Members have a right to obstruct the proceedings of the House however valid or reasonable their point of view may be. Now arrant of expunction of proceedings.

Mr. Chairman:- On 23rd April, 1973 during the discussion on the price policy, Sri Y.S. Patil and Sri Mallur Ananda Rao repeatedly represented that a particular allegation made by the Chief Minister was derogatory to their party. I thereupon said I will look into the proceedings to determine whether the Chief Minister has said anything contrary to the Rules of Procedure. I have gone through the Proceedings.

At the outset I must express my deep anguish at the turn the proceedings of the House took during the closing stages yesterday. Such violent expressions of feelings amounting to obstruction of the proceedings of the House is, to say the least, unbecoming of the dignity and decorum of this House.

The House is aware that during the debate on the Price policy, members of both sides made charges and counter charges. Members of the opposition accused the Government of resorting to nationalisation of wholesale trade in order to suit party purposes. During the course of his reply to such allegations, the Chief Minister stated that cement is sold at an exorbitant price of Rs 25 per bag in the market and in the process the wholesalers in cement are making huge profits. When Sri Mallur Ananda Rao interrupted, the Chief Minister remarked as follows:-

“ಶ್ರೀ ಡಿ. ದೇವರಾಜ್ ಅರಸ್ :- ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಂಥಾದ್ದು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಜನಸಂಘಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂಥ ಜನರು.”

Thereupon Sri Y.S. Patil and Sri Mallur Ananda Rao protested against the remarks of the Chief Minister in regard to their party. I repeatedly cautioned the Member to observe the Rules of procedure and permit orderly conduct of proceedings. The two member however persisted in their attempt and did not heed the advice of the Chair. In this context, I will quote a ruling given by the Hon'ble Speaker of the Mysore Legislative Assembly on the 4th May 1967 with which I agree:

“Legislatures are convened to transact business. This has to be carried on in accordance with the rules, conventions and other requirements, which are well established. Needless over-emphasis on individual viewpoints may be good for winning a point but carried

beyond a certain limit, persistency of deadlock, leads to parliamentary obstruction. Obstruction is different from opposition. Opposition to policies, schemes and matters brought before the Legislature are liable to be opposed and criticised severely and with all the vehemence but obstruction is not good. Obstruction within the framework of rules may be permitted. But when obstruction goes beyond these limits and tends to paralyze the working of the Legislature it amounts to an attack on democracy and just principles of democracy; No person however great and however sincere in his opinion is entitled to destroy democracy. Any business carried on can be delayed, prevented or voted down only within the ambit of the rules, any attempt beyond that cannot be countenanced or permitted on the floor of the House.

No party or individual has got a right to say that they will not permit transaction of the business. This is entirely unconstitutional. Rights and privileges given to members attract to them certain protection with regard to their say or right to debate on the floor of the House but when the limits of assertion are exceeded, it amounts to not an attack on the Government but to an attack on democracy. When that stage is reached the rights and privileges guaranteed under the Constitution are not available because they go to the root of the matter and will be against the Constitution and trying to destroy the constitution. Likewise an attack on the floor of the House in open and flagrant violation of the rules goes to the matter in the working of the Legislature. He who offends like that forfeits his rights of protection or right to speak in the House.”

From the quotation I have given above, it is apparent that no individual member or group of members of this House have a right to

obstruct the proceedings of the House however valid or reasonable their point of view may be. Such obstruction is undemocratic and unconstitutional.

We have to consider the Chief Minister's remarks in the context of the allegation made against the ruling party by members of the opposition. It is not my purpose to go into the merits of the allegation. Occasionally debates in Parliamentary Forms are likely to get energized by allegation and accusations. The members have ample opportunities to refute the allegations. Infact, yesterday, the two Hon'ble members did stoutly repudiate the charges made by the Chief Minister in a most demonstrable way. If they had stopped at that stage the House should have no grievances. When they went further and threatened to obstruct the proceedings of the House, I asked them to explain their conduct under the rules but they were quick to say that their actions are defensible on grounds of 'morality] and political behavior. I am sure in my mind that no one can prevent their proceedings of the House going through the normal course, on such grounds.

The Chief Minister did not make any allegations against any individual in the House. He even explained that he had to make the counter allegations in the context of the charges made against his party in nationalising wholesale trade in food grains. If any one looks into the recorded proceedings of the Houses of Legislature in India and abroad, it will be clear that the debates are sprinkled with such allegations and counter allegations for and against political parties. There was therefore nothing unusual in the Chief Minister's defense of his party. After going through the proceedings of this House, I find no warrant to expunge any part of the proceedings.

However, I am extremely pained and unhappy at the course of the proceedings took yesterday. This House has a high tradition for dignified conduct and decorous behavior. We have always been scrupulous in adhering to the rules and in many respects, we were shining examples to other legislative bodies in India. I would cause considerable agony to any one interested in maintaining the dignity of the House to see such excellent image tarnished by conduct, which violate the rules governing the proceedings of this House. I appeal with all the sincerity at my command to all sections of the House to avoid acrimony, to adopt a policy of give and take and be magnanimous even when attacked. I have no objection to the use of strong language. Rancor and bitterness leading to explosive situations should be avoided. With this appeal, I treat this incident as closed.

(L.C.Debates Vol. LX, 24th April 1973, Pages 666-668)

Breach of Privilege: Publication in a Newspaper of certain expunged portions of the Proceedings.

CHAIR'S RULING:- Apology of the News Paper concerned accepted.

Mr. Chairman:- On 16th October 1973, Sri Ramakrishna Hegde made certain remarks when he was initiating the debate on the Supplementary Estimates. Some portions of his speech were expunged by the Chair late in the evening.

Sriyuths N. Rachiah and M.V.Venkatappa have sent in notice of privilege against the Samyukta Karnataka for having published in

the newspaper a portion of the expunged proceedings in its issue of the 16th October. The matter was also pressed subsequently.

My Secretariat addressed a letter to the Editor of Samyukta Karnataka on the 21st October 1973 asking their explanation for the publication of expunged portion of the proceedings. The Editor of the newspaper has written to me saying:

“We are indeed thankful to you for having given us an opportunity to explain the position. It is true that a portion of the proceedings of the Legislative Council dated 16th October 1973 to which your good self has referred to in your letter and which had been expunged by the Chairman has been published in our daily of 17th instant. But on that day our reporter who was assigned this work, informs us that the announcement expunging the said remarks was not made in the House, but the decision was learnt later circulated in the evening in the press Gallery. Unfortunately our Reporter was not there at that time, we came to know of this only on the following day. On knowing this we made immediate arrangements to publish the necessary correction and also expressed regret for the same. We are aware that we should not have published the expunged remarks. But this mistake has occurred for reasons beyond our control. We are extremely sorry for the same. However, we assure you that we shall, hereafter take necessary steps to see that such things are not repeated.”

It may be noted that the newspaper has suo moto published its regret for the inadvertent publication on the 22nd of this month. In the light of the apology tendered by the Editor of the newspaper in his letter of the 24th October and also publication of regret in the issue of the newspaper on the 22nd, I treat the matter as closed.

Sri N. Huchamasthy Gowda:- How about publishing the portion of the proceedings on 19th?

Mr. Chairman:- Hon'ble Member Sri M.V.Venkatappa has given notice of a question of privilege. He has alleged that the Samyukta Karnataka Daily Newspaper published from Bangalore dated 19th October 1973, has published certain expunged portion of the proceedings of the House relating to 18th October, 1973. I have looked into the newspaper and find that the paper has not published any portion of the expunged portion, and as such there is no question of privilege involved in the matter.

(L.C.Debates, LXIV, 24th October 1973, Pages 1737-1739)

Breach of Privilege:- Making of a policy statement to the Party when the House was in Session.

CHAIR'S RULING:- Not a breach of Privilege.

Mr. Chairman:- Sri Ramakrishne Hegde has sent in a notice of motion of Privilege against the Chief Minister for a statement that he is reported to have made at a meeting of the Congress party on the 25th instant. According to Sri Ramakrishna Hegde, the Chief Minister is stated to have disclosed "that the Government contemplated to take over oil, kerosene and cement rate as well in the near future." Sri Ramakrishna Hegde's notice goes on to say that this announcement of an important policy matter by the Chief Minister is tantamount to an affront to the privilege of this House.

Sri Ramakrishna Hegde raised this very matter in the House on 26th. The Leader of the House, thereupon, stated that what the

Chief Minister said in the party meeting as in substance the same as his own statement in the Legislative Council during his reply to the motion of thanks to the Governor's Address.

I am afraid I will have to decline consent to the question raised by Hon'ble Member Sri Ramakrishna Hegde for more than one reason. In the first instance, the reports appearing in several newspapers giving an account of the proceedings of the party meeting on the 25th do not indicate that the Chief Minister made a firm announcement of the Government taking over of wholesale trade of the several articles mentioned in the notice given by Sri Ramakrishna Hegde. At best, the Chief Minister stated that in the context of rising prices that Government is contemplating the taking over of wholesale trade in some articles of consumption. This does not amount to disclosing any Government policy.

Even assuming that the Chief Minister did make a policy announcement I am bound by the several rulings of this House. The Houses of Parliament and the House of Commons that a policy statement made outside the House does not amount to a breach of privilege of the House. At best, it is only a courtesy which the Government owes to this House and no question of privilege arises. The privileges of Indian Legislatures are the same as those available to the House of Commons and in the House of Commons; it has been held on several occasions that policy statements made by Minister outside the House do not amount to breach of privilege of the House.

I, therefore, decline to give my consent to the notice of breach of privilege tabled by Sri Ramakrishna Hegde.

Breach of Privilege: - The Statement made by the Minister of State for Home when the House was Session.

CHAIR'S RULING:- Held that a statement made to the press when the House was sitting was at best, breach of courtesy of the House and does not tantamount to a breach of privilege, and hence, that the notice was out of order.

Mr. Chairman:- Sri Ramakrishna Hegde, the Hon. Leader of the Opposition has given notice of a motion on the 25th of this month complaining of breach of privilege of this House. His grievance is that a Minister made a statement to the Press relating to the incidents connected with the case of the missing women, when the House was seized of the subject matter. I have to decline consent to the motion because it has been held in this and other State Legislatures that a statement made to the Press when the House is sitting is at best a breach of courtesy of the House and does not tantamount to a breach of privilege. I, therefore, hold that the notice sent by Sri Hegde is out of order.

(L.C.Debates, Vol. LXI, 28th May 1973, Page 359)

Breach of Privilege:- Statements made by the Minister outside the House when the House is in Session.

CHAIR'S RULING:- Held that statements of Ministers made outside the House when the House is in Session even on policy matter would not amount to a breach of privilege.

Mr. Chairman:- It has been ruled time and again in this House and elsewhere that statement of Ministers made outside the House

when the House is in session, even on policy matters, will not constitute a breach of privilege.

In this case, I do not think the Revenue Minister's statement is on any policy of Government. When questioned by press men, he has only indicated the state at which the Land Reforms Bill as passed by the Houses stands.

As such, there is no question of breach of privilege.

(L.C. Debates Vol. LXIV, 12th October, 1973, Page 460)

Breach of Privilege: Ordinance:- Issue of an Ordinance when a Bill is pending before the select Committee of the House.

CHAIR'S RULING:- Constitutionally permissible and not a breach of privilege. However, Government is cautioned to desist from issuing Ordinance unless justified by urgent need.

Mr. Chairman:- Sri Ramakrishna Hegde, Hon'ble leader of the Opposition had objected to the laying of the Mysore State Civil Services (Regulation, promotion, pay and pension) Ordinance, 1973. Sri Hegde says that the provisions of the Ordinance are identical with the provisions of a Bill which had been referred by the House to a Select Committee and contends that the issue of the Ordinance when the Select Committee was considering the Bill is against the established conventions and tantamount to a breach of privilege of the House. I have given careful thought to this matter. I have also gone through the provision of the Constitution which gives power to the Governor to issue Ordinances, I have also looked into the relevant rule in the Rules of Procedure. A number of precedents of Ordinances issued

by the Governor and those issued by the Parliament were brought to my notice. Under article 213 of the Constitution if at any time, except when the Legislative Assembly of a State is in session or where there is a legislative Council in a State except when both Houses are in session, the Governor is satisfied that circumstances exist which render it necessary for him to take immediate action, he may promulgate such Ordinance as the circumstances appear to him to require.

Sub-rule 2 of rule 67 of our Rules of Procedure contemplates issuing ordinances even in respect of pending Bill. A statement explaining the circumstances, which necessitated immediate legislation by ordinance, we required to be laid on the Table. The ordinance in question is in respect of a Bill pending before a Committee of the Council. A Bill pending before a Committee of the Council is the same as pending before the Council. A statement explaining the circumstances which necessitated immediate legislation by ordinance has been circulated to the members. This statement indicates that certain contempt application were filed against the State in the High Court and it was necessary to take away the effect of judgments of Courts and therefore Government had to take recourse to the issue of ordinance. Article 213 of the Constitution referred to by me earlier has been interpreted by Courts also in certain cases. It has been held that the satisfaction of the Governor is a subjective satisfaction and the courts are debarred from enquiring into the reasons for that satisfaction or into the sufficiency of those reasons (*Viswanath Agarwal Vs State of U.P.*) (A.I.R. 1956- Alahabad 557)

However, members in Lok Sabha have objected to the frequent resort to this power by Government expressed the view that ordinances

might be promulgated only when it is absolutely necessary. The Speaker of Lok Sabha has held that promulgation of an ordinance is in the discretion of the President and the Government could not share the responsibility of advising the President regarding immediate action and that the power of Parliament is *ex post facto*.

On November 15, 1971, when an objection was taken in Lok Sabha for the issue of a number of ordinances during inter-session period the Speaker of Lok Sabha observed as follows:

“I agree with you that so many ordinances would not have been issued....I personally think it is not a light matter to be ignored. Certain observations have been made by my predecessor Shri Mavalankar based on very sound judgment. I would invite the attention of the Government to see that there is real emergency or urgency justifying the issue of an ordinance. There should not be much of a hurry about those ordinances that can wait for the Session of Parliament.

In the light of the Constitutional position explained above and the provision in the Rules of Procedure, I am afraid there is no question of privilege involved in the matter raised by the Hon. Leader of Opposition. I would however, urge the Government to bear in mind the salutary principles explained by the Speaker of the Lok Sabha in his ruling quoted above that recourse to ordinance should be taken only when there is urgent need.

(L.C.Debates LXIV 11th October 1973 pages 375-377)

Breach of Privilege: Report –The remarks made by a member in his speech that the Report of the Public Undertakings Committee is not a correct Report as the notice for the meetings of the Committee had not been issued to him wantonly and the Report was nothing but false.

CHAIR'S RULING: - In view of the withdrawal of the words “This report is nothing but false” by the member and apology tendered by him the matter was treated as closed.

Mr. Chairman:- Sri M. Satyanarayana Rao has sent in a notice of breach of privilege on 7th instance. He invited reference to certain portions of the speech delivered by Sri N.M.Kheny. During an intervention in the debate Sri Kheny spoke as follows:

“I do not think this Report to be a correct Report because notices of the meetings have not been issued to me wantonly or unwantonly. As such, I could not participate in the proceedings of this Committee. This Report is nothing but false. Therefore this discussion should not be allowed.”

I then remarked that it was not proper to say that the Report is false, I would now like to know if Sri Kheny has anything to say.

Sri N.M. Kheny (Local Authorities' Constituency):- I am sorry for having used the words: “This report is nothing but false.” I hereby withdraw them as it was not my intention to show disrespect to the Member of this August House or the Committee.

Mr. Chairman:- In view of the apology tendered by Sri Kheny, I treat the matter as closed.

Repetition of Question

CHAIR'S RULING: - It was the Government's duty to point out any repetition of question in the same Session. But once such question was admitted, Government was bound to answer it.

Mr. Chairman:- On 4th March 1974 during question hour Hon'ble Minister for Law and Municipal Administration raised an objection to question No. 16(53) being taken up for oral answer on the floor of the House. The question related to land acquired from the Bangalore palace belonging to Ex-Maharaja of Mysore for expansion of the Bellary Road. Sri Naikar objected to the question being take up on the ground that a substantially same question has been answered on the floor of the House earlier. I then said I will get the matter examined.

Sub-rule (n) of rule 35 (2) of the Rules of Procedure and Conduct of Business states that a question shall not repeat in substance to questions already answered. I find from the records that an identical question has been answered as Short Notice Question on 24th October 1973, during the previous Session.

The question now under consideration was sent to Government by the Legislature Secretariat on 231st January 1974 and the reply was received on 22nd February 1974 i.e., after a month. There was sufficient time available to Government to point out that a similar question had been already answered. It is the duty of the Administrative department to point out the fact of repetition, if any, to the Legislature Secretariat immediately when they come to know of it, so ass to enable the Chair to reconsider, if necessary, its earlier decision in admitting

the question. It is quite obvious that the Legislature Secretariat cannot be expected to keep track of the subject matter of hundreds of questions which are admitted on the floor of the House.

In the Lok Sabha and in the House of Commons questions which have already been answered in the same session or even the previous session are admitted and answered. In such cases the convention is that the Minister concerned draws the attention of the House to the answer previously furnished to similar question. In fact the Speaker of the Lok Sabha ruled on 1st December 1954 that the concerned department should invite the attention of the Lok Sabha Secretariat to the fact that the question has already been answered. He then said that it was obviously almost impossible for the Lok Sabha Secretariat to search all the questions previously answered and rule them out. In the House of Commons questions which have been answered are again admitted and answered on the floor of the House. the Minister drawing the attention of the House to the answer previously furnished.

In view of the position explained above, I hold that the question admitted is in accordance with the rules and it will be taken up for answer later, on a date to be indicated by my Secretariat.

(L.C.Debates, Vol. LXV-12th March 1974 Pages 623-624)

Breach of Privilege – Regarding the issue of Government Order dated 30th November, 1972 under section 121 of the Mysore Co operative Societies Act., As the Act does not empower the Government to insert any fresh clause, it was complained that the

Special Order of the Government was a clear case of Government's encroachment of the Privilege of the House.

CHAIR'S RULING: - As the Special Order of the Government was laid on the table of the Council Members had an opportunity to table amendments modifying, and annulling or amending the notification within the prescribed period. It was too late for the members now to question the validity of the notification. Further that the question of breach of privilege should relate to a specific matter of recent occurrence, and this matter cannot be said to be a matter of recent occurrence, and hence the notice was ruled out of order.

Mr. Chairman:- Sri S.R.Bomma and Sri M.Sathyanarayana Rao have sent in a notice of breach of privilege on the 15th instant. According to them, Government Order No. S.O.22324 dated 30th November 1972 issued under Section 121 of the Mysore Co-operative Societies Act does not empower the Government to insert any fresh clause. The notice states that the special order of the Government is a clear case of Government's encroachment of the privilege of the Mysore Legislature and hence amounts to breach of privilege of this House. Admittedly, the special order referred to was issued on 30th November, 1972 and was laid on the table of the Council on the 12th April 1973. Under Section 130 of the Co-operative Societies Act, members had an opportunity to table amendments modifying, annulling or amending the notification within 30 days from the date on which it was laid on the table of the House. It is late now for the Members to question the validity of the said notification.

Secondly, rule 157(2) of our Rules of Procedure requires that a question of privilege should relate to a specific matter of recent

occurrence. Quite obviously this notification was issued on 30th November, 1972 and laid on the table of the House on the 112th April 1973 and it cannot be said that the matter is of recent occurrence.

In the circumstances, I rule the notice out of order.

(L.C. Debates, Vol, LXIII 19th June 1973, Pages 403-404)

Breach of Privilege: - Replies furnished by the Chief Minister during Question Hour relating to promotion of Assistant Engineers as Executive Engineers casting reflection upon the member.

CHAIR'S RULING:- Held, that even the incorrect statements made by a Minister does not amount to a breach of privilege unless it is made with a mollified intention to mislead the House, and further there is also no insinuation on the statement made and hence there is no breach of privilege.

Mr.Chairman:- Hon. Sri G.S. Ullal has sent a notice of motion of breach of privilege against the Chief Minister for the replies he furnished during the question hour on the 3rd instant in regard to promotion of Assistant Engineers to the posts of Executive Engineers. Sri Ullal states in his notice that the Chief Minister had characterised the statement of facts made by Sri Ullal as an insinuation. He also states that the Chief Minister has misled the House by denying the facts mentioned by Sri Ullal and has thus caused reflection upon the member. I have also heard the members arguments in support of his notice.

I have gone through the proceedings of the House in relation to question No. 37(8). Sri Ullal asserted more than once that High

Court of Mysore had given a decision in a particular manner on this issue and that the Chief Secretary, the Law Secretary and the P.W.D. Secretary were in favour of giving effect to the rule in particular manner. In his reply to the supplementaries, the Chief Minister stated that the question is still undecided and that different views have been given and that the same issue is before the High Court in respect of some other department. The Chief minister went on to say that the Government is awaiting the decision of the High Court and that they will apply an uniform principle after taking a final decision in the matter.

In this notice of motion of privilege, Hon'ble Sri Ullal states that the Chief Minister has misled the House when he stated that Government is waiting for the decision of the High Court on the question of promotion of Assistant Engineers to the posts of Executive Engineers. After a perusal of the proceedings I find that the Chief Minister has made no such statement. He only stated that the issue is before the High Court in relation to some other department. It is therefore clear that Sri Ullal has not heard properly the Chief Minister's replies to supplementary questions. It is very obvious that the Chief Minister has not attempted to mislead the House. It has been heatedly held in U.K. and in our Legislature that even an incorrect statement made by a Minister does not amount to a breach of privilege unless the same is made with a mollified intention to deliberately mislead the House. I am therefore satisfied that in this particular case there is no breach of Privilege.

Sri Ullal has also taken objection to the Chief Minister characterising the statement of facts made by him as an 'institution'. Here again, I find from the proceedings that the Chief Minister had

not made the remark in respect of the facts mentioned by the member. But the Chief Minister took objection to the Hon'ble Member saying what kind of Government is this? The Chief minister thereupon said "Let not the Hon'ble Member go on insinuating. That will not cut ice, what does the Hon'ble Member mean by saying what sort of Government it is. It is a Government as it is". I am therefore satisfied that there is no insinuation on the statement of facts made by the Hon'ble Member. On this ground, I decline my consent for the motion of breach of privilege notice of which has been given by the Hon. Member Sri Ullal.

(L.C.Debates, Vol. LII, 6th July 1972. Pages 177-178)

Quorum: -

The question whether the House was duly constituted
When there was no quorum in the House.

CHAIR'S RULING:-Held that the House was duly constituted only when there was quorum, and until there was quorum the presiding officer cannot enter the House.

Mr. Chairman:-An important issue has been raised regarding rule 11 of the Rules of Procedure and conduct of Business.

Rule 11 says " A sitting of the Council is duly constituted when it is presided over by the Chairman or other member competent to preside over a sitting of the Council under the constitution or these rule".

The word duly constituted has to be given importance here. The House is duly constituted only when there is a quorum, if there is

no quorum, the House is not duly constituted. The Chairman cannot enter the House unless it is duly constituted. Otherwise I have to come here, address an empty House and go away. So, unless the house is duly constituted, I do not think the Chairman has any function in the House. In this connection, I would like to draw the attention of the hon. members to the procedure followed in Parliament.

“(e) Before the Speaker or any other person competent to preside over the House takes the Chair at the commencement of a sitting, it is ensured that there is quorum in the House. (f) If there is no quorum the bell is rung and the commencement of the sitting is delayed by such time as is taken in making in quorum(f)”.

From the above, it is absolutely clear that unless there is quorum the presiding officer cannot enter the House at all. In this connection, I would like to draw the attention of the hon. members to article 189(3) of the Constitution of India.

Clause (3) of article 189 says:

“Until the Legislature of the State by Law otherwise provides, the quorum to constitute a meeting of a House of the Legislature of a State shall be ten members or one-tenth of the total number of members of the House, whichever is greater”.

You will thus see that the Constitution specifically provides that until there is quorum, the Presiding Officer cannot enter the House. I may also draw the attention of the hon. members to the rules followed in the House of Commons.

“At the ‘meeting of the House it is the duty of the Speaker to ascertain whether a quorum is present, but when he has taken the Chair, that responsibility rests upon the House. Accordingly, the only

occasion when the Speaker takes the initiative in this matter is immediately after prayers. At that moment, if the necessity should arise the Speaker refrains from taking the Chair and, standing in the place which the clerk of the House occupies at the table, counts the House. The speaker announces that the ;House is made by taking the Chair, if he ascertains that forty members are present, but if that is not the case he waits, seated in the Clerk's chair, or retires from the House, either until a quorum is present.....”.

From the above, it is absolutely clear that unless there is quorum in the House, the Presiding Officer cannot enter the House at all.

Under these circumstances, I might say that rule 11 comes into picture only when there is quorum in the House. I would humbly request the hon. members to see that quorum is constituted before I enter the House.

(L.C. Debates Vol VXi- 27th April 1973. Pages 4-5)

Resignation of Judges of the Supreme Court:

Situation arising as a result of resignation of 3 judges of the Supreme Court.

CHAIR'S RULING:- State Legislature is not a proper forum for raising discussion.

Sri Ramakrishna Hegde sought to raise the issue of the appointment of the Chief Justice of India disregarding the claims of Senior Judges of Supreme Court. I am clear in my mind that this House has no competence to discuss the matter in any form whatsoever. In the first instance, the State Government has no responsibility in the

matter of appointment of judges or Chief Justice of the Supreme Court. Secondly, the State Legislature has no jurisdiction in regard to this question. The State Legislature has no legislative competence in the matter. In the circumstances this issue cannot at all be raised on the floor of this House and I rule accordingly

(L.C.Debates . Vol LXI-27th April 1973, Page-11)

Committees: - Derogatory remarks against the Committee or its members.

CHAIR'S RULING: - Improper to attack the Committee or its Members in virulent language or to doubt their bona fides.

Mr. Chairman: - Sri M. Satyanarayana Rao has referred to certain observations made by Sri H.T.Reddy on the 6th instant Sri H.T.Reddy observed as follows:

“ ಅವರ ಮಾತು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ವರದಿಯು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದುದು, ಅಸತ್ಯದ ಗುಪ್ತೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಬರುವುದು. ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ನಿವೇದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನು.”

This is rather a strong observation made by the member and I would like to know if he has anything to say on the notice of privilege against him.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಟಿ. ರೆಡ್ಡಿ : ಜನಾಧಿಪತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗಿರುವಷ್ಟೇ ಅಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಗೌರವ ನಮಗೂ ಇದೆ. ಸದನದ ಕಾರ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಈ ಸದನದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ನಾನು ಮಾತ್ರ ನಾಡಿದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಈ ಸದನಕ್ಕೆ ಆಗಲೀ ಅಥವಾ ಸದನದ ಸದಸ್ಯರಿಗಾಗಲೀ ಆಗೌರವ ತೋರಿಸುವ ಉದ್ದಿಶ್ಯದಿಂದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ. ಅಂತೆ ನಾನು ಈ

Mr. Chairman:- In the light of the apology tendered by Sri Reddy, I see no point in pressing the notice further. This matter is closed.

I must however make a few general observation. During the discussion on the Public Undertakings Committee Report I had appealed to the members to exercise restraint, top avoid acrimony and needless heat. The House is aware that the privileges of a Committee of the Legislature are the same as those of the Houses of Legislature and the reports of Committees are certainly entitled to respectful attention. During the debate I said more than once that while it was open to Members to disagree with the report, it would be trespassing one's limits to attack the Committee or its Members in virulent language or to doubt their bona fides. It is rather unfortunate that my appeals for restraint and caution went unheeded and offensive expression was used in discussing the report. I would again take this opportunity to appeal to the House that whenever controversial subjects are under debate, Members have special responsibility to exercise great caution and care in the choice of language and words of attack. The public eyes and ears are naturally turned to us and the best parliamentary traditions demand that we so conduct ourselves as not to demean the prestige and traditions of the House. I have no objection to strong words being used provided such words do not degenerate into unparliamentary or undignified expression offending the dignity of the House.

Adjournment Motion: Diversion of steel and cement intended for construction of Scheduled Caste Hostel buildings for construction of private building of the Minister for Public Works.

CHAIR'S RULING:- Conduct of a Minister in the administration of a Department cannot be discussed as adjournment motion.

Mr. Chairman:- Sri Ramakrishna Hegde has given notice of an adjournment motion to discuss the reported shortage of building materials like steel and cement in respect of two Scheduled Caste Hostel buildings and the alleged diversion of these materials for the construction of the building of Sri H.M. Channabasappa, Minister for Public Works and Electricity. Yesterday he pressed for my consent to discuss the motion and members pleaded that I should take time before I give a ruling. I have carefully considered the matter. I have tried to find out if in Parliament or any other State Legislature an adjournment motion relating to the conduct of a Minister in the administration of the department under his control has ever been discussed. I have not been able to find a parallel and I think it will be extraordinary to discuss such a matter by adjourning the regular business of the House. There are other opportunities available to the members to raise this matter and in fact Sri Hegde has himself given notice of a Call Attention which will come up before the House in due time. I have therefore no option but to disallow the adjournment motion.

(L.C.Debates, Vol. LXVI-3rd April 1974, Pages 568-569)

University:

The scope of discussion about the affairs of the University.

CHAIR'S RULING:- While there is no bar for the Legislature in discussing matters of general policy concerning the University, we would do well not to go into individual cases of appointments or particular happenings.

Mr. Chairman:- I have given some thought to the question raised by Hon'ble Members yesterday on the scope of the discussion in this House about the affairs of the University. I have looked into the precedents and also some exchange of thoughts that took place in the various conferences of Presiding Officers I find that while there is no bar for the Legislature in discussing matters of general policy concerning the University we would do well not to go into individual cases of appointments or particular happening. The State has no doubt allotted large sums of money to the University and as the custodian of public funds, the Legislature has a right to scrutinise the working of the University. But such scrutiny has necessarily to be restricted to broad principles and policies and it should not extend to minutest details, which would impinge on the autonomy of the university, which is a statutory body created by the Legislature itself. Individual cases like appointments are governed by rules made by appropriate bodies and persons aggrieved are at liberty to approach courts of law if the rules have been violated in a given instance. But it is advisable that we refrain ourselves from discussing individual matters. As to whether a particular matter relating to the University can or cannot be discussed, discretion lies with the Chair.

Use of Un-Parliamentary Words

CHAIR'S OBSERVATIONS:- Observed that so far as the word "Shameless" is concerned, though ex-facie it was not unparliamentary. It was a word that was best left unaltered on the floor of the House. Members should refrain from using such words in order to maintain the dignity and decorum of the proceedings of the House.

Mr. Chairman: - While there are certain words which are ex-facie unparliamentary and ought not to be used on the floor of the House, there are certain other words which cover that I may call the border line. Many words of this nature have been held unparliamentary in several legislatures but permitted to go unnoticed in others. In most cases it depends on the circumstances and the context in which a word is used. So far as the word "shameless" is concerned, while I am not prepared to hold that it is ex-facie unparliamentary, I certainly feel that it is a word that is best left unuttered on the floor of the House. In order to maintain dignity and decorum of our proceedings, it is better the hon. members refrain from using such words of personal attack against other hon. members. I am sure it will be possible to have the same effect or perhaps be more effective by using word, which carry greater dignity.

(L.C. Debates Vol. IV, 18th August, 1972, Page 319)

ಸಭಾಪತಿಯವರಿಗೆ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ

ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾವಕರ್ ಅವರು ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರುಗಳೊಡನೆ ದಿನಾಂಕ ೧೫ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧೯೭೪ರಂದು ನಿವೃತ್ತರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಸಭಾನಾಯಕರೂ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಭಾಪತಿಯವರ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾವಕರ್ ಅವರು ವಿರೋಧಪಕ್ಷದವರಾಗಿದ್ದು ಬಹುಮತದಿಂದ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಲೋಪ ಬಾರದಹಾಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ವಿರೋಧಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವತ್ತ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡ ಮನಸಾರೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಭಾನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎನ್.ಹುಚ್ಚನಾಸ್ತಿಗೌಡ (ಕಂದಾಯ ಮಂತ್ರಿ) ಅವರು "ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಭೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ತಾವು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಭೆಯ ಸರ್ವಸದಸ್ಯರ ಪರವಾಗಿ ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳವರ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಬರತಕ್ಕಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ನಿಮ್ಮದು ಬಹಳ ಮೇಲುಗೈ ಎಂದು ಕಂಠೋಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂಥಾ ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಈ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯತ್ವದಿಂದಲೂ ಕೂಡ ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ನಾನು ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದವರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಆಮೇಲೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅಷ್ಟು ಭಿನ್ನವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇಂಥ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತಾವು ಹಾಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೇರೆ ಇರಲಾರದು ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸೇರಿದ ತಾವು ನಮ್ಮನ್ನು ಅಗಲುತ್ತಾ ಇರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಕಡೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಯಾದರೂ

ಅದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಎಂದು ಎಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು “ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ವಿಷಮಪೂರಿತವಾದಂಥ ಕಂಟುವಾದಂಥ ವಾತಾವರಣ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರೂ ಆ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂಥ ಒಂದು ಕಲೆಯಿಂದ ತಿಳಿಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾದಂಥ ಮತ್ತು ಸೌಹಾರ್ದವಾದಂಥ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ತಾವು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ಇದು ಒಂದು ಅಗಲುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕಂಥ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಬ್ದಗಳು ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದೇ ತರಹ ಭಾವನೆ ಇನ್ನು ಇತರ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಭಾಪತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸುಲಭವಾದಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕಂಥಾದ್ದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಷ್ಟತರವಾದಂಥ ಕೆಲಸ. ಆದರೆ ತಾವು ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ ಮತ್ತು ಯಾವ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ನೀವು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂದಾಗಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕಂಥ ಒಂದು ಭಾವನೆ, ಒಂದು ಛಾಯೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವಂಥಾದ್ದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಸಭೆಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಆರ್. ಬೊಮ್ಮಾಯಿಯವರು ಹೀಗೆ ಮನದುಂಬಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ - “ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಉಳಿದ ದೇಶಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರು ಸಭೆಯ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದಮೇಲೆ, ಸರಕಾರದೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ಬಹಳ ಚಾಣ್ಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಎಂತಹ ಕಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಂತಹ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾದಾಗ್ಯೂ ತಾವು ತಮ್ಮ ಮುಗಳ್ಳಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ.”

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್- ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರೇ, ಈ ಮನೆಯ ನಾಯಕರು ಅದರಂತೆ ಮಾನ್ಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ನಮ್ಮ ಜತೊತೆಗೆ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂಥ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅನೇಕ ಸದಸ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನದ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು, ಈ ಸಭೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಂಥ ಸದಸ್ಯರ ಪರವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪರವಾಗಿಯೂ ಚಿರಋಣಿಗಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮನೆಯ ನಾಯಕರು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ನಾನು ಈ ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಚುನಾಯಿಸಿ ಬರಲು ಅಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅದರ ಅರ್ಥ, ಈ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಲು ಅಥವಾ ಈ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡಲು ಅವಮಾನ ಎಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಘನತೆ ಗೌರವ ಇದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಘನತೆ ಗೌರವ ಪ್ರತಿಯಾಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ ಇದೆ. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸದೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಾಗ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಿರುಗಿ ಈ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಬರಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತಹ ಒಂದು ಕನ್‌ವೆನ್ಷನ್ ಕೂಡ ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಅಂತಹ ಒಂದು ಕನ್‌ವೆನ್ಷನ್ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಬರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಹಳ ದಿವಸಗಳಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದೆ. ಆದೇನೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆ ಇದೆ. ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಂಥ ಸುಯೋಗ ಇವತ್ತು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಮಾನ್ಯ ಸಭಾನಾಯಕರೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಅನೇಕ ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದಕಾರಣ ಆ ವಿಷಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ಈ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮೇಲ್ಮನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಯಾರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರ ಅಧಿ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹಳ್ಳೇಕೇರಿ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಒಂದು

ಸಾರಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಾಕಿಯವರು ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೇ ಬದಲಾಗುವಂಥ ಒಂದು ಕನ್‌ವೆನ್‌ಷನ್‌ನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅದು ಹೇಗೆ ಬಂತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರಿಸೈಡಿಂಗ್ ಅಫೀಸರ್ಸ್ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸ್ ಅಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಪ್ರತಿಸಾರಿ ಅವರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರಿಸೈಡಿಂಗ್ ಅಫೀಸರ್ಸ್ ಚೇಂಜ್ ಅಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು. ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಯವರು ೧೨ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಪ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ೧೨ ವರ್ಷವಿರಲಿ, ಅಥವಾ ಆರು ವರ್ಷವಿರಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಫುಲ್ ಟರ್ಮ್ ಕೊಡುವುದು ಉಚಿತವೆಂದು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಏತಕ್ಕೆ ಎಂದು ತಾವು ಕೇಳಬಹುದು. ಸಂಸದೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಕಾನ್‌ಫರೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಟೆಂಡ್ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅವಧಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾದಮೇಲೆ ರಿಟೈರ್ ಆಗಲಿಕ್ಕೇಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷವಾಗಲಿ, ಆರು ವರ್ಷವಾಗಲಿ, ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಇದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಏನು ಏನು ನೋಡಿದೆವು ಮತ್ತು ಏನು ಕಲಿತೆವು, ಅವುಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಅನುಭವ ಈ ಮನೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದುದರಿಂದ ತಾವು ಈ ಸಭೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಆರಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಫುಲ್‌ಟರ್ಮ್ ಕೊಡುವುದು ಉಚಿತ ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೆಗಡೆಯವರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹೆಗಡೆಯವರು ನನ್ನ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತರು. ನಾನು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ. ಅದರ ಎಲ್ಲ ಹೊಣೆ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಬರುವಂಥ ಹವ್ಯಾಸ, ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಅವರೇ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ಈ ದೇಶಕ್ಕಾಗಲೀ, ಜನತೆಗಾಗಲೀ ಸೇವೆ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅವರೇ ಕಾರಣೀಭೂತರು ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅದರಂತೆ ಈ ಮನೆಯ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಅನೇಕರು ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿವರ್ಗರು ನನ್ನನ್ನು ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯತೆಯಿಂದ, ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ನಾನು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಖುಷಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಒಂದು ಅನಿರ್ವಾಹದ ನನ್ನ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಾ ಕವಚವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿ ಎಂದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ತಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವರು ಆಯುರಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇವೆ ಆಗುವಂತೆ ದೇಶದ ಮತ್ತು ಜನತೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂಥ ಅವಕಾಶ ತಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಸನಮ್ಮ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯವರಾದ ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಪ್ಪಗೌಡರು ವೇಳೆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ, ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಧರಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೆನಪು ಆಗುವಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಕೆಳಮನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನೆಯವರು. ಈ ಸಭೆಯ ಛೇರ್ಮನ್ ಮತ್ತು ಕೆಳಮನೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಇರುವಂತಹ ಒಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಬೋರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಕೂಡ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಡಿಫರೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ಒಪಿನಿಯನ್ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಸುಗಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಈ ಮನೆಯ ಘನತೆ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ತಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ, ಈ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ದಿನಾಂಕ ೧೩ನೇ ಮೇ ೧೯೭೪, ಪುಟಗಳು ೧೫೬-೧೬೦)

ಭಾಗ - ೩

ಗಣ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ್

ಭಾಗ - 3

ಗಣ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂವಕರ್

ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ೨೧ ನೇ ಮೇ ೧೯೯೬ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ನಿಧನಹೊಂದಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ೭೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ದಿನಾಂಕ ೪ನೇ ಜುಲೈ ೧೯೯೬ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು ಶ್ರೀ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರ ನಿಧನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತಾಪ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು

ಸಭಾಪತಿಯವರು (ಶ್ರೀ ಡಿ.ಬಿ.ಕಲ್ಯಾಣಕರ್) :- ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ದಿನಾಂಕ ೨೧ನೇ ಮೇ ೧೯೯೬ರಂದು ನಿಧನರಾದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ೩೦ನೇ ಜೂನ್ ೧೯೯೬ರಂದು ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ೧೯೫೭-೬೨ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ೧೯೬೨-೬೪, ೧೯೬೪-೭೪ ಮತ್ತು ೧೯೯೦-೯೬ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲೂ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೬೬-೬೮ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಉಪಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ೧೯೭೨-೭೪ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕೊಂಕಣ ಮರಾಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಕಾರವಾರ ಪುರಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಮರಾಠ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು. ಶ್ರೀಯುತರು ಸಂಸದೀಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿಧನದಿಂದ ರಾಜ್ಯವು ಒಬ್ಬ ನುರಿತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಕೆ. ಪಾಟೀಲ್ (ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು):- ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರವಾರಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರತಕ್ಕ ಸಭಾಪತಿಯವರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಯುವಕರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿರತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸನ್ಮಾನ್ಯ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದವರಾಗಿ, ವಿಶ್ವಾಸಿಕರಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನಕ್ಕೆ

ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಗಾವಕರ್ ಅವರು ನಿಷ್ಪುರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಯುವಕರಿಗೆ ಪ್ರೇರಾಪಕ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಅವರು ಯಾರಿಗೂ ಎರಚೆಯಮಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾವುಗಳು ಇಂದು ಕಾರವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗಾವಕರ್‌ರವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಟ್ಟಿರತಕ್ಕ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಭಿಮಾನ ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಮತ್ತು ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಸಂಬಂಧ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನವಸಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಗಾಢವಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅವರು ನನಗೆ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದಾಗಿರುವ ನಷ್ಟ, ಮತ್ತು ನೋವನ್ನು ಸಹಿಸತಕ್ಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ನೀಡಲಿಯೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆ.

ಡಾ: ಎಂ.ಆರ್ . ತಂಗಾ:- ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಪತಿಯವರೇ, ಮಾನ್ಯ ಗಾವಕರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವಂಥ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಾನ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಸ್ಥಾನ. ಇವತ್ತು ನಾನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಗಾವಕರ್‌ರವರು ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎನ್ನತಕ್ಕ ವ್ಯಥೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಯಿತು. ಅವರು ಬಹಳ ಅನುಭವ ಇದ್ದಂಥ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಯವರಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಸದನದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಜಗಳ ಆದಾಗ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಕಾನೂನಿನ ಇಂಟರ್‌ಪ್ರಿಟೇಷನ್ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಒಂದು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ನಾನು ಈ ರೀತಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ ಎನ್ನತಕ್ಕ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಬಹುಶಃ ನಮಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಂಥ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರು ನನಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನೇನಾದರೂ ತಪ್ಪಾಗಿ ನಡೆದರೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರು.

(ನಂತರ ಮೃತರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು.)

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ

ಇದೇರೀತಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಸಂತಾಪ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ರಮೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಹೆಚ್. ಪಟೇಲ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿ “ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಏನೇ ರಾಜಕೀಯ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ ಬಹಳ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿಧನಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಂತಾಪವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದರು. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮಾತನಾಡಿ “ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಹಾಲಿ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮಾಜಿ ಸಭಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಕೀಲರು, ಕಾರವಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣ, ಮರಾಠಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದರು. ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್. ವಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರು ಮಾತನಾಡಿ “ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಸಜ್ಜನ, ಹಾಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಾಜ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಯು.ಚಿತ್ರರಂಜನ್ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಹಳ ಬಡವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು. ನಾನು ಇನ್ನೂ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬರಂದಿರಲಿಲ್ಲ, ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ, ಆಗಿನಿಂದ ಅವರು ನನಗೆ ಪರಿಚಯ. ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಈ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಾವು ಬಡವಾಗಿದ್ದೇವೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

(ನಂತರ ಮೃತರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವನ್ನಾಚರಿಸಲಾಯಿತು)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರು ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಡಿ.ಗಾಂವಕರ್ ಅವರೊಡನೆ ತಮಗಿದ್ದ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ -

“ದಿವಂಗತ ಎಸ್.ಡಿ. ಗಾಂವಕರ್ ಅವರು ನನ್ನ ಅತ್ತೀಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರೊಡನೆ ನನ್ನ ಒಡನಾಟ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲಾವಧಿಯದ್ದು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬಹಳ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಒಡನಾಡಿಗಳಾಗಿದ್ದೆವು. ಅವರೊಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುವಾಗಿದ್ದು ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಗಳಾಗಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಅವರು ಸದನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಕಷ್ಟಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಾಳ್ಮೆ ಮತ್ತು ಧೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದ ನಿಭಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲದವರೆಗೂ ಅವರು ನಿಷ್ಣಾವಂತ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ತಾವು ನಂಬಿದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿಯತ್ತ ಅವರು ಅಪಾರ ಗಮನಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಸದಾ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿಧನದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಸಂಸದೀಯ ಪಟು ಮತ್ತು ನಿಷ್ಣಾವಂತ ಕಾರ್ಯಪ್ರವರ್ತಕರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ.”

2003 - 2004 ನೇ ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲ
ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ :

1. ಬಿ. ಎಲ್. ಶಂಕರ್	ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿಯವರು
ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2. ಎಂ. ವಿ. ವೆಂಕಟಪ್ಪ	ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ
ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು
3. ಬಿ. ಬಿ. ಶಿವಪ್ಪ	ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು
4. ಎಸ್. ಕೆ. ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿ	- " -
5. ಬಿ. ಜಿ. ಗೋವಿಂದಪ್ಪ	- " -
6. ಷಡಾಕ್ಷರಿ .ಕೆ	- " -
7. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಎಸ್. ವೈ.	- " -
8. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಬಿ. ಎಸ್.	ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು
9. ಡಾ. ಎಂ. ಪಿ. ನಾಡಗೌಡ	- " -
10. ಖೋತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ	- " -

2003-04 ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲ
ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಉಪ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ :

1. ಬಿ.ಬಿ. ಶಿವಪ್ಪ	ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2. ಎಸ್.ಕೆ. ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿ	ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರು
3. ಬಿ.ಜಿ. ಗೋವಿಂದಪ್ಪ	-- " --
4. ಕೆ. ಷಡಾಕ್ಷರಿ	-- " --
5. ಎನ್.ವೈ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ	-- " --
6. ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ	ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು
7. ಡಾ. ಎಂ.ಪಿ. ನಾಡಗೌಡ	-- " --
8. ಖೋತ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ	-- " --

**2004-05 ನೇ ಸಾಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲ
ಗೃಂಥಾಲಯ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು**

1. ಶ್ರೀ ವಿ.ಆರ್. ಸುದರ್ಶನ್
ಸಭಾಪತಿಗಳು,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತು	ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
2. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ
ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು,
ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ	ಸದಸ್ಯರು
3. ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ಗಡ್ಡದೇವರ ಮಠ
ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	- " -
4. ಶ್ರೀ ಆರ್. ಧೃವನಾರಾಯಣ್
ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	- " -
5. ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಪಾಟೀಲ್ ಹೆಬ್ಬಾಳ
ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	- " -
6. ಶ್ರೀ ಕಳಕಪ್ಪ ಜಿ. ಬಂಡಿ
ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	- " -
7. ಡಾ: ವೀರಬಸವಂತರೆಡ್ಡಿ ಮುದ್ದಾಳ್
ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು	- " -
8. ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಆಚಾರ್ಯ
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರು	- " -
9. ಡಾ. ಎಲ್. ಹನುಮಂತಯ್ಯ
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರು	- " -
10. ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬಿ. ಕಂಬಾರ
ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರು	- " -

ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆ
ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಚಿವಾಲಯ

ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ :

1. ಕೆ. ಜಯಶಂಕರಮೂರ್ತಿ	ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಪ್ರ)
2. ವಿ. ಶ್ರೀಶ್	ಸಭಾಪತಿಯವರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ ಸಚಿವಾಲಯ

1. ಟಿ. ರಾಜಣ್ಣ	ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
2. ಎಸ್.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ್	ಅಪರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
3. ಟಿ.ಎನ್. ಧ್ರುವಕುಮಾರ್	ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
4. ಕೆ.ಎನ್. ಪ್ರಭಾಕರ್‌ರಾವ್	ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಪ್ರ)
5. ಪಿ. ಓಂಪ್ರಕಾಶ್	ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
6. ಕೆ. ಚನ್ನಸ್ವಾಮಿ	ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
7. ಎಸ್. ಬಸವರಾಜ	ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ (ಪ್ರ)
8. ಮಿರ್ಜಾ ಮೆಹ್ತಾ	ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
9. ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಜಗನ್ನಾಥ್	ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
10. ಎ. ರಂಗಸ್ವಾಮಿ	ಶಾಖಾಧಿಕಾರಿ
11. ಅನಸೂಯ ಎನ್. ದೇವಗಿರಿ	ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕಿ

ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಸಂಸದೀಯ ಪಟುಗಳ ಬದುಕು ಬರಹ ಮಾಲಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ
ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಪುಸ್ತಕಗಳು	ದರ ರೂ.
1. ಕೆ. ಹನುಮಂತಯ್ಯ	20.00
2. ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ	15.00
3. ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡ	15.00
4. ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗಾ	20.00
5. ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲ್	20.00
6. ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪ	15.00
7. ಜಿ.ವಿ. ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ	15.00
8. ಶ್ರೀಮತಿ ಕೆ.ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ	15.00
9. ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು	15.00
10. ಕೆ.ಟಿ. ಭಾಷ್ಯಂ	15.00
11. ಟಿ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ	20.00
12. ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ	15.00
13. ಜಗಳೂರು ಇಮಾಂ	15.00
14. ಕೆ.ಸಿ. ರೆಡ್ಡಿ	20.00
15. ಬಿ.ವಿ. ಕಕ್ಕಿಲ್ಲಾಯ	20.00
16. ಜೆ.ಬಿ. ಮಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ	15.00
17. ಹೆಚ್.ಎಂ. ಚನ್ನ ಬಸಪ್ಪ	20.00
18. ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ	15.00
19. ಬಿ. ರಾಚಯ್ಯ	20.00
20. ಗಂಗಾಧರ ನಮೋಶಿ	15.00
21. ಬಿ.ಡಿ. ಜತ್ತಿ	15.00
22. ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್	20.00
23. ಕೆ.ಎಚ್. ಪಾಟೀಲ್	15.00
24. ಅಜೀಜ್ ಸೇಠ್	15.00
25. ಸಿ.ಎಂ. ಆರ್ಮುಗಂ	15.00

ಭಾಷಾಂತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ದರ

ರೂ.

1. ಡಾ : ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್	20.00
2. ಡಾ : ರಾಮಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ	15.00
3. ವಿ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೆನನ್	20.00
4. ಡಾ : ಶ್ಯಾಂಪ್ರಸಾದ್ ಮುಖರ್ಜಿ	20.00
5. ಶೇಖ್ ಮಹಮದ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ	15.00
6. ಡಾ : ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್	20.00
7. ಭೂಪೇಶ್ ಗುಪ್ತ	20.00
8. ಅನಂತಶಯನಂ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್	20.00
9. ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತಕೌರ್	20.00
10. ಡಾ : ಚಂತಾಮನ್ ಡಿ. ದೇಶ್‌ಮುಖ್	20.00
11. ಪನಂಪಿಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಮೆನನ್	15.00
12. ಜೈ ಸುಖಲಾಲ್ ಹಾಥಿ	15.00
13. ಎಸ್.ಎಂ. ಜೋಷಿ	15.00

V. 11/12/2017
RAJASTHAN LEGISLATIVE LIBRARY
JALORE

Order No. C-6679.....

Date. 28.11.2017

KARNATAKA LEGISLATURE
BANGALORE.

